

Årsmelding 2024

– et godt sted å leve

Innholdsfortegnelse

Kommunedirektørens innledning.....	5
Oppsummering og leseveiledning	6
<i>Leseveiledning.....</i>	<i>7</i>
Handlingsdelen	7
<i>Felles prioriteringer.....</i>	<i>7</i>
Folkehelse og livsmestring	7
På lag med frivilligheten.....	10
Nærmiljøutvikling.....	12
Levekår.....	14
<i>Andre fellestemaer i 2024.....</i>	<i>19</i>
Arealpolitikk	19
Regional utvikling.....	20
Næringsutvikling	21
Utvikling av området Strømsø	23
Samfunnssikkerhet og beredskap	24
<i>Hovedutvalg for oppvekst og utdanning.....</i>	<i>25</i>
Alle skal med	25
Trygg og sterk hele livet	26
Gode overganger i livets faser	27
Lek, læring, skaperglede og mestringstro	29
<i>Hovedutvalg for helse og omsorg.....</i>	<i>30</i>
Bo i eget hjem hele livet.....	30
Inkludere alle i arbeid og aktivitet	31
Brukermedvirkning.....	31
Rett bruk av kompetanse	32
<i>Hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv.....</i>	<i>33</i>
Kunst og kultur hele livet	33
Variasjon og bredde i kulturarenaer	36
Regionsenter for kultur	37
Kunst i offentlige rom	38
Temaplan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.....	38
Andre rapporteringspunkter	39
<i>Hovedutvalg for tekniske tjenester</i>	<i>40</i>
Godt drikkevann og trygg vannforsyning.....	40
Ren natur og godt vannmiljø.....	40
Et effektivt og miljøvennlig transportsystem	42
Forebygging av flom, ras og skred.....	44
Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker	45
<i>Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering</i>	<i>46</i>
Inkludere alle i arbeid og aktivitet	46
Brukermedvirkning.....	48
Bosetting av flyktninger	48
Klima	49
Klimabudsjett	49
Klimaregnskap.....	49

Ekstern finansiering av klimatiltak	51
Finansielle handlingsregler.....	52
Driftsregnskapet	53
Økonomisk resultat	53
Økonomisk resultat i programområdene.....	55
Sentrale inntekter	56
Skatt på inntekt og formue	57
Rammetilskudd	58
Sentrale utgifter	59
Pensjonskostnader	59
Øvrige sentrale poster	60
Finansinntekter og -utgifter	60
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	61
Konserninterne renteutgifter	61
Konserninterne avdrag.....	61
Renteinntekter	62
Overføringer til lånefond	62
Overføringer fra lånefond	62
Utbytte	62
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	63
Investeringsregnskapet	65
Investeringsutgifter 2024	65
Investeringsreglement	66
Status investering og finansiering (2A)	66
Status investeringer (2B).....	67
1. Investeringer i varige driftsmidler	67
2. Tilskudd til andres investeringer	70
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	70
4. Utlån av egne midler	71
Balanse (lån, fond mv.)	71
Likviditet.....	71
Utviklingen i lånegjelden.....	71
Fondsreserver.....	73
Kommunens tjenesteområder.....	74
Hovedutvalg for oppvekst og utdanning.....	74
Tjenesteområdebeskrivelse	74
Utvikling og utfordringer	75
Status økonomi i rammeområdet	77
Kommentar til status økonomi	77
Status investeringsprosjekter.....	78
Sammendrag status investeringer	79
Drammen Eiendom (DEKF).....	79
Drammen kommunekasse (KK).....	79
Hovedutvalg for helse og omsorg	79
Tjenesteområdebeskrivelse	79

Utvikling og utfordringer	80
Status økonomi i rammeområdet	81
Kommentar til status økonomi	81
Status investeringsprosjekter	82
Sammendrag status investeringer	83
Drammen kommunekasse (KK)	83
Drammen Eiendom (DEKF)	83
Andre forhold av økonomisk betydning	83
<i>Hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv</i>	<i>83</i>
Tjenesteområdebeskrivelse	83
Utvikling og utfordringer	84
Status økonomi i rammeområdet	84
Kommentar til status økonomi	85
Status investeringsprosjekter	85
Sammendrag status investeringer	87
Andre forhold av økonomisk betydning	87
<i>Hovedutvalg for tekniske tjenester</i>	<i>87</i>
Tjenesteområdebeskrivelse	87
Utvikling og utfordringer	88
Status økonomi i rammeområdet	88
Kommentar til status økonomi	89
Status investeringsprosjekter	91
Sammendrag status investeringer	92
<i>Formannskap</i>	<i>93</i>
Tjenesteområdebeskrivelse	93
Utvikling og utfordringer	94
Prosjektet «Drammen til sky»	95
Drammens-modell for seriøst arbeidsliv	95
Status økonomi i rammeområdet	96
Kommentar til status økonomi	96
Status investeringsprosjekter	98
Sammendrag status investeringer	100
Andre forhold av økonomisk betydning	100
<i>Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering</i>	<i>100</i>
Tjenesteområdebeskrivelse	100
Utvikling og utfordringer	101
Status økonomi i rammeområdet	101
Kommentar til status økonomi	101
Status investeringsprosjekter	102
Sammendrag status investeringer	103
Utvikling av kommunen som organisasjon og arbeidsplass	103
Ny arbeidsgiverpolitikk	103
Flere unge i arbeid	104
Digitalisering	105
Personvern og informasjonssikkerhet	106
Internkontroll	107
Risikovurderinger	107
Avvikshåndtering	107
Tilsyn og revisjoner	107
Medarbeidere	111
Årsverk	111
Heltid	112

Sykefravær og nærværarbeid	113
Overtid	115
Brudd på arbeidsmiljøloven	116
Turnover.....	118
Rekruttering	119
Eierstyring.....	119
Drammen kommunes eierpolitikk for 2024 - 2028	120
Kommunale foretak	122
Vedlegg.....	124
<i>Vedlegg Drammen kommunekasse</i>	<i>124</i>
<i>Øvrige vedlegg</i>	<i>124</i>

Kommunedirektørens innledning

Fjoråret var økonomisk vanskelig for landets kommuner. Drammen var ikke et unntak i så måte. Hadde det ikke vært for overføring fra staten i desember og ekstraordinære utbytter, ville kommunekassen gått med underskudd. Netto driftsresultat ble negativt med 4,2 millioner kroner. Dette er betydelig svakere enn målet på 1,75 prosent som kommunestyret har vedtatt, og som staten anbefaler.

Tjenestene holdt imidlertid i all hovedsak rammene sine gjennom året, og det er gjennomgående god økonomistyring i organisasjonen. Drammen kommune drives effektivt med betydelig lavere inntekter enn gjennomsnittskommunen. Kommunens ansatte legger ned mye arbeid hver dag for å yte gode tjenester til innbyggerne, og mange viser innsats langt utover det en kan forvente. Det er godt å se at de fleste liker jobben sin og yter mye for vårt viktige samfunnsoppdrag. Men knapphet på ressurser utfordrer også kvaliteten i tjenestene.

2024 var et år for omstilling for mange av våre ansatte. Kommunens ledere må hele tiden vurdere om vi kan utføre oppgavene annerledes, bruke arbeidskraften mer effektivt, være innovative, samarbeide mer og på andre måter med andre fagmiljøer både innenfor og utenfor kommunen. Vi må også vurdere om vi kan samhandle mer og annerledes med frivilligheten.

Vi fikk på plass en innovasjonsstrategi i 2024 som skal bidra til å etablere nok kraft i organisasjonen til å lykkes med nødvendig nyskaping og effektivitet, for å møte de samfunnsutfordringene vi står overfor. Det jobbes også kontinuerlig med kompetanseutvikling, lederutvikling og tiltak for å få ned et sykefravær som fortsatt er for høyt.

Omstillingen vil fortsette med full styrke i 2025, og jeg vil med dette rette en stor takk til våre rundt 6600 ansatte som hver dag legger ned en betydelig innsats for at Drammen skal være en god kommune å bo i, uansett hvor i livsløpet du er og uansett hvor du bor i kommunen.

Vi ser nå en tydelig endring i befolknings sammensetningen. Snart blir vi for første gang i historien flere eldre drammensere enn yngre. Da blir seniorene på 65 pluss flere enn barn og unge i alderen 0-19 år. Som kommune skal vi legge til rette for at alle skal kunne leve gode liv i Drammen.

De kommunale tjenestene har over tid jobbet for å tilpasse seg befolkningsendringene. Kapasitet bygges opp i helse og omsorg, tilbudet utvikles og differensieres for å bygge opp under målet om at alle skal bo hjemme hele livet. Innen oppveksttjenestene må kapasiteten tilpasses synkende barnetall. Aldrende befolkning er en trend i hele landet – og i store deler av den vestlige verden.

Høsten 2024 ble Drammen preget av debatten om skolestruktur. Når barnetallene synker, må kommunen ta grep for å møte utviklingen. Prosessen endte uten skolenedleggelser i denne omgang, og kommunen jobber videre med andre tiltak for å kunne opprettholde kvaliteten i skoletilbudet innen stramme rammer.

Framover må vi i enda større grad vektlegge den ressursen og den kraften innbyggerne selv representerer, og legge til rette for at vi alle kan bidra i lokalsamfunnet, også når vi blir eldre.

I Drammen vil alltid innbyggerne være en del av løsningen, ikke problemet, og i Drammen kommune velger vi å bruke ordet seniorkraft i stedet for eldrebølge – og vi snakker heller om «å skape velferd sammen med folk» enn å «levere folk tjenester».

2024 ble også et år for å forberede et stort og betydningsfullt veiskille i Drammens utvikling. I 2025 får vi både ny bybru, nytt sykehus og ny jernbanestasjon som vil forsterke regionhovedstaden Drammens rolle som samferdsels-knutepunkt på Østlandet.

Riktig nok er det «bare» bybrua som er kommunens eget prosjekt, men disse prosjektene henger likevel sammen som tunge infrastrukturelle løft i en by med store ambisjoner for fremtiden. Det setter også krav til oss som kommune for å berede grunnen for alle transformasjonene i byutviklingen, og tilrettelegge for befolkningsvekst og boligbygging. 2024 har vært et år med høy aktivitet i kommunen som plan- og byggesaksmyndighet, så nå ligger mye til rette for at bolig- og næringsutviklingen kan skyte fart i årene som kommer.

Vi skal møte utfordringene gjennom et sterkere samarbeid i hele lokalsamfunnet, tett samarbeid mellom folkevalgte og oss i administrasjonen, våre svært kompetente ansatte og en sterk vilje til å nå de målene vi setter oss.

Oppsummering og leseveiledning

Årsmeldingen for 2024 beskriver kommunens utvikling ved årets slutt, og innbefatter økonomisk status, organisasjonsutvikling og tjenesteproduksjon. Tidligere har vi kalt dette dokumentet for en *årsevaluering*. Forskjellen er at årsmeldingen er kommunedirektørens *rapportering* om oppfølging av politiske vedtak og status ved årsskiftet, ikke en *vurdering* av arbeidet som er gjort.

2024 var et vanskelig år for kommunesektoren, med et historisk dårlig, samlet resultat. I Drammen ble det et marginalt driftsunderskudd på 4,2 millioner kroner, som er langt fra målet om driftsoverskudd på 1,75 prosent som staten anbefaler og kommunestyret selv har vedtatt.

Drammen kommune er effektivt drevet. Innenfor stramme rammer leverer Drammen kommune gode tjenester. Drammen kommune har kompetente medarbeidere som jobber forebyggende, på tvers og på nye måter for å skape god velferd for alle. De jobber hver dag for Drammen kommunes visjon om et godt sted å leve.

Samtidig kan ikke kommunen gjøre alt. Vi er avhengig av et godt samarbeid med alle gode krefter i kommunen. Frivilligheten er en grunnpilar i kommunen. Lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid. Vi blir stadig bedre på å forløse disse kreftene i lokalsamfunnene. Sammen gjør vi Drammen til et enda bedre sted å leve.

Likevel må vi gjøre enda mer for å møte de utfordringene som ligger foran oss. Vi må prioritere strengere, og vi får ikke alt det vi ønsker oss. Vi står overfor betydelige befolkningsmessige endringer. Vi blir flere eldre og færre yngre. Dette er et alvorlig bakteppe.

På samme tid er det mye vi kan glede oss over. 2024 har også vært et år der vi har kunnet se fram til at bybrua endelig blir ferdig og at store grep i byutviklingen rykker nærmere. Med ny bybru, nytt sykehus og ny jernbanestasjon, samt et bedre togtilbud, blir 2025 et historisk år for Drammen.

Årsmeldingen bærer i seg alt dette og gir bilde av administrasjonens arbeid, kommunestyrets vedtak og oppfølgingen av dem. Av praktiske og økonomiske årsaker foreligger årsmeldingen i en enklere, heftet papirutgave enn det årsevalueringen har gjort tidligere.

Leseveiledning

Årsmeldingen følger samme struktur som handlings- og økonomiplan (HØP) 2024 – 2027.

Handlingsdelen beskriver i hovedsak om hva som er gjennomført av vedtatte tiltak og prioriteringer fra HØP 2024 - 2027. Først omtales gjennomføringen av vedtatte fellesprioriteringer, og deretter omtale av de hovedutvalgsvise prioriteringene. Driftsoppgaver, eller satsinger uten forankring i HØP 2024 – 2027 er i liten grad omtalt. Hensikten er å gjøre det tydeligere hvordan vedtatte tiltak og prioriteringer er ivarettatt, eller beskrive hvorfor de ikke er ivarettatt. Årsmeldingen bidrar til å sikre at alle vedtatte tiltak og prioriteringer fra HØP 2024 – 2027 er gjennomført, implementert i drift eller videreført i HØP 2025 – 2027. Noen tiltak er ikke gjennomført, men foreslås av ulike grunner avsluttet. Disse vil løftes frem i den politiske saken til årsmeldingen.

Andre sentrale kapitler handler om klima, overordnet økonomi, utvikling av kommunen som organisasjon og arbeidsplass og kommunens eierstyring i ulike selskap.

Under kommunens tjenesteområder omtales økonomi knyttet til hovedutvalg og tjenesteområder. Økonomitiltakene følger som vedlegg til årsmeldingen.

Til årsmeldingen følger en rekke vedlegg. Følgende vedlegg gir skjematisk oversikt over oppfølging av politiske vedtak:

- Status verbalvedtak i 2024 : Vedlegget inneholder status og statusbeskrivelse på alle verbalvedtak hvor det er vedtatt en oppfølging tilbake til politiske beslutningsorganer
- Tiltak og prioriteringer HØP 2024 – 2027: Vedlegget inneholder status og statusbeskrivelse på alle tiltak og prioriteringer i HØP 2024 – 2027. Statusbeskrivelsene omtaler kort hva som er gjort og hvordan tiltaket ivaretas i det videre.
- Oppfølging av mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel, med rapportering på tiltak og prioriteringer: Vedlegget viser koblingen mellom tiltak/prioriteringer i HØP 2024 -2027 og mål og delmål i kommuneplanens samfunnsdel. Status og statusbeskrivelse på tiltak og prioriteringer fra HØP 2024 – 2027 inngår.
- Økonomiplantiltak
- Status klimatiltak

Handlingsdelen

Felles prioriteringer

Folkehelse og livsmestring

Befolkningens helse og livskvalitet påvirkes av en rekke forhold som for eksempel nærmiljø, bo- og leveforhold, utdanning, arbeid og fysiske og sosiale omgivelser. Dette følger sosiale mønstre som gir seg

utslag i helseadferd og til slutt helsetilstand. Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og påvirke faktorer som har betydning for hvordan man mestrer eget liv og hverdag. Dette er ikke bare resultat av individuelle valg, det er også nødvendig å skape samfunnsmessige rammer for god helse og livskvalitet.

Gjennom kommunal planstrategi, behandlet i kommunestyret, sak 53/24, ble det vedtatt at det skal utarbeides en plan for folkehelse, levekår og inkludering. Mandatsak for planarbeidet ble behandlet i kommunestyret, sak 153/24. Der ble det vedtatt at det skal være en temaplan. Temaplanen vil legge rammene for hvordan Drammen kommune skal fremme helse og livskvalitet i befolkningen i årene som kommer.

I denne delen av årsmeldingen vil kun tiltak og prioriteringer under satsingen folkehelse og livsmestring i handlings- og økonomiplanen 2024 -2027 omtales. Andre forhold av betydning for folkehelsen fremkommer av årsmeldingen som helhet.

Fysisk aktivitet

Drammen kommune skal stimulere flere til å gå og sykle til skole, fritidsaktiviteter og jobb. I 2024 er det gjennomført opprusting av fortauer på prioriterte strekninger, totalt ble det etablert i overkant av 8 kilometer fortau, gang og sykkelveier og snarveier. I det videre vil arbeidet videreføres innenfor ordinær drift i tråd med bevilgede investeringsmidler innenfor investeringsprosjektet «*Trafikksikkerhetstiltak/trygge skoleveier*».

Lett tilgang på rekreasjons- og friluftsområder for alle fremmer god helse. I 2024 er det utviklet et interaktivt turkart over anlegg, stier løyper og attraksjoner. Turkartet er lansert på kommunens nettsider i januar 2025.

Forebyggende helsetilbud- og tjenester

Det er av stor betydning for folkehelsen at innbyggerne tar gode helsevalg. Arbeidet med å nå ut med relevant og tilpasset informasjon har blitt styrket i 2024. Nettsiden «*Gode helsevalg*» på kommunens hjemmesider gir god, variert og oppdatert informasjon om hvordan innbyggeren kan ta gode helsevalg for seg selv og de rundt seg. Det er også jobbet med å revidere flere av tjenestenes nettsider for å sikre innbyggerne god informasjon. En rekke av tjenestene som møter innbyggere i Drammen, gir veiledning for at den enkelte skal kunne ta gode helsevalg. Tiltaket «*Gi systematisk informasjon til innbyggere om hvordan de kan ta gode helsevalg*» og prioriteringen «*Formidle relevant og målrettet informasjon tilpasset innbyggernes behov*» er godt innarbeidet. Videre utvikling vil skje innenfor ordinær drift.

Kommunen har varierte forebyggende tiltak som skal bidra til god psykisk helse for alle aldersgrupper, og tilbudene har blitt styrket i 2024. Målet er mestring og livskvalitet for den enkelte.

Tverrsektorielt samarbeid og informasjonsdeling er en forutsetning for å lykkes. Det har vært en økning i barn, unge og foreldre og voksne som oppsøker lavterskel psykisk helsetilbud, og tilbudene er utviklet og styrket.

- På alle skoler er det helsesykepleiere som tilbyr drop-in samtaler til elevene.
- Helsestasjon for ungdom er lokalisert i Drammen sentrum og i Mjøndalen, og er et lavterskel tilbud til ungdom.

- Uteteam jobber ute i alle deler av kommunen der ungdom oppholder seg.
- Ungdomstorg tilbyr drop-in timer for samtaler og praktisk bistand.
- Rask psykisk helsehjelp har utvidet antall gruppebehandlingstilbud til personer med lettere psykiske plager.

I 2024 hadde lavterskel mottak psykisk helsetilbud 651 nye saker. Flere innbyggere har deltatt på kurs og aktiviteter. I tillegg har mange av innbyggerne som har henvendt seg til mottaket fått råd og veiledning for tjenester fra andre kommunale virksomheter og tilbud i regi av frivillige organisasjoner. Det understreker at varierte forebyggende tilbud som lavterskel mottak er effektive og relevante tiltak for å møte innbyggernes behov. Prioriteringen for å «Øke tilgjengelighet og deltakelse lavterskel psykisk helsetilbud» vil i det videre ivaretas i ordinær drift.

Tilbudene til Frisklivssentralen har hatt fokus på fysisk helse, og det er gjennomført tilbud og aktiviteter i samarbeid med frivillighet og andre kommunale tilbud. Frisklivssentralen har utvidet tilbudet om likepersonsgupper i kommunedelene. Likepersonsgupper er tidligere deltakere i Frisklivssentralen som fortsetter å trene styrke og kondisjon utendørs sammen, hvor noen i gruppene tar på seg ansvaret med å lede treningen. I tillegg er det Sterk og stødig-grupper i de fleste kommunedeler i Drammen. Gruppen er gratis for deltakerne og er et tilbud til alle byens innbyggere over 65år. Dette er nå godt innarbeidet i drift og prioriteringen «Videreutvikle tilbudet i Frisklivssentralen med fokus på fysisk helse» avsluttes.

Det er fortsatt stor etterspørsel etter foreldre og -familieveiledning, og etterspørselen øker. Det tilbys både individuelle samtaler, familiesamtaler og foreldreveiledningskurs. Dette er nå godt innarbeidet i drift og prioriteringen «Iverksette veiledningstilbud til foreldre og pårørende» avsluttes.

Tiltaket «*Ha varierte forebyggende tilbud som bidrar til god psykisk og fysisk helse for barn, unge, voksne og seniorer*», og tilhørende prioriteringer som beskrevet over, vil i det videre ivaretas innfor ordinær drift og tiltaket avsluttes.

I planperioden skal det etableres lavterskel aktivitetstilbud for eldre innbyggere i samarbeid med frivilligheten. Det er inngått flere samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner om møteplasser og aktivitetstilbud for hjemmeboende eldre. Formålet er å fremme samfunnsdeltagelse, fellesskap og tilhørighet, og motvirke inaktivitet og ensomhet. Tilbudene er godt besøkt, og samarbeidene bidrar til god bredde i tilbudene til målgruppen. Prioriteringen «*Etablere lavterskel aktivitetssentre/seniorsentre for eldre innbyggere i samarbeid med frivilligheten*» avsluttes. Tiltaket «*Møteplasser og aktivitetstilbudene videreutvikles slik at det møter innbyggernes interesser og behov*» avsluttes, men vil i varetas gjennom drift og andre tiltak med samme formål.

Personer med funksjonsnedsettelse

De grunnleggende rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse skal ivaretas ved helhetlig tjenesteutvikling. Dette innebærer at tjenesteutviklingen skal ha et livsløpsperspektiv og at tjenestene skal være samordnet. Drammen kommune utarbeider et differensiert opplæringsprogram, slik at alle ansatte i kommunen vil få kunnskap om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i løpet av 2025.

I 2024 ble prosjekt om videre utvikling av boformer tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne avsluttet. Målet har vært å oppnå et mer differensiert og fremtidsrettet bolig- og tjenestetilbud til mennesker med nedsatt funksjonsevne, og mer økonomisk bærekraftige tjenester. Hovedelementer i prosjektet har vært differensiering av boformer for brukergruppen. Prosjektet har

hatt bred brukermedvirkning, som har gitt kommunen nyttig kunnskap om brukernes ønsker og behov. Videre tjenesteutvikling for mennesker med nedsatt funksjonsevne vil skje i ordinær drift, der brukermedvirkning fortsatt er viktig å ivareta.

Veiledningskurs for foreldre til barn med forstyrrelser innen autismespekteret er nå vel etablert. Målsettingen med disse kursene er å støtte foreldre ved at de får mer spisset veiledning rettet mot hva barn med denne diagnosen trenger for å bli trygge og trives. Dette er et forebyggende tiltak rettet mot barn som er sårbare for å utvikle psykologiske tilleggsvansker.

Tiltaket «*Ved helhetlig tjenesteutvikling skal grunnleggende rettigheter til personer med funksjonsnedsettelse ivaretas*» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Luftkvalitet

I 2024 ble det gjennomført ekstra feiing av flere gater med mye trafikk. Tiltaket er videreført i HØP 2025-2028. Spørreundersøkelse om ovnstyper og fyringsvaner er utarbeidet, og undersøkelsen og bearbeiding av resultatene vil gjennomføres i første halvår av 2025. Telling av andelen piggdekk i kommunen ble gjennomført i 2024. Tellingene brukes til å anslå andelen piggdekk. Det vil foretas nye målinger for å følge utviklingen.

På lag med frivilligheten

Frivilligheten spiller en sentral rolle i drammenssamfunnet, og er viktige bidragsytere for å styrke deltakelse og skape aktivitet, trivsel og tilhørighet. Samarbeid og tilrettelegging for frivillig sektor er derfor et prioritert område.

Strategi for frivillighet 2024 -2030 ble vedtatt av kommunestyret i desember 2023. Strategien skal sikre helhet og systematikk i samspillet med frivillig sektor, og er retningsgivende for utviklingen av samspillet mellom kommunal og frivillig sektor i Drammen. Arbeidet med å implementere strategien er godt i gang. I 2024 har strategier knyttet til tilskudd og samarbeid, digitale løsninger og tilgang til lokaler blitt prioritert.

Samarbeid og tilskudd

Drammen kommune startet i 2024 et arbeid for å systematisere kommunens helhetlige forvaltning av tilskudd og forpliktende samarbeid med frivillig sektor. Målet er å fremme aktivitet og deltagelse, løse felles samfunnsutfordringer og å realisere kommunens overordnede mål for drammenssamfunnet gjennom

- helhetlig forvaltningspraksis
- forutsigbare og tilgjengelige tilskuddsordninger
- gode systemer for samarbeidsavtaler
- transparens og likebehandling
- oversikt og kontroll

Arbeidet innebærer både å utarbeide overordnede prinsipper for tilskudd og samarbeidsavtaler, oversikt over kommunens forvaltning av tilskudd, og revidering av retningslinjer for tilskudd til helse- og sosialformål. Arbeidet er orientert om i flere hovedutvalg, vår og høst 2024. Forslag til prinsipper og retningslinjer vil legges frem for politisk behandling i 2025. Tiltaket «*Utvikle samarbeid og avtaler mellom kommune og frivilligheten for å få økt aktivitet og gode opplevelser*» videreføres i HØP 2025 – 2028.

Det ble gjennomført to Frivilligbørser i 2024, hvor nettverksbygging og kunnskapsutveksling ble vektlagt. Arrangementene bidro til flere samarbeid, både mellom kommunen og frivilligheten og frivilligheten imellom. Det var en økning i antall avtaler fra tidligere år. Frivilligbørs er godt innarbeidet og vil i det videre ivaretas innenfor ordinær drift. Prioriteringen «*Videreutvikle Frivilligbørs slik at det også omfatter kunnskapsutveksling og nettverksbygging*» vil i det videre ivaretas innenfor drift.

Samtidig er arbeidet med å utarbeide en digital tilgjengelig og brukervennlig plattform for kommunens tilskuddsordninger i gang. Målet er å gjøre det enklere for frivilligheten å søke og rapportere på tilskudd, og forenkle intern saksbehandling. Arbeidet fortsetter i 2025.

Aktivitet og deltagelse

Friskus er Drammen kommunes aktivitetsportal, hvor både frivilligheten og kommunale tjenester kan fremme sine tilbud og aktiviteter. I 2024 har det blitt jobbet med å videreutvikle Friskus, både for å ta i bruk flere funksjoner og for at flere skal registrere seg. Innbyggertorg bidrar til å gjør tilbudet og mulighetene kjent. Videreutvikling av Friskus vil ivaretas i drift, samt under andre tiltak i HØP 2025 – 2028. Prioriteringen «*Slutføre utviklingen av en plattform for bruk av de frivillige organisasjonene til formidling av aktiviteter og arrangementer*» avsluttes.

Frivilligsentralenes rolle i nærmiljøene ble styrket gjennom en rekke fellesaktiviteter og samarbeid med frivillige lag og foreninger i 2024. Det ble etablert ny sentral på Strømsø. Frivilligsentralene har samarbeidet tett med tjenestene i knutepunktene på Fjell, Mjøndalen og Strømsø. Frivilligsentralene samarbeider også med innbyggertorg om ambulerende innbyggertorg i de ulike kommunedelene. Prioriteringen «*Frivilligsentralene øker sin aktivitet i samarbeid med tjenestene i knutepunktene*» vil i det videre ivaretas i drift. Tiltaket «*Utvikle frivilligsentralenes viktige funksjon og rolle i nærmiljøene*» videreføres i HØP 2025 -2028.

Samarbeidet med frivillige organisasjoner om etablering av utstyrspunkter med nødvendig utstyr for enkelt vedlikehold av utendørs møteplasser og grøntarealer er av kapasitetsgrunner ikke i mål. Arbeidet vil videreføres i 2025.

Lokaler

Det er et stort behov for lokaler som frivillige organisasjoner kan bruke på kveldstid og i helger. Tilgjengeliggjøring av lokaler er et omfattende, tverrsektorielt arbeid. I 2024 ble det kartlagt flere lokaler som kan benyttes av frivilligheten til aktiviteter og arrangementer i alle kommunedeler.

Det har vært krevende å jobbe med dette parallelt med arbeidet om økonomisk bærekraft og FRI 70. FRI 70 handler om mer effektiv bruk av kommunale lokaler, og hvilke lokaler som skal benyttes i det videre. Det har dermed vært stor usikkerhet knyttet til hvilke lokaler som kan være tilgjengelig for frivillig aktivitet fremover. Arbeidet har derfor tatt lengre tid enn forventet. Tiltaket «*Tilrettelegge for at arealer i kommunale bygg benyttes etter ordinær åpningstid*» er videreført i HØP 2025 - 2028.

Drammen kommune er i behov av ny, digital bookingløsning for utlån og leie av lokaler. Bookingløsningen må kunne omfatte alle tilgjengelige lokaler og arenaer for utlån og -leie. Arbeidet med anbud er i gang, og vil fortsette i 2025.

Nærmiljøutvikling

Nærmiljøutvikling har vært en hovedsatsing helt fra den nye kommunen ble etablert i 2020. Modellen for dette arbeidet er basert på samspill mellom medvirkning, stedsutvikling og tjenesteutvikling, og har fått navnet *Drammensmodellen*. Modellen skal være retningsgivende for all utvikling av lokalmiljøene.

Kontaktpunkt i syv av ti kommunedeler

Drammen kommune har kontaktpunkter i syv av ti kommunedeler, enten i form av knutepunkt, innbyggertorg eller frivilligsentraler. I tillegg er det månedlig innbyggertorg på frivilligsentralene på Åskollen og Konnerud. Kontaktpunktene gjør det enklere for innbyggerne å nå kommunen, de skaper møteplasser og fremmer frivillig aktivitet og deltakelse. Som omtalt i 1. tertial 2024 og handlings- og økonomiplan 2025 - 2028 vil arbeidet i de etablerte knutepunktene fortsette og videreutvikles i dialog med innbyggere, men det vil ikke prioriteres å opprette nye. Sak om videre knutepunktutvikling vil legges frem for politisk behandling i 2025.

Oversikt over kontaktpunkter i kommunedelene:

Kommunedel	Knutepunkt	Innbyggertorg	Frivilligsentral
Mjøndalen, Åsen, Steinberg og Ytterkollen	x	x	x
Krokstadelva og Stenseth			
Solbergelva, Solbergmoen og Åssiden			
Rødskog og Gulskolen			
Konnerud og Skoger vest			x
Strømsø, Danvik, Austad og Fjell	x	x	x
Strømsø nedenfor Vestfoldbanen	x	x	x
Bragernes og Øren		x	x
Skoger og Åskollen	x		
Nesbygda, Svelvik sentrum, Ebbestad og Berger	x	x	x

Levende lokalsamfunn

Det er foreninger, lag og engasjerte innbyggere som i stor grad står for aktivitetene i lokalmiljøene, og som gjennom sin innsats bidrar til levende lokalsamfunn. Kommunen drifter tjenester som bibliotek, fritidsklubber, innbyggertorg, frivilligsentraler og kulturskoletilbud, og legger til rette for kulturarenaer og varierte arrangementer nær der folk bor.

Bibliotekene har eksempelvis gjennomført en rekke kulturarrangementer, både egne og i samarbeid med andre, og kulturminnedagene ble gjennomført med arrangementer i hele kommunen. Tiltaket "*Legge til rette for kulturarenaer og varierte arrangementer nært der folk bor*" videreføres i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prioriteringen "*Sikre gjennomføring av varierte kulturarrangementer på eksisterende arenaer ute i lokalmiljøene*" er et kontinuerlig arbeid og implementeres i drift, mens

prioriteringen "Tilgjengeliggjøre enkelt arrangementsutstyr for gjennomføring av lokale aktiviteter" videreføres og forventet implementert i drift fra 2026.

Tilgang på arrangementsutstyr er viktig for lokalmiljøene. Lokaler med teknisk utstyr lånes og leies ut i mange kommunedeler, blant annet på bibliotek og knutepunkt. I 2024 ble 30 arrangementstelt anskaffet til utlån og utleie, og i 2025 vil det suppleres med teknisk utstyr.

For å sikre enkel kontakt mellom kommunen og frivillige, ble det i 2024 arrangert flere treffpunkt og møter, eksempelvis Frivilligbørs og møter i rådgivende organ for frivilligsentralene. Det er også etablert nettverk for historielagene i Drammen. I tillegg er det gjennomført en rekke møter og møteplasser av mindre fast karakter. Tiltaket *"Enkel og forutsigbar kontakt mellom kommunen og frivillige og andre eksterne samarbeidspartnere"* videreføres i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prioriteringen "Gjennomføre faste møter mellom frivilligheten og kommunen" avsluttes og implementeres i drift, mens tiltaket *"Etablere en digital medvirkningsløsning"* videreføres i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Drammen kommune har jobbet lenge med å få på plass en digital medvirkningsløsning. Arbeidet har vært krevende da det er få løsninger tilpasset norske kommuners behov. I dette arbeidet har Drammen hatt særlig fokus på informasjonssikkerhet og personvern.

Det jobbes kontinuerlig med tiltaket *«Bygge, videreutvikle og drifte utendørs møteplasser og arealer for trim, rekreasjon og lek»*. Dette er viktige møteplasser i lokalsamfunnene og videreføres i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prosjektet med dyrkningshage i Bacheparken er videreført og utvidet med flere dyrkingskasser. Frivillige, i regi av nærutvalget, har driftet toalettene på Berger deler av sommeren for å gjøre dem tilgjengelige i en lengre periode. Kommunen bidrar ved ryddeaksjoner og frivillig innsats til søppelaksjoner gjennom året. Kommunen samarbeider med frivillige i bekjempelse av fremmede arter. Tiltaket *«Stimulere til uorganiserte aktiviteter i tilknytning til nærmiljøanlegg og andre arealer også tilknyttet barnehager og skoler»* avsluttes og implementeres i drift.

Ett av tiltakene i handlingsplanen for forebyggende arbeid mot omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker var å prøve ut en ny modell for tverrfaglig oppgaveløsning i ett av de etablerte knutepunktene i tillegg til Strømsø. Underveis i denne prosessen har det tverrfaglige samarbeidet utviklet seg, og det er etablert en ny felles struktur for samarbeid i alle kommunedelene (Arenasamarbeidet). Dette arbeidet er fortsatt i utvikling og skal ivareta tverrfaglig oppgaveløsning som er lokalt tilpasset avhengig av hvilke samarbeidspartnere som er tilgjengelige i lokalmiljøene. Dette samarbeidet skjer uavhengig av tilgjengeligheten til et fysisk knutepunkt.

Medvirkning i nærmiljøutviklingen

Medvirkning er sentralt i *Drammensmodellen*. Det innebærer at innbyggere skal involveres og kunne være med å påvirke lokalsamfunnene sine. Gjennom foreninger, lag, skoler og annet engasjement påvirker innbyggerne mye av utviklingen av sine egne lokalmiljøer.

I tillegg skjer det mye interessant og nyttig involvering initiert av Drammen kommune, men det er fortsatt et forbedringspotensial. Det å skape velferd sammen er ett av kommunedirektørens fokusområder i lederoppdragene for 2025.

I 2024 har barn og unge deltatt i flere prosesser for å utvikle nærmiljøene, med nye verktøy for involvering. Dette kan bidra til bedre beslutninger, økt engasjement og styrket tilhørighet. Tiltaket «Barn og unge medvirker og bidrar til utvikling av nærmiljøene» avsluttes og implementer i drift. Eksempler på involveringsaktiviteter i 2024 er:

- Ny ungdomsavdeling på Drammen bibliotek med ulike medvirkningaktiviteter, i samspill med arkitekt.
- Engasjement i skoledemokrati, trafikkisikkerhetsplan og skolestruktur gjennom 'Sammen om Drammensskolen – elever'.
- Deltakelse i planarbeider, gåbefaringer og workshops for å uttrykke sine meninger om områdene.
- Prosjekter på Brandengen og Danvik skoler, som kampanjen 'Ren kjærlighet til Strømsø' for et renere bymiljø.
- Nærutvalgenes årsrapport for 2024 viser stor aktivitet og involvering av barn og unge i kommunedelene.

Levekår

Innbyggernes levekår påvirkes av faktorer som helse, bolig, utdanning og inntekt. Gode levekår påvirker muligheten til å få en god oppvekst og gode liv. Nasjonal og lokal statistikk viser økende levekårsforskjeller i samfunnet. Drammen har levekårsutfordringer særlig knyttet til at en høy andel av kommunens husstander lever med vedvarende lav inntekt, sammenlignet med andre kommuner.

Gjennom kommunal planstrategi behandlet i kommunestyret, sak 53/24, ble det vedtatt at det skal utarbeides en plan for folkehelse, levekår og inkludering. Mandatsak for arbeidet med Temaplan for folkehelse, levekår og inkludering ble behandlet i kommunestyre 29.10.24, sak 153/24. Temaplanen vil legge rammene for hvordan Drammen kommune skal fremme folkehelse, aktivitet, deltakelse og inkludering, og motvirke utenforskap og sosial ulikhet i helse i årene som kommer.

I denne delen av årsmeldingen vil tiltak og prioriteringer under satsingen levekår i handlings- og økonomiplanen 2024 -2027 omtales. Andre forhold om levekår som tilhører flere programområder, omtales også under dette kapitlet.

Kvalifisering til arbeid

Drammensskolen arbeider systematisk for å utjevne levekårsforskjeller. God kvalitet på opplæringen skal bidra til at flest mulig mestrer overgangen til, og gjennomføringen av, videregående opplæring. Andelen elever i Drammen som gjennomfører videregående opplæring har økt gjennom det siste tiåret, og Drammen nærmer seg nå gjennomsnittet for landet (Landet: 96,9 prosent, Drammen: 96,4 prosent).

Gjennomføring av videregående opplæring er statistisk sett viktig for videre utdanning, en god og varig tilknytning til arbeidslivet og en stabil inntekt. Det er derfor vesentlig at samarbeidet mellom grunnskolen og videregående skole er godt. Det har i 2024 vært jobbet med å styrke dette samarbeidet for å redusere frafall. Samarbeidet har resultert i flere konkrete planer for felles nettverk i 2025. Det vil bli satt i gang nettverk for både karriereveiledere og virksomhetsledere fra ungdomsskolen og videregående skole neste år. Drammen kommune har også videreført samarbeidet med UngInvest, om elever som har behov for et annet tilbud enn nærskolen i en periode. I 2025 vil kommunen, også i lys av nye plikter i ny opplæringslov, arbeide for å videreutvikle samarbeidet med fylkeskommunen om overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring.

Arbeidslivsfag er et valgfag som kan tilbys på ungdomsskoletrinnet. I dette valgfaget får elevene praktisk erfaring med å løse arbeidsoppdrag i et arbeidsfellesskap, med utgangspunkt i reelle og virkelighetsnære arbeidssituasjoner. Valgfaget tar i bruk interne og eksterne læringsarenaer. I 2024 var det en prioritering å utvide dette valgfaget til flere trinn og skoler. Alle ungdomsskolene i kommunen, bortsett fra Svelvik

ungdomsskole, tilbyr nå arbeidslivsfag. Skolene samarbeider med Åssiden videregående skole om å tilby valgfaget.

Tiltaket i HØP 2024-2027 «*Bedre ungdommers mulighet til å kvalifisere seg til arbeid*» vil fra 2025 arbeides videre med innenfor ordinær drift. Prioriteringen «*Pilotere et utvidet samarbeid med videregående skole for å redusere frafall*» og «*Utvide arbeidslivsfaget i ungdomsskolen til å omfatte flere trinn og skoler*» er gjennomførte og inngår også i videre drift.

Sommerjobb til ungdom

Gjennom sommerjobbprosjekter gis ungdom muligheter til å få arbeidserfaring. Kommunens arbeid med sommerjobber til ungdom er i dag finansiert gjennom tilskuddsmidler fra Bufdir og IMDi. I 2024 fikk om lag 200 ungdommer sommerjobb. Både kommunale virksomheter og det private næringslivet bidro til et mangfoldig jobbtilbud til målgruppen i alderen 15–18 år. Tilbudet har gitt ungdom mulighet for jobberfaring som er viktig for videre deltakelse i arbeidslivet. Kommunens økonomiske situasjon gjør det vanskelig å følge opp prioriteringen «*Sikre forutsigbarhet i finansiering av den kommunale sommerjobbordningen*», og kommunedirektøren foreslår at prioriteringen avsluttes. Tiltaket «*Tilby sommerjobber til ungdom*» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prioriteringen «*Kontakt med næringslivet om sommerjobber/helgejobber*» gjøres hvert år, og vil i det videre ivaretas innenfor ordinær drift.

Flere i arbeid

Økt sysselsetting er viktig for utjevning av sosiale forskjeller, å motvirke utenforskap og få til god inkludering. Dette arbeidet krevet tett og langsiktig samarbeid internt i kommunen og mellom kommunen og arbeidsgivere i offentlig og privat sektor. Flere i arbeid vil være et av hovedområdene i temaplan for folkehelse, levekår og inkludering.

Tiltak og prioriteringer fra innsatsområdet levekår, og som angår flere i arbeid, må ses i sammenheng med satsingen «*Inkludere alle i arbeid og aktivitet*», som rapporteres på under hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering.

Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering behandlet 24.04.24, sak 12/24 Partnerskapsavtale Nav Drammen og prioriterte tiltak for 2024. I saken orienterte kommunedirektøren om nasjonale mål og hovedprioriteringer for de sosiale tjenestene i Nav i 2024. Hovedprioriteringene var at flere ungdom skal i utdanning og jobb, at flyktninger skal komme raskt i arbeid og økt bruk av arbeidsmarkedstiltak for å gi brukere muligheter for stabil tilknytning til arbeidslivet. Prioriteringen «*Innbyggere med svak tilknytning til ordinært arbeidsliv, og som av ulike årsaker befinner seg lengst fra jobb, er en prioritert målgruppe*», er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Drammen kommune har i flere år jobbet aktivt for å få til mest mulig arbeidsrettet introduksjonsprogram. Arbeidspraksis i kombinasjon med norskundervisning er tiltak som har vist god effekt for å få flere flyktninger i arbeid. Nøkkeltall for 2024 på blant annet bosetting av flyktninger og andel avsluttet i introduksjonsprogram som hadde overgang til arbeid eller utdanning, presenteres i årlig rapportering til hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering juni 2025, ref. vedtak i sak 25/24-Tjenestedata for fast rapportering til hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering.

Flyktningtjenesten og Nav Drammen samarbeider for å få flere flyktninger raskere i jobb. I tillegg har Flyktningtjenesten bygget opp et stort nettverk med arbeidsgivere som kan tilby arbeidspraksis. I 2024 er det fortsatt mange deltakere i introduksjonsprogram. Tidlig kartlegging, individuell og helhetlig

oppfølging er viktig for å nå målet om flere i arbeid. I hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering 05.06.24, sak 15/24- Introduksjonsprogrammet- erfaringer nasjonalt og i Drammen kommune, orienterte kommunedirektøren om introduksjonsprogrammet og erfaringer nasjonalt. Språk er viktig for å kunne få jobb i Norge og i Drammen. Oppfølging av språkkrav og språkkartlegging i Drammen kommune, sak 18/24, var til politisk behandling i hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering 11.09.24. Kommunedirektøren følger opp vedtakene i 2025.

Tiltaket «*Arbeidsrettede tiltak med lav terskel for deltakelse, skal bidra til økt sysselsetting blant de som står lengst fra arbeidslivet*» og prioriteringen «*Innbyggere med svak tilknytning til ordinært arbeidsliv, og som av ulike årsaker befinner seg lengst fra jobb, er en prioritert målgruppe*» er videreført i handlings- og økonomiplanen 2025-2028.

Samarbeid med sosiale entreprenører

Innovative anskaffelser kan brukes til å utvikle nye, bedre og mer bærekraftige løsninger. Det er knyttet flere utfordringer til offentlige anskaffelser, blant annet er regelverket komplekst og tidkrevende, noe som kan hindre rask gjennomføring av tiltak.

Offentlige anskaffelser er gjennomført på den statlige delen av Nav Vest-Viken, blant annet for å fremskaffe flere arbeidsmarkedstiltak.

Prosjektet Strømsø Unlimited er en del av områdesatsingen Strømsø 2030. Formålet med Strømsø Unlimited er å være en arena for sosialt entreprenørskap. Prosjektet støtter lokale ildsjeler som ønsker å løse sosiale utfordringer i sitt nærmiljø ved å tilby idéutvikling, rådgivning, nettverk og økonomisk støtte. Hovedmålet i områdesatsingen er å forbedre levekårene for innbyggerne i kommunedelen ved å styrke tjenester, fellesskap og livskvalitet. Det er planlagt første workshop og offisiell åpning av Strømsø Unlimited januar 2025.

Tiltaket «*Samarbeid med sosiale entreprenører for å få nye idéer og løsninger som skaper arbeidsplasser, bedrer sosiale forhold og motvirker utenforskap*» vil fra 2025 inngå i ordinær drift.

Målrettede kultur- og fritidstilbud for barn og unge fra familier med varige levekårsutfordringer

Satsingen er del av det prioriterte arbeidet med å styrke aktivitetstilbudene og øke deltagelsen blant innbyggere i hele kommunen. Dette innebærer å legge til rette for deltagelse uavhengig av etnisk, økonomisk og sosial bakgrunn.

Fritidskassen er etablert i samarbeid med lokale frivillige organisasjoner. Drammen kommune samarbeider også med Drammen idrettsråd, Drammen kulturråd og Friluftforum om utdeling av Solidaritetsfond, en tilsvarende ordning forvaltet av Drammen idrettsråd. Prioriteringen «*Etablere en fritidskasse som bidrar til at barn og unge i målgruppen får dekket utgifter til deltakelse i organiserte fritidstilbud*» inngår i videre drift, forutsatt midler fra Bufdir.

BUA

BUA er en utstyrsbase hvor barn og unge kan låne sports- og friluftsutstyr gratis. Drammen kommune har i dag BUA i Svelvik og Mjøndalen. Ordningene er svært populære med mange utlån. I 2024 ble det jobbet med å planlegge for åpning av ytterligere en BUA på Fjell. BUA Fjell åpnet i januar 2025. Det har vært planlagt for ytterligere en BUA på Fjell, med åpning i januar 2025. Kirkens bymisjon har

utlånsordningen Skattkammeret på Strømsø. Også den er godt besøkt. BUA bidrar til at flere kan delta i aktiviteter, og forsyner blant annet skoler og barnehager med utstyr til leirskole, ski- og skøytedager. Driften skjer i samarbeid med valgfaget «Innsats for andre» på ungdomstrinnet, som gir elevene muligheten til å engasjere seg i frivillig arbeid og bidra til lokalsamfunnet, og NAVs Gnistprosjekt, som handler om arbeidsinkludering for unge mellom 18 og 30 år. Utlånsordningene er et viktig bidrag til økt aktivitet blant barn og unge, og treffer spesielt godt de som i liten grad har tilgang til eget utstyr.

Sommerskolen

Sommerskolen ble gjennomført i 2024 med 650 barn fra hele Drammen kommune. Sommerskolen var lokalisert i flere kommunedeler. Drammen kommune arrangerte flere egne kurs i tillegg til at ideelle organisasjoner, lag og foreninger bidro med en rekke ulike aktiviteter. Prioriteringen «*Utnytte potensialet som ligger i tverrsektorielt samarbeid for videreutvikling av sommerskolen/ ferieaktiviteter*» avsluttes. Kommunedirektøren viser til sak om Økonomisk bærekraft-alternative tiltak som ble behandlet i kommunestyret 24.09.24, sak 129/24. Der ble det vedtatt at sommerskolen gjøres om til en tilskuddsordning til frivillige organisasjoner for ferietilbud, og trer i kraft fra 2025.

Tiltaket i HØP 2024-2027 «*Innføre en modell for samordning av koordineringsressurser i organisasjonen*» fra Handlingsplan for Drammen kommunes forebyggende arbeid mot omsorgssvikt og utvikling av adferdsvansker, er omtalt i teksten til hovedutvalg for oppvekst og utdanning under Oppvekstreformen.

Handlingsplan mot ungdomskriminalitet

Ungdomskriminaliteten i Drammen har økt fra 2020 til 2024. Dette er ikke unikt for Drammen, men her gjelder det spesielt for sentrumsområdet på Strømsø. Ungdomskriminalitet er en sammensatt utfordring, påvirket blant annet av levekår, omsorgssituasjon og ytre faktorer som miljø. Hvordan vi forebygger og håndterer ungdomskriminaliteten blir tilsvarende sammensatt.

Mandatsak for arbeidet med en handlingsplan mot ungdomskriminalitet ble behandlet i kommunestyret 24.09.24, sak 133/24. Handlingsplanen vil legge rammene for hvordan Drammen kommune skal sette inn tiltak mot ungdomskriminalitet de nærmeste årene. Planen skal førstegangbehandles i kommunestyret andre kvartal 2025.

Boligstrategisk arbeid

Det boligstrategiske arbeidet er et viktig område for å bedre levekår for vanskeligstilte innbyggere. Temaplan for boligutvikling har tre satsingsområder; variert boligsammensetning, at flere skal bli boligeiere og at alle skal bo trygt og godt. Planen gir retning for kommunens boligpolitikk frem til 2033.

Alle skal bo trygt og godt

Satsingen retter seg mot de som er langvarig vanskeligstilte på boligmarkedet. Boligkontoret har videreutviklet praksis med at innbyggere skal møte én dør inn og gis råd og veiledning ved første kontakt med kommunen. Prioriteringen «*Innbyggere møter én dør inn og gis råd og veiledning ved første kontakt med kommunen*» vil i det videre ivaretas innenfor ordinær drift.

Sak om Prinsipper for private boliginitiativ til personer med nedsatt funksjonsevne ble behandlet i kommunestyre 29.10.24, sak 132/24. Saken beskriver hvordan kommunen skal tilrettelegge for samarbeid med innbyggere som ønsker å eie egen bolig, og hvor det er behov for et koordinert bo- og

tjenestetilbud. Kommunen jobber videre med en pilot der unge voksne med nedsatt funksjonsevne, som har behov for et koordinert bo- og tjenestetilbud, gis mulighet til å finansiere kjøp av egen bolig. Tiltaket «Kommunen skal tilrettelegge for samarbeid med innbyggere som ønsker å eie egen bolig, og hvor det er behov for et koordinert bo- og tjenestetilbud» jobbes videre med i ordinær drift.

Flere boligeiere

Satsingen retter seg mot innbyggere i mellomgruppen. Det er husholdninger som har etableringsutfordringer uten at de er langvarig vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er vanlig at husholdninger i mellomgruppen har et inntektsnivå som ikke gir mulighet til å spare opp nødvendig egenkapital. I 2024 søkte kommunen Husbanken om å bli med i forsøk om startlån til førstegangsetablerere. Målet med forsøket er å gjøre det lettere for personer med langvarige utfordringer med å få boliglån i bank, å komme seg inn på boligmarkedet. Det er forventet svar på om Drammen kommune får innvilget søknad innen utgangen av mars 2025.

På grunn av dyrtid og kommunens økonomiske situasjon har ikke kommunedirektøren fremmet en politisk sak om utredning av en boligselskapsmodell. Modellen innebærer at kommunen kjøper boliger og selger dem videre. Målgruppen er innbyggere som kan betale månedlige leve- og boutgifter, men som ikke har råd til ordinært boligkjøp. Tiltaket «Kommunedirektøren igangsetter et arbeid med å utrede en boligselskapsmodell hvor kommunen kjøper boliger og selger disse videre til en nærmere definert målgruppe innbyggere som kan betjene månedlige leve- og boutgifter, men som ikke har anledning til ordinært boligkjøp» foreslår kommunedirektøren ikke videreføres i 2025 og at forsøk med startlån til førstegangsetablerere forsøkes i første omgang.

Tiltaket «I nye boligprosjekter skal kommunen vurdere å benytte seg av forkjøpsrett i utbyggingsavtaler, og realisere forkjøpsretten der det er hensiktsmessig» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028. I 2024 har det ikke vært noen konkrete prosjekter. For å kunne lage konkrete bestillinger i nye prosjekter, må kunnskap og avklaring om behovet foreligge. I tråd med planstrategien skal det i 2025 lages en boligbehovsbehovsanalyse.

Startlån

I 2024 formidlet Drammen Kommune 606 millioner kroner i startlån til i alt 214 innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet. Av disse var 73,4 prosent barnefamilier. I alt 14 husstander som bodde i kommunal bolig fikk kjøpt bolig ved hjelp av startlån i 2024, og av disse var 65 prosent barnefamilier. Dette er en vesentlig nedgang fra 2023, da 37 husstander som bodde i kommunal bolig fikk kjøpt bolig ved startlån.

Fortsatt høye renter og økte kostnader til livsopphold gjør at færre husstander er i stand til å betjene lån. Virkemidler som kan benyttes, som for eksempel avdragsfrihet og forlenget nedbetalingstid på lån, er ikke tilstrekkelig til å redusere konsekvensene av de økte rentekostnadene. Dette, i kombinasjon med at færre har mulighet til å betjene et lån, gir økt trykk på et allerede presset leiemarkedet.

Tildeling kommunal bolig

Boligkontor har behandlet 543 søknader om kommunal bolig i 2024. Av disse har ca. 50 prosent fått avslag på sin søknad da de har vært vurdert til å ikke være i målgruppen for kommunal bolig ut fra de kommunale retningslinjene. Noen søkere venter lenge på tildeling av bolig da det ikke finnes tilstrekkelige med kommunale boliger. Blant annet gjelder dette brukere med nedsatt funksjonsevne, som har behov for bolig med bemanning.

Andre fellestemaer i 2024

Arealpolitikk

Kommunene er landets viktigste arealforvaltere. I arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel ligger kommunens overordnede prinsipper for framtidig arealutvikling. Kommuneplanens arealdel operasjonaliserer arealstrategien gjennom plankart og bestemmelser. Arealdelen er det strategiske verktøyet for å angi hovedtrekkene i arealdisponeringen, rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Kommuneplanens arealdel

I dag styres arealbruken i Drammen kommune etter arealplaner, vedtatt i de tre tidligere kommunene. Det er viktig å få på plass en felles arealplan for hele kommunen, og våren 2023 var forslag til arealdel ute på høring og til offentlig ettersyn. Det ble fremmet innsigelser fra regionale myndigheter til planforslaget, og fra høsten 2023 til høsten 2024 har det pågått dialog og forhandlinger om innsigelsene med myndighetene. Våren 2024 ble det lagt fram en sak i formannskapet og kommunestyret for å avklare håndtering av innsigelser til arealbruksendringer. Planforslaget justeres i tråd med resultat av forhandlinger med regionale myndigheter, og det er planlagt 2. gangsbehandling og vedtak planen i 2025.

Arealdelen vil bli et verktøy for å bidra til at kommunens arealbruk styres i tråd med regjeringens forventninger om samordning og samarbeid i planleggingen, trygge og inkluderende lokalsamfunn, velferd og bærekraftig verdiskaping, klima, natur og miljø for framtida, samt samfunnssikkerhet og beredskap.

Områdeutvikling

I 2024 er det arbeidet med utvikling og gjennomføring av flere større prosjekter. Mange av prosjektene er svært synlige for innbyggere og brukere, både rent fysisk, gjennom media og i medvirkningsprosesser

Som grunnlag for større områdeutviklings- og transformasjonsprosesser, har det i 2024 vært arbeidet med seks områderegeringsplaner:

- *Nerkollen-Ryghkollen-Mile*, som handler om å legge til rette for attraktive næringsområder for arealkrevende næring (såkalt C-næring), med enkel tilgang til hovedveinettet. Forventet førstegangsbehandling av planforslaget er i løpet av 2025.
- *Nybyen*. Planen har til hensikt å legge til rette for en bolig- og næringsutvikling som styrker det regionale kollektivknutepunktet. Planforslaget ble førstegangsbehandlet i formannskapet 06.02.2024 og har vært ute på høring og offentlig ettersyn vår 2024. Forventet sluttbehandling av planforslaget er i 2025.
- *Brageres Sentrum Vest* (det gamle sykehusområdet), som handler om å legge til rette for en transformasjon av det gamle sykehusområdet, med fokus på variert, sentrumsnær boligutvikling. Forventet førstegangsbehandling av planforslaget er i 2025
- *Tangenkaia*, som har til hensikt å legge til rette for en bymessig transformasjon av havnearealene, med både produksjonsvirksomhet, nærings- og boligutvikling. Forventet førstegangsbehandling av planforslaget er i 2025.

- *Bangeløkka*, som har hensikt om å legge til rette for gradvis transformasjon av tre kvartaler fra blandet næring og storhandel, til bymessig utvikling med bolig og et bredt spekter av næring og forretning. Planprogrammet ble behandlet i formannskapet 26.11.2024. Det er varslet planoppstart og høring av planprogram vinter 2024/2025.
- *Berger*, med hensikt å ivareta kulturminnevern hensyn og å rydde opp og erstatte eldre utdaterte planer. Forventet sluttbehandling av planforslaget er i 2025.

Med unntak av planen for Berger, utarbeides planene i et offentlig privat samarbeid, basert på avtaler inngått etter plan- og bygningsloven §12-2, som åpner for at kommunen kan lage denne type overordnede kommunale arealplaner sammen med private eller statlige aktører.

Regional utvikling

Drammensregionen - Interkommunalt politisk råd (IPR)

Rådet skal bidra til å utvikle det interkommunale samarbeidet i regionen innenfor områdene:

- grønn nærings- og samfunnsutvikling
- framtidens kompetanse
- attraktivitet, både for næringsliv og innbyggere

Videre ivaretar rådet regionens felles interesser overfor fylkeskommunen, staten og andre organer på regionalt og nasjonalt nivå. Det er sendt flere felles støttebrev og høringsuttalelser i 2024, blant annet til Handlingsprogrammet for samferdsel i Buskerud fylkeskommune, til samferdselsministeren vedrørende investering på E134 Dagslett, Stoppfrekvens på Vesfoldbanen, klage til miljødepartementet angående utslipp av nitrogen i Oslofjorden og NTP høringssvar til Stortinget.

Rådet har gjennom 2024 jobbet med å finne en hensiktsmessig struktur og form på sitt samarbeid både internt og i samhandling med andre relevante offentlige og private samfunnsaktører, som for eksempel Universitetet i Sør-Øst Norge, næringsforeningene i Drammen og Holmestrand, og Buskerud fylkeskommune.

Det er igangsatt offentlig/privat regionalt samarbeid rettet mot sentrale rammebetingelser for næringslivet, som mangel på kraft og tilgang på næringsarealer. Det er foretatt kartlegging av den faktiske situasjonen og påbegynt arbeid med hvordan utfordringer kan løses i fellesskap. Det er etablert arbeidsgrupper på tvers av kommuner, med deltagelse fra næringsliv og andre relevante aktører. Arbeidet sees i sammenheng med, og koordineres opp mot, kommunenes egne initiativ på samme fagområde.

Regionen har blant annet felles interesser rundt styrking av næringer knyttet til landbruk/jordbruk og matproduksjon. Konferansen *Matveien*, som Lier kommune gjennom en årrekke har vært vertskap for, er derfor besluttet utvidet til et regionalt prosjekt. Næringsforeningen i Drammensregionen overtar fra 2026 arrangementet, med bidrag fra de fire kommunene. Formålet er å ta en posisjon innenfor dette næringsområdet, gjennom å utvikle en årlig nasjonal arena som samler fagfolk, folkevalgte og interessenter fra ulike deler av verdikjeden.

Osloregionen interkommunalt politisk råd

Osloregionen IPR, som representerer et strategisk samarbeid for 64 kommuner rundt Oslo, jobber for at hele hovedstadsregionen skal være en bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig region. Innsatsområdene er rettet mot næringsutvikling, infrastruktur/mobilitet, logistikk, klima og miljø, konkurransekraft og attraktivitet.

Arbeidet er organisert gjennom arbeidsgrupper, der representanter fra Drammen kommune har deltatt aktivt i konkrete samarbeidsprosjekter. Et konkret eksempel er fellesprosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport».

Prosjektet skal identifisere konkrete utfordringer og muligheter knyttet til behov for etablering av energistasjoner med fornybare energikilder, som f. eks. strøm, biogass, hydrogen. Næringsaktørene selv deltar aktivt i arbeidet.

Buskerudbyen

Samarbeidet har som mål å løse felles utfordringer innen transport, miljø og arealutvikling. Nåværende belønningsavtale med staten gjelder for perioden 2022-2025. Belønningsmidlene er benyttet til å realisere en rekke større og mindre gang- sykkel- og kollektivtiltak. Forsterket rutetilbud for buss er det største innsatsområdet, sammen med lavere priser på bussbilletter. Samarbeidets prioritering av tiltak og satsinger er vedtatt i handlingsprogrammet for Buskerudbyen 2023-2025, og ved utgangen av 2024 er status følgende:

- Trafikknivået i Buskerudbyen ligger omtrent på samme nivå som i sammenligningsåret 2016.
- Antall bussreiser økte med 2,4 % sammenlignet med 2023, på samme nivå som før pandemien i 2023.
- Antall togreiser økte med hele 9,0 %, høyere nivå enn før pandemien.
- Antall syklende er omtrent uforandret, rundt 4 %. Det er noe usikkerhet knyttet til målingen pga, omfattende anleggsarbeid blant annet i Drammen sentrum.
- Satsing på bedre sykkelveier og sykkelparkering er opprettholdt. Felles sykkelplan for Buskerudbyen viser at behovet for flere gode sykkelanlegg er stort.
- Antall gående er økende (etter en nedgang i pandemiårene). Belønningsmidler er benyttet til opprustning av snarveier og nye fortau.

I tråd med vedtak i den politiske styringsgruppen for Buskerudbyen er følgende arbeid igangsatt;

- Behovsanalyse for Buskerudbyen utarbeides og ferdigstilles i mars 2025.
- Forslag til program for veien videre for Buskerudbyen utredes og legges frem til politisk behandling i de respektive kommunene i juni 2025.
- Buskerudbyen sender søknad om en ny belønnings-avtale med staten for perioden 2026-2029.

Næringsutvikling

Drammen kommunes arbeid med næringsutvikling har fulgt opp mål og ambisjoner nedfelt i politisk vedtatte styringsdokumenter. Arbeidet har vært innrettet mot de politisk vedtatte hovedmålene i

kommuneplanens samfunnsdel, «Drammen er et næringsssentrum» og «skape et nytenkende, mangfoldig og innovativt næringsliv».

Drammen kommunes strategiske næringsplan for perioden 2023-2027 (vedtatt i 2023) viser retning for arbeidet gjennom tydelige satsinger og virkemidler, og tar utgangspunkt i Drammens mulighetsrom. Planen tar høyde for nødvendigheten av det grønne skiftet, en stadig raskere digital utvikling, og ettervirkninger av pandemien som fortsatt medfører omstillingsbehov for næringslivet.

Drammen kommune har tatt en sentral rolle som vertskap og tilrettelegger for vekst og utvikling i Drammen, og en aktiv og utadvendt rolle i samhandling med næringsliv, academia og andre samfunnsaktører. Næringsvekst skapes først og fremst gjennom tett samarbeid og dialog med næringslivet selv. De viktigste satsingene i samarbeidene i 2024 har vært;

- Samarbeidsprosjektet *Attraktive Drammen*, som har ført til økt aktivitetsnivå i sentrum og en bedre markedsføring av aktiviteter gjennom alle årstidene. Pariserhjul på Bragernes torg, fluktstoler på bystranden og en bedre og mer tilgjengelig digital aktivitetskalender, er eksempler på tiltak som har bidratt til å trekke flere innbyggere og mer folkeliv i sentrum.
- Samarbeidsprosjektet *Grønn Vekst Drammen* har bidratt til å skape nye vekstmuligheter for næringslivet gjennom det grønne skiftet. Utvikling av nye metoder for økt gjenvinning av både rene og forurensede anleggsmasser er et eksempel på dette. Et annet eksempel er igangsetting av et konkret samarbeid med mål om økt sirkulering og gjenbruk av byggressurser i regionen.
- Samarbeidsprosjektet *En vei inn for Helsenæringen* er et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Lier, Drammen og Øvre Eiker. Formålet er å åpne opp den kommunale helsetjenesten som et mer tilgjengelig marked for helsenæringen, og som samtidig kan åpne dører for samhandling om nødvendig innovasjon for å løse fremtidens utfordringer i helsetjenestene. Arbeidet handler konkret om å utvikle mer profesjonelle og smidige strukturer for dialog og samhandling mellom næringsaktørene og kommunen, for eksempel gjennom en digital portal for mottak og håndtering av henvendelser. Som et ledd i dette pågår det kartlegging av hele forløpet fra en næringsaktør kommer i kontakt med kommunene, til en eventuell avtale inngås om f.eks utvikling og testing av skreddersydde løsninger som kan forbedre og effektivisere den aktuelle tjenesten.
- For å stimulere nyetableringer og gründerskap i Drammen er samarbeidet om etablererveiledning (Gründerboost), fulgt opp og videreutviklet også i 2024. Det er gitt både faglig og økonomisk støtte til målrettede aktiviteter knyttet til gründerhuset Drammen Works. Det er relativt høy etableringstakt i Drammen, og det jobbes også aktivt med å kartlegge muligheter for etablering av en SIVA inkubator i Drammen. Alle selskaper som registreres med nye i Drammen kommune mottar et brev fra kommunen der de ønskes velkommen og får informasjon om hvordan de kan få hjelp og støtte i etableringsprosessen.
- Samarbeidet med sentrumsorganisasjonene er fulgt opp gjennom de langsiktige samarbeidsavtalene, for å legge til rette for økt folkeliv og næringsliv i sentrumsområdene. Den søkbare aktivitetsbaserte tilskuddsordningen til næringslivet har muliggjort gjennomføring av konkrete lokale tiltak/aktiviteter i de tre sentrumsområdene.
- Det er igangsatt aktivt søk etter nye muligheter for næringsarealer i kommunen, og flere konkrete muligheter skal følges opp videre i 2025, gjennom dialog med grunneiere og eiendomsutviklere.
- Arbeidet med videreutvikling av Drammen kommune som en næringsvennlig kommune, særlig knyttet til plan- og byggesaksbehandlingen, er fulgt opp. Det har gitt synlige resultater i form av økt kompetanse og trygghet hos saksbehandlere, som videre har bidratt til redusert saksbehandlingstid.

Gjennom de nevnte samarbeidsprosjektene er det offentlig/private økosystemet i Drammen videreutviklet og styrket, slik at vi sammen fungerer bedre både som pådrivere og tilretteleggere for næringsutvikling i Drammen.

Utvikling av området Strømsø

Områdeutviklingsstrategi for Strømsø ble vedtatt i kommunestyret 19.03.2024. Gjennom å peke på overordnede sammenhenger, funksjoner og kvaliteter som skal utvikles i "mellomrommene" - rommene mellom husene, skal strategien bidra til at de sentrale delene av Strømsø blir et enda bedre sted å bo, jobbe, besøke og drive næring. Strategien er et verktøy som blant annet skal benyttes i behandling og utvikling av enkeltprosjekter og detaljreguleringsplaner. I 2024 har områdesatsingen Strømsø 2030 jobbet videre med utviklingen av det fysiske nærmiljøet i tråd med strategien.

Knutepunkt Strømsø og Strømsø 2030

Knutepunkt Strømsø leverer tjenester til barn- unge og familier under tverrfaglig organisering og ledelse, tett sammenvevd med innsatsen i områdesatsingen Strømsø 2030.

Virksomheten består av ansatte fra helsestasjoner, skolehelsetjeneste og familieteam for kommunedelene Strømsø, Fjell og delvis Åskollen, samt PP-tjeneste, kulturtjenester og innbyggertorg for kommunedel Strømsø. I tillegg er koordinator og ansatte i ulike prosjekter i Strømsø 2030 organisert under denne virksomheten.

Å samorganisere forebyggende tjenester til barn og unge sammen med kultur- og innbyggertorg, samt innovasjonsprosjektene og tiltakene i områdesatsingen, har vist seg å ha positive effekter. Blant annet har det skjedd endringer i hvordan innbyggerne blir møtt av kommunen. Dette innebærer for eksempel:

- økt vektlegging og gode strukturer for medvirkning på individ- og gruppenivå,
- mer helhetlige og sammenhengende tjenester til innbyggere med sammensatte behov.
- at barn, foreldre og lokalmiljø blir møtt med et ressurs- og styrkefokus.
- at innbyggerinitiativ raskt kan realiseres
- tidlig innsats til familier gjennom barnehage, helsestasjon og skole for bedre forebyggende effekt både i utvikling av lokale tjenester og i stedsutviklingen.

Ansatte i virksomheten har felles kompetanse på betydningen av relasjon, tilhørighet, fellesskap og levekår for innbyggernes livskvalitet og trivsel. Dette gjør dem i stand til å koble på relevante lokale tilbud og tjenester.

Dette gjenspeiles i utformingen av nye tiltak, som for eksempel:

- lekelyst, småbarnstreff, 5-årsklubb, fritidskooordinator og fritidskalender
- samspill med sosiale entreprenører, lag og foreninger om flere inkluderingstiltak og arrangementer
- opprettelse av Strømsø frivilligsentral

Samfunnssikkerhet og beredskap

Innen samfunnssikkerhet jobbes det normalt med å beskrive sårbarheter og utfordringer i en ROS-analyse. Risiko møtes med tiltak og beredskapsplaner. Økonomisk utgjør tilskudd til Brannvesen og Sivilforsvaret den største delen av rammen i programområdet. I tillegg inngår IUA (Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) i programområdet. Her er det signalisert behov for økt ramme fra 2025.

Brannvesenet har utfordringer knyttet til infrastruktur som krever tiltak for å møte dagens arbeidsmiljøkrav fullt ut.

Sivilforsvaret er tilstede i vår kommune, og dekker også i noen grad nabokommuner med sin tilstedeværelse. Dette gjør at utgifter fordeles på flere kommuner. Drammen kommune er forpliktet til å bistå med arealer og lokaler som vertskommune for Sivilforsvaret.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen har gitt et nytt bakteppe for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet. Dette er hensyntatt i ny overordnet ROS for kommunen. Den nye analysen ble enstemmig vedtatt i kommunestyret 15 mai 2024.

Året har i hovedsak vært et normalår som startet også i 2024 med mye snø og utfordringer med fremkommelighet, spesielt for hjemmetjenesten. Spesielt dette året har vært flere mindre hendelser med mobilnett, nødnummer og nettverk som faller ut, samt utfordringer globalt som indirekte påvirker Drammen kommune. I tillegg har det vært noen mindre tilfeller av forsyningssvikt med strømbrudd og kokevarsel for drikkevann. Kommunen benytter hendelsene til å evaluere planverket på disse områdene.

I 2024 ble det gjennomført en masseskadeøvelse på Fjellheim skole, hvor voksenopplæringen holder til. Øvelsen er et samarbeid mellom sykehuset, forsvaret, politiet og kommunen. Kommunen har i tillegg hatt en øvelse for å teste planverket for etablering av et evakuert- og pårørendesenter (EPS). Det er også gjennomført øvelser med nødaggregat for å teste at dette fungerer ved våre institusjoner.

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus gjennomførte 11. september 2024 tilsyn med Drammen kommune sitt arbeid med og etterlevelse av kravene til kommunal beredskapsplikt og helseberedskap. Tilbakemeldingene var som følger: «Statsforvalteren har ikke funnet avvik i kravene etter sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt.», samt for helseberedskap: «Det er ikke konstatert avvik etter helseberedskapslovgivningen».

Det er nå økt fokus på beskyttelsestiltak og det har i 2024 vært tilsyn fra Sivilforsvaret med et av tilfluktsrommene i Drammen. Det er tidligere gjennomført en befaring ved alle offentlige tilfluktsrom. Det ble gjennomført tilsyn mandag 21 oktober 2024 ved Kjøsterud Ungdomsskole. Det ble avdekket at det er behov for en oppgradering av enkelte driftsfunksjoner i tilfluktsrommet, eksempelvis ventilasjon, lys og nødlys, pakninger og luker. Dette er avvik som må lukkes.

Kommunen har gjennomført to beredskapsråd med samarbeidsaktører innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Den nye totalberedskapsmeldingen foreslår at det skal stilles krav om at alle kommuner har beredskapsråd. Dette er etablert i Drammen kommune.

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

Alle skal med

Tverrfaglig samarbeid

Arenasamarbeidet er en satsing som skal sikre tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge, der de oppholder seg. På hver skole er det etablert et arenasamarbeid, som fungerer som en tverrfaglig samarbeidsplattform. I dette samarbeidet deltar ulike tjenester som skole, PPT (Pedagogisk-Psykologisk Tjeneste), barnevern, familieteam og andre relevante tjenester som arbeider med barn og familier. Formålet er å sikre helhetlige og koordinerte tiltak som ivaretar barn og unges behov på en effektiv og målrettet måte. Barnehagene har i 2024 gått sammen for å etablere tilsvarende samarbeid i egne soner. Etableringen av arenasamarbeid for barnehagene ferdigstilles i 2025.

Tiltaket etablere «*felles veiledningstjeneste for barnehage og skole som skal sikre nødvendig kompetanse i tjenestene*», er under arbeid. Politisk sak er planlagt fremmet i løpet av våren 2025 i hovedutvalg for oppvekst og utdanning.

Forsterkede enheter i skolen skal bidra til tidlig innsats og forebygging, slik at elever i størst mulig grad får sin opplæring på nærskolen. For å møte behovet som elever kan ha ut over tilpasning på nærskolen, ble det i 2024 vedtatt en organisering for særskilt tilrettelagt opplæring (STOLT) og eksterne mestringsarenaer (EXMA). PP-tjenesten deltar i utviklingsarbeidet sammen med grunnskolen. Satsingen videreføres i 2025.

I barnehagene foregår det en dreining fra arbeid én til én for barn med behov for ekstra hjelp og støtte, til arbeid i mindre grupper eller med hele avdelinger. Arbeidet foregår både ved endringer i strukturer på avdelingene og ved kompetanseheving av personalgrupper. Dette er et arbeid som vil fortsette i 2025.

Barnevernstjenesten bidrar til det forebyggende arbeidet i kommunen på en ny måte gjennom tiltaket «*Barnevernfaglig eksternt ressursteam*» (BERT). BERT samarbeider tett med utvalgte skoler og barnehager gjennom fysisk tilstedeværelse, og tilbyr råd og veiledning på individ- og systemnivå. Fra 2024 har BERT gått over i ordinær drift.

Rett kompetanse til rett tid

Utvalgsområdet har dette året jobbet med et prosjekt for å sikre rett kompetanse til rett tid. Prosjektet har blant annet utviklet strategi for kompetanseheving for alle yrkesgrupper, for rekruttering og for oppfølging av nyutdannede og nytilsatte. Virksomhet barnehage har utarbeidet en overordnet plan, og den enkelte barnehage skal i 2025 utarbeide sin egen kompetanseplan. Målet er at alle ansatte i barnehager og skoler har riktig og godkjent kompetanse, og at antall ufaglærte synker for hvert år. Satsingen fortsetter i 2025.

I barnehagene er det fortsatt en stor andel ansatte uten godkjent barnehagelærerutdanning i pedagogstillinger (7,5 prosent), og andelen utdannede barne- og ungdomsarbeidere er på 34,1 prosent (Kilde: KOSTRA/SSB).

Satsingen har bidratt til at andelen av undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning har gått opp (Kilde: GSI) Andel undervisningspersonale med godkjent utdanning nasjonal har samtidig gått noe ned i samme periode.

Utviklingen for grunnskolen i Drammen kommune (i prosent):

Andel pedagoger med godkjent utdanning	2022	2023	2024
Drammensskolen (nasjonalt snitt)	95,4 % (95,5 %)	95,6 % (95,1 %)	96 % (94 %)

Sosialfaglige stillinger

Sosialfaglige stillinger er nå opprettet ved alle barneskoler. De sosialfaglige medarbeiderne skal støtte elevene i å forstå og mestre sosiale og psykososiale relasjoner, og hjelpe til med å skape struktur i skolehverdagen. Satsingen er gått over i ordinær drift.

Trygt og godt barnehage- og skolemiljø

Alle barnehager og skoler har tatt i bruk kommunal plan for trygt og godt barnehage- og skolemiljø med medfølgende ressurser og rutiner. Planen skal sikre inkludering av alle barn og elever, økt nærvær, godt læringsutbytte og bedre psykisk helse. I tillegg har alle skoler sin egen lokale plan for trygt og godt skolemiljø som består av både en forebyggende del og en del som omhandler aktivitetsplikten. Barnehagene skal utarbeide lokale planer for den enkelte barnehage bygget på den overordnede planen. Arbeidet med trygt og godt barnehage- og skolemiljø går over i ordinær drift.

Trygg og sterk hele livet

Oppvekstreformen

Målet med oppvekstreformen er å styrke kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging, og at hjelpen skal bli bedre tilpasset barns og familiers behov. Målene er godt forankret i tjenestene, og det jobbes med å styrke det tverrfaglige samarbeidet.

En rekke av tiltakene i kommunens handlingsplan for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt er implementert i drift. Det er etablert flere strukturer som skal bidra til koordinering av tjenester til barn og unge, tverrfaglig samhandling og rett hjelp til rett tid. Arenasamarbeidet, en struktur for tverrfaglig samhandling på ulike nivå, er evaluert og videreutviklet. Det er etablert et samhandlingslag for barn og unge med psykiske utfordringer, og barnekoordinatorer bistår familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som trenger flere typer tjenester over tid.

Arbeidet med å utvikle en handlingsveileder for å forebygge, fange opp og følge opp barn og unge det er knyttet bekymring til er i slutfasen, og vil pågå også i 2025.

Arbeidet med å utvikle, forankre og etablere en forpliktende samhandlingskultur og et tilhørende kompetanseprogram er i slutfasen, og vil pågå også i 2025.

Barnevernstjenesten og Helsefremmende tjenester 0-100 tilbyr en rekke kunnskapsbaserte foreldrestøttende tiltak, som for eksempel familieråd, sinnemestringskurs og ulike foreldreveiledningskurs for å finne løsninger på lavest mulig nivå. Det pågår en tverrfaglig satsning på TIBIR (tidlig innsats for barn i risiko), som er en forelderådgivning for familier med barn mellom 3 og 12 år som viser tegn til begynnende atferdsvansker og/eller der foreldrene strever med oppdragelsen og oppfølging av barna i hverdagen. Gjennom året har de forebyggende tjenestene samarbeidet om å tilby

kurs til foreldre som har barn med autismespekterforstyrrelser. PPT har gitt veiledning til foresatte med henviste barn. Uteteamet har gitt veiledning til foreldre som ønsker for å forebygge rus og kriminalitet.

Tiltaket om at alle ungdomsskoler skal ha et systematisk arbeid innenfor psykisk helse blant ungdom, er implementert i drift. Alle skolene jobber med tematikken psykisk helse innen det tverrfaglige temaet «folkehelse og livsmestring» fra overordnet del i læreplanen, i tillegg til at dette inngår som en naturlig del av alle fag i skolen. Ungdomsskolene har valgt ulike verktøy for å arbeide med dette, men «Psyknormalt», og «Læring for livet» er verktøy som brukes av mange skoler.

Arbeide målrettet med å nå ut med helsefremmende tilbud

De forebyggende tjenestene jobber med å utvikle og tilgjengeliggjøre informasjon om kommunens helsefremmende og lavterskeltilbud på ulike arenaer - både indirekte gjennom samarbeidspartnere, samt gjennom å gi innbyggere mer direkte informasjon på ulike arenaer. Tjenestene har også god oversikt over tilbud i kommunen og loser familier til rett instans og aktivitet. Friskus er Drammen kommunes aktivitetsportal hvor både frivilligheten og kommunale tjenester kan fremme sine tilbud og aktiviteter. Innbyggerne får informasjon om tilbud som foreldreveiledningskurs gjennom skoler, barnehager og helsestasjoner som bidrar til å gjøre kursene kjent.

De forebyggende tjenestene samarbeider tett med flere frivillige og ideelle organisasjoner som har tilbud til familier, ungdom og voksne, for på denne måten å skape gode oppvekstmiljøer for barn og unge og fremme god helse og livskvalitet for innbyggere i alle aldre. Dette er i tråd med målene i Strategi for frivillighet om å styrke samarbeidet mellom kommunal og frivillig sektor. Som en oppfølging av strategien ble det i 2024 påbegynt et arbeid for å systematisere kommunens helhetlige forvaltning av tilskudd og forpliktende samarbeid med frivillig sektor. Dette arbeidet berører en rekke programområder og fortsetter i 2025.

Det har vært gjennomført flere samarbeidsmøter med SLT-koordinator, kommunale tjenester og frivillige og ideelle aktører for å bidra til samlet innsats mot rekruttering til ungdomskriminalitet.

Arbeidet med å nå ut med helsefremmende tilbud går over i ordinær drift.

Gode overganger i livets faser

Rutiner for gode overganger

Arbeidet med å kartlegge og få på plass rutiner for gode overganger startet opp i 2023 og ble ferdigstilt 2024. Ett av målene er at tjenestene skal samarbeide godt på tvers i overgangen fra hjem til barnehage, fra barnehage til skole og skolefritidsordning, og fra grunnskolen til videregående opplæring. Det er utarbeidet felles kvalitetskjennetegn, og disse er iverksatt i barnehager og skoler. Det er også opprettet samarbeidsarenaer for å heve personalets kompetanse og sikre erfaringsdeling.

Ny opplæringslov gir skjerpet plikt for kommuner og fylkeskommuner til å samarbeide om overgangen til videregående opplæring. Drammen kommune har etablert et godt samarbeid med Fylkeskommunen dette året, og vil utvikle samarbeidet med konkrete tiltak for elevene i 2025.

System for tilbakemelding fra brukere

Det har blitt arbeidet med å utvikle strukturer som sikrer at barns og unges stemme brukes systematisk for videreutvikling av tjenestene dette året. Tjenestene benytter ulike verktøy og metoder i dette arbeidet.

Barnevernstjenesten har i flere år benyttet verktøyet FIT (Feedback informerte tjenester) for å få tilbakemelding fra innbyggere som mottar tjenester. I 2024 har FIT blitt tatt i bruk også ved enkelte familieteam, og fra 2025 vil verktøyet bli benyttet ved alle familieteamene.

I Drammensskolen gjennomføres det fire trivselsundersøkelser i året. En er den nasjonale elevundersøkelsen, mens de andre er lokale undersøkelser. Dette arbeidet går over i drift. Elevundersøkelsen inneholder indikatorer om trivsel og mobbing. Under er et utdrag fra resultatene for disse to indikatorene de to siste årene:

Mobbing	2023	2024
5. trinn	18,8 %	16,9 %
6. trinn	14,4 %	10,2 %
7.trinn	16,8 %	9 %

Trivsel	2023	2024
7. trinn	4,1 (av totalt 5)	4,2 (av totalt 5)
10. trinn	4,1 (av totalt 5)	4,1 (av totalt 5)

Barnehagene gjennomfører hvert år foreldreundersøkelsen til Utdanningsdirektoratet, og resultatene derfra viser at barnehagen ligger ganske stabilt på tilfredshet på 4,4 til 4,5 (av totalt 5). Det er noe sprik i laget ved at barnehagene enkeltvis scorer fra 3,7 til 4,8. Landsgjennomsnittet er på 4,5. (Kilde barnehagemonitor 2024).

De forebyggende tjenestene har gjennom året hatt stort søkelys på hvordan legge til rette for barns medvirkning og gjøre barns beste vurderinger. 2024 har barnevernstjenesten gjennomført en brukerundersøkelse, hvor alle personer over 18 år som har vært i kontakt med tjenesten har fått muligheten til å svare. Tilsvarende brukerundersøkelse skal gjennomføres 1-2 ganger i året. Resultatene og vurdering av hvordan disse vil bli brukt for å videreutvikle tjenesten vil inngå i den årlige tilstandsrapporten for tjenesten. PPT har i 2024 hatt søkelys på hvordan samarbeidet med barnet kan benyttes for å utvikle tjenesten og forbedre møtet med barnet, og har identifisert ulike områder der PPT skal innhente informasjon fra barnet/eleven.

«Sammen for Drammensskolen - elever» er en medvirkningsarena som skal sikre at barn og unges stemmer blir hørt. På denne arenaen samler skoleeier to representanter fra hver skole fire ganger i året. Elevene gir innspill til både utvikling av lokalsamfunnet, til skolesaker, og uttaler seg i høringer og involveringsprosesser på kommunalt nivå. Dette tiltaket går over i ordinær drift. Det er en tilsvarende arena for representanter fra alle FAU i grunnskolen.

Dette året har det vært gjennomført brede medvirkningsprosesser i utredning av en ny modell for skoledemokratiet. Det blir lagt frem et endelig forslag til ny modell våren 2025 i hovedutvalg for oppvekst og utdanning. Ny modell vil blant annet sikre foresattes og barns medvirkning på lokalt skole- og klassenivå.

Lek, læring, skaperglede og mestringstro

Leken

Kvalitetsplan for helhetlig læringsløp ble vedtatt i 2024, og i denne planen verdsettes barns lek. Det er etablert digitale ressurser for personalet rundt lek, lekens egenart og behov. Denne nettsiden inneholder lenker til ulike verktøy og metoder som kan benyttes for å stimulere og videreutvikle leken. Dette er en digital pedagogisk verktøykasse. I skole er det å gjøre undervisningen praktisk, relevant, utfordrende, variert og aktiv (PRUVA) en satsning.

Det har blitt gjennomført kompetanseheving for ansatte i barnehagene i samarbeid med Universitetet i Sør-Øst Norge (USN) og andre, om hvordan skape gode kår for leken i barnehagene og hvordan voksne kan bidra til gode lekemiljøer.

Leken er sentral i begynneropplæringen og det er laget en egen veileder for begynneropplæringen i Drammensskolen. Veilederen er innført skoleåret 2024-2025, og alle 1.trinns lærere har jobbet spesifikt med leken i skole i nettverk for 1.klasselærere. Leken har også vært tema i nettverk for ansatte i SFO. Fokuset på lekbasert læring på 1. trinn vil bli prioritert i 2025 og ivaretas under innsatsområdet «Trygge og gode oppvekst- og læringsmiljøer for barn og elever» i HØP 2025-2028.

Tiltaket som handler om at alle barnehager og skoler skal ha arealer som legger til rette for lek og aktivitet pågår. Politisk sak er planlagt fremmet våren 2025 i hovedutvalg for oppvekst og utdanning. Dette tiltaket ses i sammenheng med verbalvedtaket om nærmiljøanlegg i barnehager og skoler.

Fagfornyelsen

I tråd med læreplanene arbeidet grunnskolen i 2024 med prinsippene for samarbeidslæring, og det å gjøre undervisningen praktisk, relevant, utfordrende, variert og aktiv for alle elevene. Dette innebærer at elevene lærer gjennom å gjøre, opplever undervisningen som nyttig, får utfordringer som strekker dem, og deltar aktivt i læringsprosessen. Dette setter søkelys på både hva elevene skal lære, og hvordan elevene skal lære. Dette er et løpende arbeid som nå inngår i ordinær drift ved alle skoler.

Tiltaket som handler om å prioritere videreutdanning for lærere i de grunnleggende ferdighetene, er gjennomført og går over i drift.

Fysisk tilgang til bibliotek og litteratur på flere språk

Skolebibliotekprosjektet er et samarbeid mellom folkebiblioteket og grunnskolen, delfinansiert av Utdanningsdirektoratet. Prosjektet startet høsten 2022 med ti skoler, og i løpet av 2024 er alle skolene med i prosjektet. Inspirasjonsbibliotekaren fra skoleprosjektet er også involvert i et pågående prosjekt med barnehagene og foresatte som målgruppe. Dette prosjektet vil pågå gjennom 2025.

I barnehagene er det inngått avtale med folkebibliotekene om levering av bokkasser. Bokkassene gjør det enklere for barnehagene å få tilgang på nyere litteratur. Ordningen vil fortsette fremover som en del av det ordinære tilbudet.

Grunnleggende ferdigheter

For å sikre god kompetanse for alle barn innenfor grunnleggende ferdigheter er det opprettet nettverk for lærere på 1. trinn. På bakgrunn av «Kvalitetsplanen for helhetlig læringsløp», er det laget en kommunal veileder for ansatte i begynneropplæringen som beskriver prinsipper og rammer for opplæringen for første og andre trinn. Veilederen inneholder blant annet emner som regning, lesing, digitale ferdigheter, lek og organisering.

Hovedutvalg for helse og omsorg

Bo i eget hjem hele livet

At innbyggerne skal kunne bo i eget hjem hele livet, selv om helsetilstanden endrer seg, er en sentral målsetting for helse- og velferdstjenestene. Det er dokumentert at de fleste ønsker å bli boende i eget hjem, selv om behov for tjenester øker. Kommunens økonomiske situasjon tilsier også at å hjelpe flere til å kunne oppnå dette ønsket, vil være hensiktsmessig. Den demografiske utviklingen tilsier at antallet eldre nesten dobles innenfor en 10 års periode. Dette vil føre til at flere vil ha behov for hjelp og kommunale tjenester for å kunne klare å bo hjemme.

Kommunens innsats innenfor dette området omfatter en rekke tiltak utover tiltakene i handlingsplanen. Disse er vedtatt i følgende saker:

- Sak 106/23- Bygg med helse- og omsorgsformål- planer for utbygging og sluttbehandling av helhetlig strategi, vedtatt i kommunestyret 14.06.23.

Strategien bygger opp under hovedmålet som er å sikre tilstrekkelig kapasitet på tilbud innen heldøgns omsorg, både institusjonsplasser og tilpassede boligkonsepter med og uten døgnbemanning, gitt den demografiske utviklingen fram mot 2032. Strategien har som utgangspunkt at innbyggerne skal kunne mestre eget liv mest mulig selvstendig, i større grad ta ansvar for å tilpasse egen bolig og at fremtidens omsorgsbehov bør løses uten at antall institusjonsplasser og omsorgsboliger med heldøgnsbemanning økes i vesentlig grad.

- Sak 103/24- Heldøgns omsorg 2.0- Oppdatert vurdering av behov for bygg med helse- og omsorgsformål for perioden 2023-2040, vedtatt i kommunestyret 18.06.24.

Saken er en oppdatering av behovsvurderingen for hjemmetjenester og institusjon med bakgrunn i at det er behov for å kunne planlegge investeringer og tjenesteutvikling i et lengre perspektiv enn til 2032.

Høsten 2024 ble mandatet til temaplan for aldersvennlig Drammen vedtatt. Kommunedirektøren vil systematisere tiltak og prioriteringer som må ses i sammenheng, og der det er nødvendig å koordinere arbeidet på tvers av hovedutvalg i det videre arbeidet. Det gjelder blant annet utvikling av sosiale møteplasser for eldre, alternativer for praktisk gjennomføring av henteordninger for eldre

hjemmeboende og pårørendestøtte. Tiltaket «*Styrke samarbeid med pårørende*» og prioriteringen «*Pårørenderarbeid og pårørendestøtte*» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

I 2024 har alle sykehjemmene årlige pårørendemøter. Disse møtene er todelt, der første del omhandler fag, som for eksempel sykdomslære og personsentrert omsorg. Deretter får pårørende anledning til å stille spørsmål, både om presentasjonen og om praktiske ting på sykehjemmet. Pårørendemøtene har blitt godt mottatt og skaper stort engasjement.

Tjenestene har fortsatt arbeidet i 2024 med å ta i bruk ulike verktøy som film og refleksjonskort til bruk i møter med og mellom ansatte. Det er også utarbeidet plakater og brosjyrer med informasjon til pårørende. I 2024 er kommunens nettsider oppdatert med informasjon til pårørende. Disse verktøyene bidrar til en felles historiefortelling og felles språk om demografiutviklingen og endringer i samfunnet. Verktøyene er en god støtte i arbeidet med målsettingen om at flere innbyggere skal bo i eget hjem hele livet. Tiltaket «*Gi tidlig råd og veiledning om boligvalg og tilpasning av egen bolig, slik at alle kan bo lengst mulig i eget hjem*» og prioriteringen «*Utvikle informasjonsmateriell om gode boligvalg*» og «*Styrke bolig tjenestens råd- og veiledningsfunksjon*» vil fra 2025 videreføres i ordinær drift.

«*Samarbeid mellom frivilligheten og tjenestene skal bidra til at den enkelte får den hjelpen de trenger, mulighet til aktivitet, sosialt fellesskap og trygghet*» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028 og vil ses i sammenheng med temaplan for aldersvennlig samfunn.

«*Ta i bruk handlingsrommet for innovative offentlige anskaffelser og lyse ut konkurranse om tiltak for aktivitet og sosialt fellesskap for hjemmeboende brukere*» ses i sammenheng med temaplan for aldersvennlig samfunn. Det er så langt i planperioden ikke lyst ut konkurranse. Tilskudd til møteplasser og aktiviteter for eldre i regi av frivilligheten omtales under fellessatsingen og prioriteringen «*Revidere retningslinjene for kommunens tilskudd til frivillige lag og foreninger, slik at samarbeid med kommunale tjenester om tilbud prioriteres*» er svart ut under fellessatsingen «*På lag med frivilligheten*». Forslag til prinsipper og retningslinjer vil legges frem for politisk behandling i 2025.

Sak 31/24 "Teknologi og digitale løsninger i helse- og omsorgstjenesten" ble behandlet i hovedutvalg for helse og omsorg 19.11.24. For å nå tiltaket skal kommunen benytte mestrings- og trygghetsskapende teknologi som ett av flere forebyggende og helsefremmende tiltak. Kommunen skal legge til rette for kompetanseheving hos de ansatte, gode rutiner og arbeidsprosesser. Teknologi brukes etter faglig vurdering som gjøres tverrfaglig og med respekt for det enkelte fagområdet. Det arbeides aktivt med å innføre flere teknologiske løsninger innenfor tjenestene som fører til mer mestring og trygghet hos brukerne av tjenestene. Programmet «Bo godt hjemme» arbeider aktivt med å implementere ulike løsninger i tett samarbeid med innbyggere. Eksempler på dette er digital hjemmeoppfølging og digitalt tilsyn. Satsingen "Ved å gi mulighet til utprøving, ved økt kunnskap og gjennom dialog med bruker og pårørende økes bruken av trygghets- og mestringskapende teknologi" er implementert i drift.

Inkludere alle i arbeid og aktivitet

Satsinger og prioriteringer under innsatsområdet; *Inkludere alle i arbeid og aktivitet*, svares ut under hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering.

Brukermedvirkning

Høsten 2023 ble det gjennomført en undersøkelse av pårørendes erfaringer med helse- og omsorgstjenestene, ref. prioritering «Undersøke kvaliteten på tjenestene» i handlings- og økonomiplan 2024-2027. Med bakgrunn i politisk vedtak, var det pårørende til personer med demens i sykehjem og

boliger med heldøgns omsorg som fikk tilsendt undersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen ble muntlig orientert om i hovedutvalg for helse og omsorg januar 2024. Tiltaket «Brukere skal i større grad gis mulighet til å delta i utforming av eget tjenestetilbud» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Sak «*Sluttbehandling kommunal planstrategi 2024-2027*» ble behandlet i kommunestyret 15.05.25, sak 80/24. Det ble vedtatt behov for en tverrsektoriell plan for utvikling av aldersvennlig samfunn og framtidsrettet eldreomsorg, inkludert avklaring av kvalitet og innhold i tjenester til eldre. I den forbindelse er det også naturlig å se nærmere på pårørende-rollen og hva kommunen kan gjøre for å styrke og støtte de pårørende i å klare å håndtere sine oppgaver lenger. Tiltaket «*Styrke brukeres (og pårørendes) mulighet til å få innsikt i sitt eget tjenestetilbud*» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Brukermedvirkning vil være et viktig tema i utarbeidelsen av vedtatte planer. Hjemmetjenester og institusjon begynte planlegging av brukerråd i 2023. Tjenestene opplever utfordringer med oppmøte, og vil i det videre arbeidet med brukerråd vurdere andre løsninger. Prioritering «Iverksettelse av brukerråd i alle tjenesteområder der dette er påbegynt» er fra 2025 implementert i drift.

Tiltaket «Styrke brukernes kompetanse om hvordan ta vare på egen helse» ses i sammenheng med Folkehelse og livsmestring og satsingen "Gi systematisk informasjon til innbyggerne om hvordan de kan ta gode helsevalg". Kommunens hjemmeside gir god informasjon om gode helsevalg. Tiltaket er implementert i drift.

Rett bruk av kompetanse

Mange av tiltakene i handlingsdelen for helse, sosial og omsorg tar mer enn ett år å gjennomføre. Dette gjelder blant annet for Drammen kommune sitt ønske om deltakelse i TØRN prosjektet.

Kommunen søkte om å bli med i prosjektet i 2024 og forventer svar på søknad våren 2025. TØRN-prosjektet er et initiativ som setter søkelys på å forbedre organiseringen av oppgaver og arbeidstiden i kommunenes helse- og omsorgstjenester. Målet er å skape bedre brukeropplevelser ved å sikre riktig kompetanse til riktig tid, og samtidig fremme en heltidskultur. Tiltaket «Prøve ut nye arbeidstidsordninger i helse- og omsorgstjenesten» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Tiltaket «Samhandle med utdanningsinstitusjoner for å sikre rekruttering, oppdatert kunnskap og kompetanse for å gi innbyggerne riktige tjenester» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prioriteringen «Styrke samhandlingen med utdanningsinstitusjoner» vil bli gjennomført i 2025. Prioriteringen «Synliggjøre karrieremuligheter i helse, sosial og omsorg i kommunen for elever og studenter» vil ivaretas i kommende økonomiplanperiode.

Sykehjemmene

De siste årene har det vært arbeidet med å spesialisere de enkelte sykehjemmene for å sikre robuste fagmiljøer og et mer tilrettelagt tjenestetilbud for den enkelte beboer. Nytenkning med tanke på organisering i sykehjem er et viktig tema og av avgjørende karakter inn i fremtiden. Dette spesielt med tanke på utfordringer som mangel på kvalifisert arbeidskraft og behovet for bedre ressursutnyttelse. Det er behov for å bruke kreative metoder for å forbedre arbeidsprosesser og oppgavefordeling blant medarbeidere. Dette kan bidra til å utvikle nye løsninger for å håndtere komplekse pasientbehov og forbedre kvaliteten på omsorgen.

Tjenester til hjemmeboende

Økningen i antall eldre og tilpasning til at flere skal bo hjemme i stedet for på sykehjem, stiller økte krav til tjenester for hjemmeboende. For å møte disse utfordringene, må programområdet tilpasse tjenestene, blant annet ved å utnytte ansatte med ulik kompetanse på en effektiv måte.

Sykepleierteamet og fagteamet har vært i full drift i 2024, og gjør at høyt utdannet helsepersonell kan brukes på tvers av virksomheter og avdelinger. Dette gir både bedre tilgang til spesialisert kompetanse i hele kommunen, og kan dekke opp midlertidig mangel på sykepleierkompetanse ved en avdeling.

Hjemmetjenesteavdelingene er nå samlokalisert i tre hub-er (bortsett fra Konnerud og Svelvik). Dette gir mulighet til å utnytte kompetansen på tvers av avdelingene og minske behov for bruk av ekstrahjelp og overtid.

Tiltaket «Bruke de ansattes kompetanse på en mest mulig hensiktsmessig måte, og sikre god samhandling mellom ulike fagområder» og prioriteringen «Sikre optimal og rett bruk av kompetanse gjennom teamorganisering og økt bruk av andre yrkesgrupper for å frigjøre kapasitet hos helsepersonell» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Helsetjenester

I 2024 har alle virksomhetene i helsetjenester hatt en gjennomgang av virksomhetenes tjenester for å sikre lavest mulig bemanning som gir forsvarlige tjenester og en akseptabel arbeidshverdag, i tillegg til at oppgaver håndteres på lavest mulig kompetansenivå.

I legevakten er det gjennomført gjennomgang av bemanning og pasientflyt med hensyn på bemanning av ulike helsepersonell på ulike oppgaver gjennom dagen, uken og relatert til pasientpågang og behov. Prioriteringen «Pilot for nye arbeidstidsordninger i enkelte avdelinger for å styrke tjenestetilbudet, rekruttering og heltidskultur» er avsluttet og vil fra 2025 være del av ordinær drift.

I kommunestyret 10.12.14 ble plan for utvikling av allmennlegetjenester 2025-2028 vedtatt, sak 188/24. Planen er en rullering av planen for 2021–2024. Planen dekker allmennlegetjenester i kommunen, dette inkluderer fastlegeordningen, kommunale allmennleger og legevakt.

Hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv

Kunst og kultur hele livet

Drammen kommunens kunst- og kulturtilbud er av stor betydning for innbyggernes livskvalitet, deltagelse og for å bringe mennesker sammen. Kunst- og kulturfeltet styrker yringsmangfoldet og er en viktig arena for å fremme refleksjon og kritisk tenkning. De kommunale tjenestene kan ikke alene nå målene om et levende og variert kultur- og aktivitetstilbud for alle aldersgrupper i hele Drammen. Det forutsetter tilrettelegging for, og samarbeid med, både det profesjonelle feltet og med frivillig sektor.

Aktivitets- og formidlingsarenaer

I perioden er det etablert flere samarbeid om aktiviteter og kulturtilbud, dette er av stor betydning for et bredt aktivitets-, kultur- og formidlingstilbud til hele befolkningen. Tilskuddsordninger bidrar til målgruppeorienterte kulturelle aktiviteter i regi av frivillige og profesjonelle kulturaktører.

Bibliotekene samarbeider med en rekke lag og foreninger om aktiviteter og arrangementer, og arbeidet har blitt styrket ytterligere i 2024. Frivillige lag og foreninger er viktige bidragsytere til aktivitets og formidlingstilbudet til innbyggere i alle aldre. Dette innebærer både åpne ukentlige tilbud i regi av frivillige lag og foreninger, faste avtaler om arrangementer flere ganger i året, og samarbeid om enkeltstående arrangementer og aktiviteter. Bibliotekene har hatt en økning i antall frammøtte på samtale-, debatt- og kulturarrangementer. I 2024 ble det gjennomført 1713 unike arrangementer på biblioteket, med til sammen 33 679 frammøtte. Dette er nå godt innarbeidet, og videre utvikling vil skje innenfor ordinær drift. Prioriteringen «*Samarbeide med frivillige lag og organisasjoner og andre om styrking av aktivitets- og formidlingstilbudet på bibliotekene, og skape nye arenaer i kommunedelene*» avsluttes. Tiltaket «*Utvikle bibliotekenes funksjon som aktivitets- og formidlingsarenaer*» er videreført i HØP 2025 – 2028.

I 2024 har det vært prioritert å utvikle lavterskel kulturarenaer med særlig fokus på ungdom i alderen 18-25 år. Ny ungdomsavdeling ved Drammen bibliotek forventes ferdigstilt i først halvdel av 2025. Dette vil være en viktig lavterskel kulturarena for ungdom i Drammen. Biblioteket samarbeider med en gruppe engasjerte ungdommer som bidrar i innholdsutvikling i ungdomstilbudet. Interkultur har etablert kultur møteplasser for og med ungdom gjennom prosjektet DEMO-kollektivet, i samarbeid med Buskerud kunstsenter. Prosjektet har fått eget lokale på Gulskogen. Prioriteringen «*Bidra til utvikling av lavterskel kulturarenaer med særlig fokus på ungdom i alder 18-25 år*» er gjennomført og implementert i drift.

Det er etablert kulturskolesatelitter i fire forskjellige kommunedeler, lokalisert på Brandengen skole, Fjell skole, Konnerud skole og Solberg skole. Kulturskolesatellittene er et lavterskeltilbud til barneskoleelever, som en introduksjon til kulturskolen nært der hvor barna bor og går på skolen. Dette bidrar til at flere kan benytte seg av kulturskolens tilbud, også barn som ofte faller utenfor organiserte aktiviteter. Kulturskolesatellittene hadde sitt første fulle driftsår i 2023, og er nå godt innarbeidet i nærmiljøene. Kulturskolen samarbeider med skolene og SFO i kommunedelene. I tillegg har kulturskolen samarbeidsprosjekter med en rekke aktører, for eksempel Drammen symfoniorkester og Drammen konsertorkester, kommunens åtte skolekorps og Drammen kulturråd. Dette bidrar til å gjøre undervisninger aktuell og nå bredt. Tiltaket «*Utvikle kulturskolens tilbud og rolle i kommunedelene*» avsluttes og vil i det videre ivaretas innenfor ordinær drift.

Kunst- og kulturopplevelser

Kunst- og kulturopplevelser brukes i helsefremmende aktivitet og forebyggende innsats. Det er prioritert å utvikle tilbud om kunst- og kulturopplevelser for alle aldersgrupper i samarbeid med relevante tjenester. Det er samarbeidet tettere med profesjonelle kulturaktører og fritidskulturlivet om et kulturtilbud, rettet mot innbyggere i alle livets faser.

Profesjonelle kulturinstitusjoner som mottar driftstøtte fra kommunen, har tilbud til innbyggere i alle aldre. For å styrke samarbeidet med profesjonelle kulturaktører ytterligere er det i 2024 etablert et forum for profesjonelle kulturaktører i samarbeid med Drammen kulturråd.

Den kulturelle skolesekken er et kulturtilbud til alle barna i Drammensskolen. I løpet av 1. - 10. trinn får barn og ungdom 40-50 profesjonelle kulturopplevelser gjennom den kulturelle skolesekken. Den kulturelle spaserstokken har produsert 10 musikkturneer i 2024 på ulike bo- og servicesenteret i de fleste kommunedelene. Den kulturelle spaserstokken samarbeider tett med bo- og servicesentrene om formidling av tilbudene. Demenskolet Gladkolet ble startet i mars 2023 og har gitt unike opplevelser for både kormedlemmene og deres pårørende. Dette er nå godt innarbeidet i drift.

Drammen bibliotek har inngått en intensjonsavtale med Buskerud kunstsenter om å ha temporære visninger i bibliotekets lokaler. Dette vil bidra til at flere får mulighet til kunstopplevelser med lav terskel.

Kommunens kunst er tilgjengelig i formålsbygg, inkludert helse- og omsorgsinstitusjoner. Det samarbeides om at kunsten skal være relevant for brukere av bygget, og alle formålsbygg har en kunstkontakt.

Tiltaket «Utvikling av både profesjonalitet og bredde gjennom samarbeid med fritidskulturlivet og profesjonelle aktører» er videreført i HØP 2025 – 2028. Tiltaket «Kunst- og kulturopplevelser brukes i helsefremmende aktivitet og forebyggende innsats» er videreført i HØP 2025 – 2028. Prioriteringene «Utvikle tilbud om kunst- og kulturopplevelser for alle aldersgrupper i samarbeid med relevante tjenester» og «Samarbeide med helse- og omsorgsinstitusjoner om formidling av kunst» er nå godt innarbeidet i drift og avsluttes.

På Drammen kommune sine nettsider ligger det tilgjengelig informasjon om kulturminner og kulturmiljøer; lister over kulturminneregistreringer, temaplaner for kulturminner og kulturmiljø og temakart for kulturminner og kulturmiljø. Drammen kommune har også en egen kartløsning hvor alle har mulighet til å finne frem til registrerte kulturminner og kulturmiljø, både lokale og nasjonale. I forbindelse med utarbeidelse av ny arealplan har det blitt gjort et større arbeid med å lage et temakart for kulturminner. Etter arealplanen er vedtatt vil dette ligge tilgjengelig på Drammen kommunes nettside. Turistinformasjonen bidrar med å formidle dette. «Etablere en digital interaktiv løsning for registrering av kulturminner og formidling til og medvirkning fra publikum, samt deling av data med eksterne tjenester» settes derfor til ferdig.

Arbeidet med å etablere tilbud om byvandring som en del av relevante tjenestetilbudet i kommunedelene i samarbeid med lokale ildsjeler er i gang, men ikke ferdigstilt. Lokale aktører er kartlagt, og det er lagt en konkret plan for videre arbeid i 2025. Tiltaket «Aktiv formidling av kulturarv» er videreført i HØP 2025 -2028.

Barn og unge medvirker i utforming av aktivitetstilbudet

Medvirkning fra barn og unge i utformingen av aktivitetstilbudet er høyt prioritert i de ulike tjenestene. Det har blitt gjennomført målrettede medvirkningsprosesser om behov for aktiviteter på møteplasser i kommunen hvor ungdom møtes.

I arbeidet med ny ungdomsavdeling på Drammen bibliotek er det gjennomført flere medvirkningsaktiviteter. Det har blitt benyttet ulike verktøy for medvirkning, for eksempel ble ungdommer inkludert i prosessen med arkitekter om utforming av avdelingen. Det er også en egen medvirkningsgruppe på Mjøndalen bibliotek og Drammen bibliotek, som bidrar i å forme aktiviteter og formidlingstilbud. Ved knutepunkt Strømsø er det en egen referansegruppe for ungdom. Som del av et forskningsprosjekt er det gjennomført samskaping gjennom simulering, scenarier, samtaler og spill for og med ungdom.

Tiltaket ungdomsdebatt om kunst- og kulturfeltet på bibliotekene i samarbeid med skolene er ikke gjennomført. Tiltaket vil videreføres i 2025 og iverksettes etter ny ungdomsavdeling er åpnet, forutsett at det er interesse for det blant ungdommene.

Ungdomsmedvirkning er vesentlig for utformingen av aktivitetstilbudene ved ungdomskulturhusene. Det er jobbet med tiltaket å videreutvikle fritidsklubbstilbudet på eksisterende ungdomsklubber, samt ta i bruk nye verktøy til å skape rom for deltakelse. Det er åpne ungdomstilbud på Grønland, i Mjøndalen,

Svelvik og på Fjell. Gaming-tilbud er etablert på alle ungdomskulturhusene. I tillegg tilbyr Ungdomskulturhuset G60 på Grønland muligheter for ungdom til å lage podcast. Musikktilbudet på Ungdomskulturhuset G60 er styrket, og øvingsrommene er mye brukt. Ungdomskolene i kommunen benytter G60 på dagtid til prosjektarbeid, noe som gjør at mange blir kjent med stedet og kommer tilbake som bruker av stedet i vanlig åpningstid.

Ungdomsmedvirkning har vært, og er vesentlig, i utviklingen av det kommunale ungdomstilbudet. Barn og unges medvirkning i utforming av aktivitetstilbudet er nå godt innarbeidet og vil i det videre prioriteres innenfor ordinær drift. Tiltaket «Barn og unge medvirker i utforming av aktivitetstilbudet» med tilhørende prioriteringer settes derfor til ferdig.

Medvirkning er også omtalt under fellessatsingen «*Nærmiljøutvikling*».

Variasjon og bredde i kulturarenaer

Tilgang på lokaler og arenaer er av stor betydning for at innbyggere og frivillig sektor kan igangsette aktiviteter og møteplasser som kommer andre til gode. Det satses i dag og fremover på å tilby arenaer for ulike formål, produksjon, øving og visning som er formålstjenlige for både de profesjonelle aktørene og fritidskulturlivet.

For kulturlivet er det behov for øvingsrom, lagerrom, rom for egenorganisert virksomhet, scener og større saler for scenekunst og produksjon som er på et prisnivå som kulturlivet har mulighet til å klare.

Det er i 2024 jobbet med å kartlegge og klargjøre lokaler for flerbruk i kommunale bygg for bruk på ettermiddag, kveldstid og i helgene. Det er også jobbet med mulighetsrommet kommunen har for bruk av eide lokaler til kulturformål.

Harmonien har gjennomgått omfattende oppussing, i første omgang av 2. etasje. Ferdigstillelsen ble feiret med en festkonsert 4. mai 2024, med Drammen symfoniorkester og elever fra Drammen kulturskole. Harmonien er et viktig tilskudd til kulturlivet i Drammen. Lokalet er egnet for allsidig bruk og er sentralt plassert i Drammen sentrum. Arbeid med renovering av 1. etasje er i gang, og ferdigstilles vår 2025. Dette vil åpne for enda mer allsidig bruk. I Mjøndalen samfunnshus ble teleskoptribunen montert i desember 2024 og amfiet er tatt i bruk. Tiltaket «Igangsette kvalitetsvurdering av kulturarenaer som oppfølging av arenakartleggingen» er videreført i HØP 2025 -2028.

Det er startet et arbeid med Drammen Scener der man ser på frivillighetens kår og muligheter innenfor både dagens regime og alternative regimer. Det er gjennomført møter med Drammen scener. Ny eierstrategi for Drammen scener er under arbeid og legges frem for politisk behandling våren 2025. Eierstrategien vil angi mål med eierskapet, beskrive kjernevirksomhet og forventninger til selskapet. Som en del av arbeidet med ny eierstrategi legges det opp til en endring i selskapets vedtekter. Tiltaket «Organisering og utleievilkår for lokaler til produksjon og visning av kunst og kultur tilpasses kulturlivets behov» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Drammen kommune skal tilby enkelt utstyr til gjennomføring av lokale kulturarrangementer i kommunedelene. I 2024 er det kjøpt inn arrangementstelt til formålet. Det pågår en kartlegging av utstyr kommunen eier, som kan inngå i ordningen. Prioriteringen «*Tilby enkelt utstyr til gjennomføring av lokale kulturarrangementer i kommunedelene*» og tiltaket «*Egnede kulturarenaer og arrangementsutstyr gjøres tilgjengelig for fritidskulturlivet og profesjonelle aktører, og det utarbeides en oversikt over eksisterende kulturlokaler og kulturscener*» er videreført i HØP 2025 -2028.

Regionsenter for kultur

Drammen er vertskommune for Kulturytring. Kulturytring er en nasjonal debattarena, med NOKU (Norsk kulturforum) som prosjekteier og arrangør. Det er i 2024 etablert et samarbeid med ØKS (Østafjelske kompetansesenter for musikk) om Etterytring, en utvidet arena i tilknytning til Kulturytring. Etterytring skal bidra til at Kulturytring som arena og møteplass får et enda bredere lokalt og regionalt nedslagsfelt. Etterytring vil ha flere aktiviteter og arrangementer i forbindelse med Kulturytring 2025. Å være vertskommune for Kulturytring stadfester Drammens som regionsenter for kultur og bidrar i stor grad til å sette Drammen på kartet som en kulturby. Tiltaket «Utvikle Kulturytring Drammen og andre møteplasser for kulturaktører, kulturinstitusjoner og relevant næringsliv» er godt etablert og vil videreutvikles innenfor innenfor drift og gjeldende avtaler.

Det er i 2024 prioritert å arbeide for å etablere samarbeid med regionale kulturaktører som ønsker å bruke Drammen for kulturarrangementer av ulike typer, i samarbeid med Drammen Scener og andre aktører. Det er etablert flere samarbeid med regionale kulturaktører, blant annet er det etablert felles kontorlandskap med ØKS og Musikkrådet. Dette vil utvikles videre i 2025, som en kulturhub i Drammen. Det er også gjennomført dialogmøter, omtalt under «Kunst og kultur hele livet». Tiltaket «Videreutvikle kulturarenaer/profesjonelle scener sin posisjon og rolle som regional og nasjonal kulturmøteplass» vil i det videre utvikles innenfor drift og i sammenheng med andre tiltak.

Det interkommunale samarbeidet Kunst rett Vest ble evaluert i 2024. Evaluering av Kunst rett Vest har ført til endringer, som blant annet at stor fellesutstilling med åpne atelierer skal arrangeres annethvert år. Det legges opp til et mer strukturert samarbeid og mer avklarte roller for nettverket av deltakende kommuner. I årene det ikke skal arrangeres fellesutstilling skal hver kommune ta initiativ til relevante aktiviteter under Kunst rett Vest-paraplyen. Det ble vedtatt i hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv 19.11.24, sak 48/24 at deltagelse i samarbeidet skal videreføres.

Etablering av en digital veileder for kulturarrangører og arrangementsutvikling er under arbeid og vil fortsette i 2025 som en del av tiltaket «Styrke profesjonelle kulturaktørers og kulturinstitusjonenes mulighet til å satse og virke i Drammen».

Drammensbiblioteket utvikles som et regionalt litteraturhus, med et betydelig antall arrangementer av høy kvalitet. I tillegg har Drammensbiblioteket flere arrangementer av nasjonal betydning.

- Triztan Vindtorns poesipris deles ut årlig til en nålevende forfatter med stor betydning for norsk poesi. Drammensbiblioteket er sekretariat for prisen.
- Podcastfestivalen er en årlig festival for regionale og nasjonale podkaster, med livepodkaster på Drammensbibliotekets scener. Podcast er et medium som er under utvikling og egner seg godt til formidling.
- Drammen litteraturfestival er etablert som både en lokal og regional litteraturfestival, med Drammensbiblioteket som pådriver og hovedarrangør.

Arrangementene bidrar til å styrke drammensbiblioteket som regionalt litteraturhus, samtidig som det bidrar til kultur- og litteraturopplevelse for innbyggerne i Drammen. Tiltaket «Utvikle Drammensbiblioteket som regionalt litteraturhus» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Kunst i offentlige rom

Kunst i offentlig rom styrker de fysiske og visuelle kvalitetene i by- og stedsutvikling, og bidrar til stedenes identitet og særpreg.

Retningslinjer for Drammen kommunes kunstordning ble vedtatt i hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv 5. mars 2024, sak 11/24. Kunstordningen omfatter retningslinjer for all organisering av arbeidet med kunst i offentlig rom, kommunale bygninger og offentlige by- og uterom. Tiltaket «Legge til rette for en helhetlig estetisk utforming av offentlige rom gjennom retningslinjer for kunst i offentlige bygg og uterom» er dermed gjennomført.

Drammen kommunes kunst er offentlig tilgjengelig i alle kommunens formålsbygg. Alle formålsbygg har en kunstkontakt, og det er et mål at kunsten som vises skal være relevant for de som bruker bygget. Prioriteringen «*Systematisere formidling av sentrale kunstverk i kommunalt eie*» er innarbeidet i drift. Tiltaket «*Kunst i kommunalt eie formidles aktivt i offentlige bygg og uterom*» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Det er i 2024 jobbet helhetlig og systematisk med å profesjonalisere og strukturere samarbeidet på kunstfeltet. Dette innebærer for eksempel at det er satt ned en jury som tildeler kunstneropphold i Drammen (AIR Union – Artist in residency). Dette er ofte internasjonalt anerkjente kunstnere som en periode har opphold i Drammen. Det er etablert gode strukturer som bidrar til kontakter og samhandling med kunstfeltet i Drammen for kunstnerne som har opphold her. Det styrker både kunstfeltet lokalt og kunstene som kommer hit.

Drammen kommune er vertskommune for Strømsø atelierfellesskap med felles atelier og verksteder for over 20 profesjonelle kunstnere i drammensregionen. Stedet huser også en arbeidsplass for kunstner som bor i Drammen kommunes kunstnerleilighet. Strømsø atelierfellesskap er drevet av Buskerud bildende kunstnere i samarbeid med Buskerud fylkeskommune. Midlertidige produksjonslokaler stilles til disposisjon på Fossekleiva kultursenter, gjerne i forbindelse med arrangementer. Dette er godt innarbeidet og prioriteringen «Fasilitere for verksteder og lokaler til bruk for kunstnerne, samt bidra til formidling av prosjektene» avsluttes.

I 2023 ble det opprettet et tverrsektorielt samarbeid om formidling av kunst gjennom kommunens nettsider og i sosiale medier. Dette ble videreført i 2024, med temaet kunst og arkitektur. Innleggene har nådd mange og har fått stor oppmerksomhet med mange positive tilbakemeldinger. Systematisk formidling av kunst gjennom sosiale medier vil videreføres i 2025. I tillegg har det vært en rekke midlertidige kunstprosjekter, for eksempel «Skulpturer i Svelvik i samarbeid med Billedhuggerforeningen. Det er prioritert tilskudd til kunstprosjekter i offentlige rom, som bruk av busskur til visning av kunst. Det har vært et samarbeid med Røde kors om utstilling på USN, Holmsbu-symposium med kunstnermøter, med mer. Tiltaket «Legge til rette for midlertidige kunstprosjekter i det offentlige rom i samarbeid med kulturinstitusjoner, private aktører og næringsliv» er godt innarbeidet og vil fortsette, men uten å være prioritert i HØP 2025 – 2028.

Temaplan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv bidrar til glede, mestring, sosial tilhørighet og god helse.

I 2024 er det søkt om og mottatt tilskudd til å etablere dagsturhytte på Furten i Drammensmarka. Dagsturhytta skal åpnes som en del av friluftslivets år i 2025. Dette bli et viktig bidrag for å styrke friluftsliv i nærmiljøet for Drammens innbyggere. Det er planlagt å søke flere eksterne tilskudd i 2025.

Tiltaket «Benytte eksterne tilskuddsordninger aktivt for bygging av arenaer for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Det er gjort flere tiltak for å stimulere til etablering av arenaer for egenorganisert aktivitet.

- Etablering av basketballbanen på Marienlyst
- Rehabilitering av Konnerud sandvolleyball og beachhåndball
- Rehabilitering av cricketburet på Fjell
- Steinkjerringa – skilting og tilrettelegging av turmål
- Friluftslivets år - tilrettelegging av arrangement i regi frivilligheten
- Digitalt turkart
- Labbeløyper - tillatelse til privat preparering av labbeløyper
- Tilskudd til aktiv i friluft

I tillegg tilrettelegges det for egenorganisert aktivitet gjennom ordinær drift av anlegg, som nærskiløyper, skiløyper, akebakker, naturstier, turveier, kulturlandskap, badeplasser, benker, gapahuker og broer. Tiltaket «Stimulere til etablering av arenaer for egenorganisert aktivitet» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Arbeidet med å tilgjengeliggjøre lokaler og ny bookingløsning vil være av betydning for å stimulere til egenorganisert aktivitet. Se omtale under «På lag med frivilligheten».

Drammen kommune har i dag flere avtaler med lag og foreninger om drift av anlegg, for eksempel Åssiden IF i Åssiden fotballhall, Konnerud IL på Konnerud idrettspark, Mjøndalen IF på Vassenga, Drammens ballklubb på torgisen og Øren kunstis, Strømsgodset IF på Gulskogen arena, Berger IL om drift av skiløyper og Drammen og omland fiskeadministrasjon om produksjon av genetisk stedegeen settefisk for fritidsfiske. Arbeidet med å utarbeide retningslinjer for likeverdige tilskuddsordninger til drift, investering og aktivitet pågår. Retningslinjer for fond for offentlig- frivillig samarbeid er under arbeid, og vil legges frem for politisk behandling i 2025.

Det pågår et arbeid med kommunens helhetlige tilskuddsforvaltning, omtalt under «På lag med frivilligheten». Samtidig pågår et arbeid med å etablere en ordning for økonomisk støtte til lagseide idrettsanlegg, som vil legges frem for politisk behandling våren 2025. Tiltaket «Utarbeide retningslinjer for likeverdige tilskuddsordninger til drift, investering og aktivitet» er videreført i HØP 2025 – 2028.

Andre rapporteringspunkter

Den 17.06.2024 vedtok kommunestyret alkoholpolitisk handlingsplan for Drammen kommune 2024-2028. Planen angir de alkoholpolitiske hovedmålene og de delmål kommunen legger til grunn for sin alkoholpolitikk, samt de virkemidlene som vil tas i bruk for å nå disse målene. Formålet er et attraktivt og mangfoldig uteliv med forutsigbare og næringsvennlige rammebetingelser, samtidig som hensynet til forsvarlig alkoholomsetning, kontroll, folkehelse og alkoholfrie arenaer ivaretas.

Den 17.06.2024 vedtok kommunestyret også forskrift om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger for Drammen kommune. Forskriften regulerer salgstiden for alkohol i butikk, skjenketid på skjenkesteder og åpningstiden til serveringssteder uten skjenkebevilling.

Kommunestyret vedtok 10.12.2024 å åpne opp for å gi alminnelig skjenkebevilling på et bestemt avgrenset område til idrettsanlegg, idrettshaller og lignende for toppidrett.

Hovedutvalg for tekniske tjenester

Hovedutvalg for tekniske tjenester har ansvar for arealplanlegging og infrastruktur som er grunnleggende for velfungerende og bærekraftige lokalsamfunn. I dette ligger også et betydelig bidrag til at de fysiske omgivelsene våre er helsefremmende og trygge.

Godt drikkevann og trygg vannforsyning

Tilgang på trygt drikkevann til enhver tid er et forskriftsfestet krav. Klimaendringene med både mer, og mer intens nedbør, i tillegg til lengre perioder med tørke, utfordrer både kvaliteten på vannet i råvannskildene og det å ha nok vann. Vannressursene skal tas vare på ved å verne drikkevannet og redusere forurensing i landbruket.

I 2024 var det prioritert å innarbeide hensynssoner for å verne drikkevannskildene og nedslagsfelt for drikkevann i forslaget til kommuneplanens arealdel. Restriksjonene følges opp gjennom saksbehandling i plan- og byggesaker når den nye arealdelen er vedtatt. Vedtak av planen er forventet i 2025. Tiltaket er videreført i handlings- og økonomiplan (HØP) 2025-2028 under innsatsområde «*Unngå forurensing og forvalte naturressurser*».

For å redusere lekkasje fra vannledningsnettet ble det gjennomført 92 prosent av de planlagte fornyelsestiltak ved ledningsnettet med akutt behov for fornyelse i 2024. Det arbeides kontinuerlig med lekkasjesøk i samarbeid med Godt vann. Det er ikke oppgitt fremdrift eller status for arbeidet. Tiltaket er videreført i handlings- og økonomiplanen (HØP) 2025-2028 under innsatsområde «*Vektlegge langsiktig infrastrukturforvaltning*».

Prioriteringene innen tiltaket «*Investere i ny infrastruktur som gir sikrere drikkevannsløyper*» innebærer to konkrete prosjekter. For prosjektet «*Ny vannforsyning til Svelvik (del 1 Nesbygda)*» var det ved årsslutt 2024 gjennomført et kostnadsestimat og budsjettet avklart. Fremdrift for prosjektet avventer entreprenør. For å sikre en bedre forsyningssikkerhet med løsninger for tosidig vannforsyning til området Åskollen/Knive, samt å avklare grensesnittet mot Glitrevannkerket IKS, skal det lages en mulighetsstudie. Oppstartet av studien er forskjøvet i tid med ny planlagt oppstart i 2025, dersom studien ikke gjennomføres i privat regi av utbygger i området. Tiltaket er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområde «*Vektlegge langsiktig infrastrukturforvaltning*».

Ren natur og godt vannmiljø

For å sikre ren natur og godt vannmiljø har Drammen kommune innsats på flere områder.

Redusere forurensende utslipp fra avløpsvann

Prioriteringene innenfor tiltaket «*Redusere forurensende utslipp fra avløpsvann gjennom forebyggende drift, vedlikehold og fornyelse, investering i ny infrastruktur og økt innsats som myndighetsutøver*» er under arbeid og videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «*Unngå forurensing og forvalte naturressurser*».

Etablering av nytt interkommunalt renseanlegg er vedtatt og under planlegging. Planprogrammet for regionalt renseanlegg Norbykollen-Solumstrand ble fastsatt i kommunestyret desember 2024 (sak 186/24). Renseanlegg som driftes optimalt og sørger for god rensing av avløpsvannet i tråd med lovpålagte krav er helt nødvendig. Men gode renseanlegg er alene ikke nok. Et avløpsnett med god materialtilstand og nok kapasitet slik at avløpsvann kan transporteres til renseanlegg uten at det forsvinner på veien, er også nødvendig for å nå målet. For å redusere mengde fremmedvann som tilføres avløpsnettet må eksisterende ledningsnett fornyes slik at lekkasjer reduseres, dette er et langsiktig arbeid og kontinuerlig arbeid. Den samlede fremmedvannsandelen i avløpssystemet holder seg høyt og ble i 2024 beregnet til 79,6 prosent. Fornyelse av ledningsnett er én oppgave som bidrar til å redusere den andelen av fremmedvann som er innlekking fordi rørene ikke er tette. Dette gjøres hvert år og i 2024 ble det fornyet 6,6 km avløpsledninger. I 2024 startet også arbeid med å dokumentere hvilke områder av kommunen som bidrar med mest fremmedvann og hvilke som da er de største kildene. Grunnlaget for dette arbeidet er modellering av avløpsnettet. Ellers er bestemmelser med krav om lokal overvannshåndtering lagt inn i forslag til ny arealdel. Arbeidet med temaplan overvann og flom startet i 2024, og kan medføre positive effekter på fremmedvannsandelen når den operasjonaliseres.

Som en oppfølging av tiltaket å tilknytte flere innbyggere med private avløpsanlegg i temaplanen for Vann og avløp, er det jobbet med en politisk sak som utreder en tilskuddsordning og et tak for den totale kostnaden for tilknytning til offentlig VA-nett. Saken er planlagt fremmet våren 2025.

Arbeidet med å tilrettelegge for etablering av mottaksanlegg for septik fra fritidsbåter er under arbeid. Drammen kommune har på bakgrunn av kontakt med småbåthavner/ marinaer startet arbeidet med utredning av egnet plassering av et mottaksanlegg. Det legges opp til å gjennomføre utredninger i 2025 og etablering av anlegget i 2026.

Overvåke og vurdere tiltak for å bedre vannkvaliteten i Drammenselva og -fjorden

Arbeidet med overvåking av forurenset sjøbunn i Drammensfjorden i samarbeid med Lier kommune har pågått siden 2020. I 2024 ble det gjennomført en anskaffelse for kartlegging av Drammensfjorden, spesielt ble sjøbunnen på østsiden av fjorden langs Gullaug og Lahell bedre kartlagt enn tidligere. Undersøkelsene viste at andelen miljøgifter i toppen av sjøbunnen i hovedsak går ned, men det ble funnet høyere konsentrasjoner i sjøbunnen utenfor Solumstrand og Glassverket/ Nøstodden enn forventet. Det er planlagt videre undersøkelser for å kartlegge disse områdene bedre i perioden 2025-28, i tillegg til mer rutinemessig overvåking av miljøgifter i biota (sjølevende dyr) og sjøbunn.

Drammen deltar i det interkommunale samarbeidet «Vannområde Drammenselva» for å oppnå god kjemisk og økologisk vannkvalitet i Drammenselva, Drammensfjorden, innsjøer og sidebekker

Fokusområdene for vannområdet har vært kommunikasjon, kunnskapsgrunnlag og organisasjonsutvikling. Vannområde Drammenselva ledet arbeidet med Vassdragskonferansen 2024 - fra fjell til fjord i Drammensvassdraget for 170 deltakere fra 29 kommuner, samt øvrige myndigheter innen vannforvaltning. Vannområdet videreførte overvåkningsprogrammet for bekker. Resultatene fra overvåkingen skal brukes til å klassifisere økologisk tilstand i bekkene, som igjen legger grunnlaget for prioritering av tiltak med mål om å bedre tilstanden, slik at vannforekomstene når målet om god økologisk tilstand innen 2027.

Tiltaket «*Overvåke og vurdere tiltak for å bedre vannkvaliteten i Drammenselva og -fjorden*» er under arbeid og videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområde «*Unngå forurensing og forvalte naturressurser*».

Åpne bekker og overvannsløsninger

Å gjenåpne bekker og åpne overvannsløsninger er viktige tiltak for å ta vare på naturmangfold og økt biologisk mangfold. I forslag til ny arealdel er det innarbeidet bestemmelser med krav til åpning og restaurering av lukkede vannveier, samt føringer for at plassering av ny bebyggelse tar hensyn til en eventuell senere åpning av lukkede bekker. Det er fokus i alle prosjekter på å sikre, planlegge, prosjektere og bygge løsninger som ivaretar åpne løsninger og grønne strukturer i så stor grad som mulig. I 2024 har kommunen anskaffet Innovann, et verktøy for analyse og modellering. Verktøyet skal sikre at planer og utbygginger oppfyller kravene til klimatilpasning og overvannshåndtering. Verktøyet støtter også arbeidet med å ivareta vannveier og overvannshåndtering ved gjennomføring av driftsoppgaver på vei, i parker og annen infrastruktur. Verktøyet gjør kunnskapen mer tilgjengelig, også for utbyggere og plankonsulenter, som kan bidra til økt kvalitet i planleggingen.

Tiltaket er et langsiktig arbeid, og er i HØP 2025-2028 videreført med tittel «*Frigjøre kapasitet i avløpsnett med helhetlig blågrønne løsninger*» under innsatsområdet «*Unngå forurensing og forvalte naturressurser*».

Redusere forurensning fra transport

I 2024 har det vært en prioritert innsats med utvidet feiing for å bedre luftkvaliteten. Snødeponi Mjøndalen ble ferdigstilt i 2024. Arbeidet med å finne andre aktuelle lokasjoner for permanent snødeponi som kan erstatte det midlertidige deponiet som er etablert på Berskaug pågår, men er ikke ferdigstilt fordi det må sees i sammenheng med andre planer, blant annet reguleringsplanen for nytt regionalt renseanlegg.

Tiltaket er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «Redusere utslipp og forurensing fra transport».

Etterdrift av avfallsdeponiet på Mile

I 2024 ble arbeidet med prøvetaking av sigevann ved Mile tatt inn i kommunal drift. Tidligere har arbeidet med prøvetaking og rapportering vært utført av ekstern konsulent. Det ble også utført noen justeringer av gassanlegget, etter at sikkerhetskontrollen viste noen avvik. I tillegg er det satt i gang et arbeid for å utrede hvordan renseløsningene ved anlegget kan forbedres. Det forventes at utredning og forslag til videre investeringer er klare i løpet av 2025. Arbeidet skal også involvere etablering av grunnvannsbrønner for bedre overvåking av grunnvannets bevegelser og kjemiske innhold.

Et effektivt og miljøvennlig transportsystem

Transportsektoren er den største kilden til direkte klimagassutslipp i kommunen og Drammen har et nullvekstmål for personbiltrafikk. I 2024 har det vært fokus på å tilrettelegge for økt bruk av sykkel, tilrettelegging for kollektivtrafikk og utbedring av veinettet.

Økt bruk av sykkel

Gjennomføring av tiltak i vedtatt sykkelplan er et kontinuerlig arbeid og gjennomføres i tråd med økonomiske rammer (investeringsprosjekt «Sykkelplan»). Prosjektet «Gatemiljø Nedre Bragernes» ble startet opp i 2024 og innebærer skilting, endring av kjøremønster og parkering. Tilbudet for trygg

sykkelparkering ble utvidet i 2024 i følgende områder: Bragernes torg, ved Hauges gate, Drammen busstasjon og Marienlyst. Bruken kartlegges for å kunne tilpasse tilbudet.

Totalt ble det i 2024 etablert 8,3km fortau/gang- og sykkelveier/snarveier, hvorav 4,8 km ble bygget nytt og 3,5 km eksisterende ble rustet opp.

Gjennom utbyggingsavtaler ble det etablert intensivbelysning på 7 gangfelt i 2024.

Drammen kommune ble ikke sertifisert som trafiksikker kommune i 2024, men har ivaretatt trafiksikkerhetsarbeidet blant annet gjennom revisjon av handlingsdelen til kommunens trafiksikkerhetsplan som vil fremmes for behandling våren 2025. Arbeidet med sertifisering av trafiksikker kommune (Trygg trafikk) vil imidlertid starte opp i 2025.

Tiltaket er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «Legge til rette for økt hverdagsaktivitet».

Tilrettelegging av veinettet for kollektivtrafikk

Utbedring av bussholdeplasser for å imøtekomme krav til universell utforming er et kontinuerlig arbeid og gjennomføres i tråd med økonomiske rammer. I 2024 er blant annet holdeplassene Solberg skole og Eknes skole bygget om. I tillegg er flere holdeplasser prosjektert, herunder blant annet bussholdeplasser med oppgraderingsbehov for å betjene leddbusser langs Gamle Riksvei. Det er gjennomført utbedring av holdeplasser også gjennom utbyggingsavtaler. Investeringsprosjektet "*Universell utforming*" er videreført i HØP 2024-2027.

Sak om trasé for ny busslinje 1 mellom Mjøndalen og nytt sykehus på Brakerøya ble lagt frem og behandlet av hovedutvalg for tekniske tjenester desember 2024 (sak 124/24). Det ble fastsatt en ny trasé som krever en tilleggsutredning før endelig vedtak og oppfølgingssak ble lagt frem i hovedutvalgsmøte 27.03.2025 (sak 13/25).

Tiltaket er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «*Redusere utslipp og forurensing fra transport*».

Prioritere kvaliteten på driften av veinettet

Prioritering av kantklipping og sluktømming er vanskelig å oppnå innenfor dagens økonomiske rammer, med bakgrunn i kutt i driftsbudsjettet. Kantklipp ble delvis prioritert i 2024. Gjennomgang av tidligere skiltvedtak, og utarbeide og fatte nye skiltvedtak har vært prioritert i 2024.

Tiltaket videreføres i 2025 og følges opp under innsatsområde «*Bidra til utvikling av trygge og attraktive lokalsamfunn*».

Parkering

Drammen kommune organiserer sitt parkeringstilbud i to enheter. Parkering på kommunens enerettsområde ivaretas i kommunens basisorganisasjon ved virksomhet parkering. Kommunens parkeringstilbud utenfor enerettsområdet ivaretas av det kommunalt heleide selskapet Dpark AS. Parkeringsstrategien legges til grunn for kommunens parkeringstilbud både innenfor og utenfor det kommunale enerettsområdet. Virksomhet parkering behandlet 66 saker som ligger til grunn for skiltvedtak og oppsett av nye parkeringsregulerende skilt. Ved utøvelse av kontroll og håndheving utstedte kommunens trafikkbetjenter 14.571 gebyrer og sanksjoner, som er en økning på 1.751 i forhold

til 2023. Hovedårsaken til økningen skyldes 1.606 gebyrer på el-sparkesykler, mot totalt 496 gebyrer i 2023. Det er behandlet 430 søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, mot 442 i 2023. 73 kjøretøy ble tauet inn på grunn av feilparkering eller hensetting, noe som er på nivå med fjorårets inntauingsantall.

Forebygging av flom, ras og skred

Et viktig innsatsområde for Drammen er å skape klimarobuste lokalsamfunn. Dette innebærer både å ha kunnskap om områder og infrastruktur utsatt som er for flom, ras og skred, samt at det kreves en målrettet innsats på disse områdene.

Tiltakene for å forebygge flom, ras og skred er et langsiktig arbeid, og er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «*Klimatilpasning*».

Kartlegge og sikre områder utsatt for flom, ras og skred

I tett dialog med NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) er det i 2024 innarbeidet hensynssoner og aktsomhetsområder for kvikkleire, skred og flom i forslag til ny arealdel som fremmes til andregangsbehandling i 2025. Gjennom tilhørende bestemmelser legges det føringer for byggetiltak og utredningskrav som følges opp gjennom saksbehandling.

Temaplan overvann og flom

Første fase av arbeidet med temaplan overvann og flom ble igangsatt i 2024. Med konsulentbistand er et faglig kunnskapsgrunnlag under slutføring. Som del av arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er det avholdt to tverrfaglige arbeidsverksteder i 2024. Kunnskapsgrunnlag forventes klar i løpet av februar/mars 2025. Temaplanen forventes til førstegangsbehandling i 2026.

Økt bruk av lokale overvannsløsninger

En nettside for overvann og flom er under utarbeidelse på kommunens hjemmesider. Innhold på nettsiden planlegges klart i løpet av januar 2025. En veileder for småskala overvannsløsninger er utarbeidet og klar til publisering på nettsiden. I forslag til ny arealdel er det innarbeidet bestemmelser med krav om lokal overvannshåndtering og håndtering av overvann på egen eiendom. Disse følges opp gjennom saksbehandling i reguleringsplaner. Det er innarbeidet rutiner for drift og vedlikehold av sandfang, grøfter og bekkeinntak for å forebygge flomskader. Det årlige omfanget for drift og vedlikehold avhenger av økonomiske rammer.

Damsikring

I 2024 er det gjennomført periodisk tilsyn i henhold til oppsatt plan. Tilsynsrapporten dokumenterer oppgaver kommunen må følge opp i 2025. I tillegg er tre dammer under revurdering (Stordammen, Ebbestadvann og Nydammen). Rehabilitering av dam Vasshella var planlagt ferdigstilt i 2024. Arbeidet pågår og er planlagt ferdig juni 2025.

Systematisk berg- og fjellsikring og sluktømming

Berg- og fjellsikring er et kontinuerlig arbeid der fjellsikring av vei er prioritert. Prioritert innsats på sluktømming som oppfølging av pålegg fra Statsforvalteren på registrering og regelmessig tømming av sandfanger er delvis utført, men ikke mulig å fullføre med dagens økonomiske rammer.

Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker

En servicevennlig kommune skal sikre effektiv saksbehandling for innbyggere og næringslivet. Viktige momenter i denne sammenhengen er gode saksbehandlingsrutiner, et forståelig og tilgjengelig plan- og rammeverk, samt dialog med og tilgjengelighet for innbyggere og næringslivet. I 2024 har det vært en prioritert innsats og fokus på følgende områder:

Oppheving av eldre reguleringsplaner

Oppheving eldre og utdaterte reguleringsplaner sikrer en bedre flyt i byggesaker. Det jobbes aktivt med dette, og i 2024 ble 10 planer opphevet. Cirka 25 nye planer er varslet opphevet og vil vurderes for vedtak i løpet av våren 2025. Det er innført nye rutiner som sikrer at det i alle innsendte plansaker vurderes parallell oppheving av planer som overlapper/erstattes for å sikre løpende opprydding i planregisteret.

Kvaliteten i matrikkelen

Det er innarbeidet rutiner for å sikre kontinuerlig heving av kvaliteten på matrikkelen, oppdatering av informasjon skjer i forbindelse med matrikkelføring av nye byggesaker.

Veiledningstilbudet

I 2024 er det jobbet aktivt med å videreutvikle kommunens rutiner for å sikre tidlig kommunikasjon i plan- og byggesaksprosessene, med fokus på klart språk. Veiledningstilbudet er utviklet og er mer tilpasset dagen behov, med mulighet for å bestille veiledningsmøte i byggesaker. I plansaker er det kostnadsfrie veiledningsmøte før innsending av planinitiativ. Veiledning tilbys via digitale løsninger, slik som teams. I 2025 skal veiledningstilbudet utvikles videre, med økt fokus på å forbedre veiledning og informasjon på kommunens nettsider. Digital tidslinje for plansaker forventes å være operativ og tilgjengelig i kommunens kartløsning i løpet av 2025. Løsningen er knyttet opp til milepæler i plansaksbehandlingen, og kan benyttes for innsyn i hvor i prosessen plansaken står. Det vil også være mulig å gi høringsvar via løsningen i høringsperioden.

Klimanorm - Veileder for energi- og klimavurderinger i plansaker

Veilederen ble vedtatt i 2024, og blir hjemlet i bestemmelser til forslaget i ny kommuneplanens arealdel. Veilederen skal være et verktøy for utbyggere og plankonsulenter for å vurdere planforslagets energi- og klimapåvirkning. Den skal ligge til grunn ved vurdering av bærekraftdimensjonen klima og miljø i nye planforslag. Formålet er å gi grunnlag for å gjøre gode energi- og klimavurderinger så tidlig som mulig i en planprosess samt å redegjøre for tiltak innen energibruk, arealbruk og valg av energiløsninger og byggematerialer.

Planforum

Planforum er videreutviklet som arena for dialog mellom kommuneadministrasjonen og næringslivsaktører. I 2024 ble det gjennomført to arrangementer. Mai 2024 var temaer utvikling av næringsarealer i Drammen, nye rutiner i oppstartsfasen av plansaker og redusere mangler i byggesaker. Oktober 2024 var temaer hvordan Drammen kommune jobber med å nå klimamålene: tidligfaseverktøy for energi- og klimavurderinger i plansaker, Grønn Vekst Drammen og tiltak i eksisterende bygg.

Tiltakene er et kontinuerlig arbeid og er videreført i HØP 2025-2028 under innsatsområdet «Innovasjon og tjenesteutvikling».

Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering

I denne delen vil tiltak og prioriteringer under hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering fra «*Handlings- og økonomiplanen 2025 -2028*» omtales. Andre forhold som tilhører hovedutvalget omtales også under dette kapitlet. Satsinger og prioriteringer under innsatsområdet; *Bo i eget hjem hele livet*, svares ut under hovedutvalg for helse og omsorg.

Inkludere alle i arbeid og aktivitet

Mange innbyggere opplever utenforskap, og at de ikke får mulighet til å bidra i samfunnet på lik linje med andre. Det kan være flere årsaker til dette, som for eksempel redusert eller manglende arbeidsevne eller at de mangler kvalifikasjoner som matcher det arbeidslivet etterspør. Satsingen «Inkludere alle i arbeid og aktivitet» skal bidra til å finne nye, og videreutvikle eksisterende måter å hjelpe flere ut i arbeid og meningsfull aktivitet. Gjennom satsingen skal utenforskap reduseres, og flere skal bli økonomisk selvhjulpne.

Mandatsak for arbeidet med «*Temaplan for folkehelse, levekår og inkludering*» ble behandlet i kommunestyre 29.10.24, sak 153/24. Temaplanen vil legge rammene for hvordan Drammen kommune, i årene som kommer, skal fremme folkehelse, aktivitet, deltakelse og inkludering, og motvirke utenforskap og sosial ulikhet i helse.

Tiltak for å motvirke utenforskap og fremme inkludering ved å styrke aktivitetstilbudet til innbyggere med psykiske og/eller fysiske helseutfordringer, er også omtalt under fellessatsingen «På lag med frivilligheten» og «Levekår». Prioriteringen «For å styrke brukeres ansvar og påvirkningsmulighet, skal kommunen invitere frivilligheten til samarbeid om drift av nye og eksisterende aktivitetssentre/seniorsentre» er implementert i drift. Det vil være aktuelt med samarbeid med frivilligheten både på seniorsenteret på Konnerud og aktivitetssenteret på Gulslogen.

Prioriteringen «Ta i bruk handlingsrommet for innovative offentlige anskaffelser, og lyse ut konkurranse om drift av dagsentre for rus- og psykisk syke, aktivitets- og seniorsentre» er ikke gjennomført i 2024, og må ses i sammenheng med blant annet omorganisering i Psykisk helse, rus og avhengighet (PHRA), revidering av tilskuddsordning og temaplan for aldersvennlig samfunn. Kommunedirektøren vil foreslå at prioriteringen avsluttes. Tiltaket «Motvirke utenforskap og fremme inkludering ved å styrke aktivitetstilbudet til innbyggere med psykiske og/eller fysiske helseutfordringer» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Kommunen har etablert norskopplæring innen helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget, slik at lærlinger som ikke oppfyller virksomhetens språkkrav får norskopplæring samtidig med at de tar fagbrev. Kommunen samarbeider med Buskerud fylkeskommune om etablering av prosjektet «Full

opplæring i bedrift». Gjennom prosjektet vil ungdommer som har falt ut av skolen, få tilbud om opplæring i bedrift som alternativ til videregående opplæring. Kommunen samarbeider med Fønix kompetanse for at ufaglært helsepersonell i kommunen kan ta fagbrev på jobb eller bli praksiskandidat for å bli faglært helsepersonell. Prioriteringen «Helse-, sosial- og omsorgstjenestene bidrar til at ungdom får mulighet til å ta fagbrev som helsearbeider» er implementert i drift.

Flere i arbeid vil være en av hovedområdene i arbeidet med temaplan for folkehelse, levekår og inkludering. I tillegg er det flere satsinger under hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering som også retter seg mot å få flere i arbeid og være inkludert i drammenssamfunnet. Mange av tiltakene i handlingsdelen vil det ta flere år å gjennomføre.

Det er flere tjenester knyttet til hovedutvalg arbeid, aktivitet og inkludering som jobber for å få flere i arbeid. Psykisk helse, rus og avhengighet (PHRA) har i 2024 dreid sin virksomhet til mer aktivitetsrettede tiltak. For innbyggere som står langt fra arbeidslivet, er ofte det å starte med aktivitet ett skritt på veien ut av utenforskap, og til en dag å være i arbeid. PHRA har blant annet restartet Individuell jobbstøtte (IPS) i samarbeid med Nav Drammen. IPS er et tilbud til innbyggere som har psykiske utfordringer eller rusproblemer som ønsker hjelp til å komme i jobb eller bli i jobben.

Videre planlegges oppstart av tiltaket «Ett slag av gangen», som bruker golf som et verktøy for å hjelpe mennesker med rusavhengighet, psykiske lidelser, unge lovbyrtere, domfelte og løslatte, unge i utenforskap og minoriteter. Målet er å gi deltakerne en mestringsarena hvor de kan oppleve fellesskap, bygge rutiner og forbedre sin livskvalitet gjennom fysisk aktivitet.

Et annet tiltak er Gatelaget. Dette er et lavterskel aktivitetstilbud for mennesker med rusproblemer. Det gir deltakerne muligheten til å delta i fysisk aktivitet, oppleve mestring og bygge fellesskap. Gatelaget er et samarbeid mellom kommunen, Fotballstiftelsen, Strømsgodset IF og Mjøndalen IF, som stiller med hvert sitt gatelag. Prioriteringen «Finne nye og videreutvikle eksisterende måter for å hjelpe flere ut i arbeid og en meningsfull aktivitet og "Finne tiltak som kan redusere utenforskap og finne tiltak som kan gjøre flere økonomisk selvhjulpne» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Tiltaket «Skape arbeidsplasser for flere, gjennom et langsiktig, forpliktende samarbeid mellom aktører som næringsliv, fylkeskommune, Nav og universitetet og kommunen» har så langt i planperioden vært utfordrende for tjenestene å videreutvikle. Samarbeidet mellom kommunen og næringslivet er viktig for å skape attraktive arbeidsplasser og sikre vekst og utvikling. Planarbeidet for temaplan folkehelse, levekår og inkludering skal i gang med innsikts- og drøftingsfase våren 2025. Her vil alle aktører i drammenssamfunnet være viktige bidragsytere til hvordan flere innbyggere kan bli inkludert i arbeid og aktivitet.

Flere i arbeid er også omtalt under fellesprioriteringen «Levekår».

Varig tilrettelagte arbeid (VTA)

Varig tilrettelagt arbeid er et tilbud for personer med uføretrygd som trenger tilpassede arbeidsoppgaver. Tiltaket gir deltakerne muligheten til å jobbe i skjermede eller ordinære bedrifter med tilrettelagt arbeid, samtidig som de beholder sin uføretrygd. Økning i antall VTA-plasser henger sammen med statlige overføringer. I løpet av 2024 er det etablert syv arbeidsplasser for personer med utviklingshemming i ordinære bedrifter i samarbeid med «Helt med» og Drammen kommune. Tiltaket «Øke, videreutvikle og nyttiggjøre tilrettelagte arbeidsplasser i VTA-bedrifter, i kommunens virksomheter og i samarbeid med næringslivet» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Alle ungdomsskolene i Drammen har karriereveiledere, som også veileder elever med funksjonsnedsettelse i overgangen fra ungdomsskolen til videregående opplæring. Frydenhaug skole og ressursenter har karriereveiledere med særskilt kompetanse på karriere- og jobbveiledning av barn og unge med de største og mest omfattende tilretteleggingsbehovene. Det er mulig for andre skoler å søke råd og få veiledning fra ressursenteret på Frydenhaug skole rundt karriere – og jobbveiledning for elever med funksjonsnedsettelse. Prioriteringen «Unge med funksjonsnedsettelse skal få karriere- og jobbveiledning i overgangen fra grunnskolen til videregående skole» er fra 2025 videreført i ordinær drift.

Brukermedvirkning

I tjenestene til mennesker med nedsatt funksjonsevne ble det opprettet brukerråd i 2021. Det ble vurdert hensiktsmessig at brukerrådet hadde brukerrepresentanter fra alle tjenesteområdene. Brukerrådet består av brukere og pårørende som mottar tjenester fra programområdet og ansatte/ledere i programområdet. Nav Drammen konstituerte lokalt brukerutvalg i 2022. Erfaringer med de etablerte brukerrådene tas med i det videre arbeidet i ordinær drift. Tiltaket «Styrke brukeres (og pårørendes) mulighet til å få innsikt i sitt eget tjenestetilbud» er videreført i handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Det ble i 2024 gjennomført et tjenesteutviklingsprosjekt om videre utvikling av boformer tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Målet med prosjektet var å finne mer differensierte- og fremtidsrettede bolig- og tjenestetilbud til gruppen, og oppnå økonomisk bærekraftige tjenester. Prosjektet har hatt stor grad av brukermedvirkning. Kommunestyret vedtok 07.05.24 retningsvalg for videre utvikling av boformer for mennesker med nedsatt funksjonsevne i sak 56/24 «Videre utvikling av boformer tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne». Prosjektet ble avsluttet i 2024. Arbeidet fortsetter i 2025 under satsingen «Tjenesteutvikling og boligutvikling for mennesker med nedsatt funksjonsevne» for hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering i handlings- og økonomiplan 2025-2028

I 2024 hadde kommunen en erfaringskonsulent knyttet til områdesatsingen på Strømsø. Tiltaket «Øke antallet ansatte som har egen erfaring som tjenestemottaker» legges til innsatsområdet under hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering «Styrke inkludering i Drammenssamfunnet».

Bosetting av flyktninger

Kommunestyret vedtok i 2024, sak 7/24 «Bosetting av flyktninger i 2024» og sak 47/24 «Ny behandling- Bosetting av flyktninger 2024», å bosette inntil 125 flyktninger, inkludert inntil 6 enslige mindreårige flyktninger i alderen 15-18 år. Det ble også vedtatt å bosette minimum 5 personer/familier med spesielle behov, herunder multifunksjonshemminger og krigsskade.

I 2024 ble det bosatt 123 personer, hvorav 6 enslige mindreårige. Tre av fem flyktninger med funksjonsnedsettelse/krigsskade ble bosatt i løpet av året. For de to siste bosettingene ble det gjort konkrete avtaler om bosetting i 2024. På grunn av boligtilpasninger, planlegging og organisering av tjenester i hjemmet, kunne ikke de to siste bosettingene gjennomføres før begynnelsen av 2025. De er derfor ikke en del av tallgrunnlaget, men er likefullt knyttet til bosettingsvedtaket for 2024.

Antall familiegjenforente som faller inn under gruppen som har rett til introduksjonsprogram og utløser integreringstilskudd, har vært høyere i 2024 enn tidligere år. Det ble innvilget 59 familiegjenforeninger i 2024, sammenlignet med 16 i 2023.

Klima

Drammen skal redusere klimagassutslippene innenfor kommunens grenser med 55 prosent innen 2030, sammenliknet med 2009-nivå og bli en foregangskommune innen sirkulær økonomi. Ett av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel er: «Drammen skal bli Norges grønneste kommune - et sirkulært og klimarobust lavutslippssamfunn der det er naturlig å velge miljøvennlig».

Kommunestyret vedtok 28.mars 2023 klimastrategi for Drammen 2030, sak 33/23. Klimabudsjett for 2024 var en integrert del av kommunens handlings- og økonomiplan. Kommunen har i 2024 fått tilsagn på 21. mill. kroner til klimatiltak fra Miljødirektoratet, og er i gjennomføringsfasen for en rekke klimaprojekter.

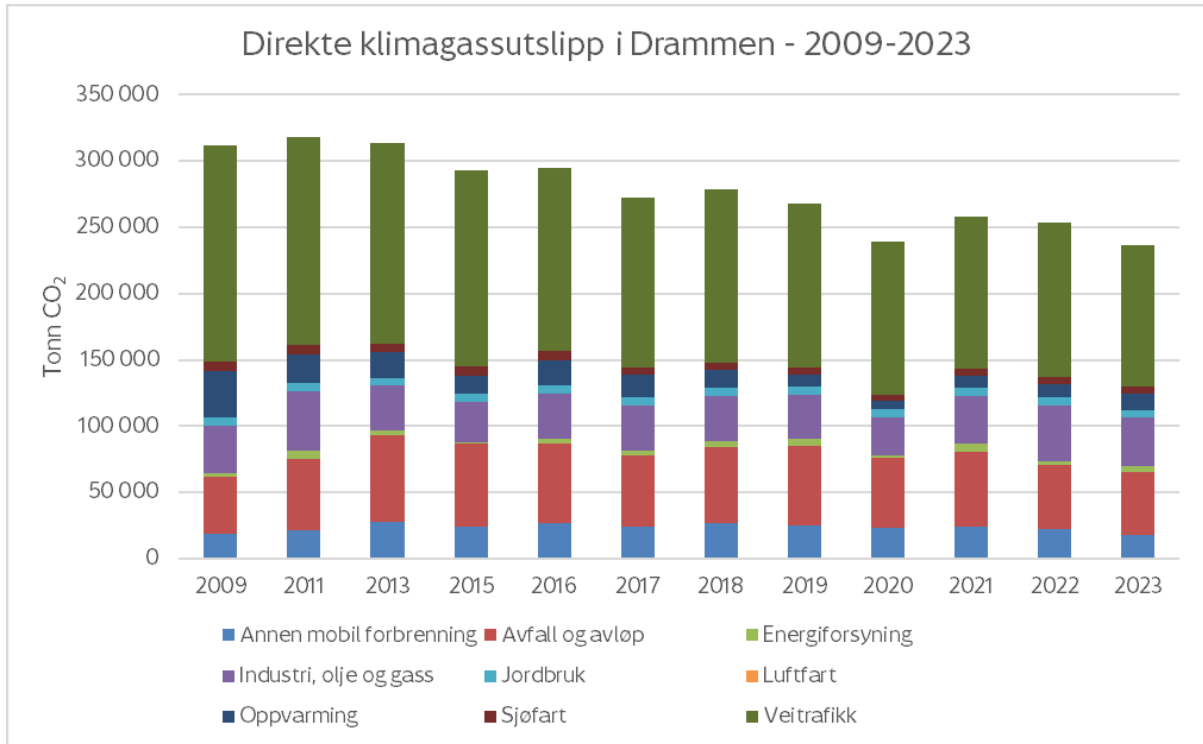
Klimabudsjett

Kommunens femte klimabudsjett er utarbeidet for økonomiplanperioden 2025–2028. Klimabudsjettet er handlingsplanen til vedtatte klimastrategi for Drammen 2030. Klimabudsjettet viser kommunens egne klimatiltak som skal gjennomføres, samt viser større klimatiltak som gjennomføres i næringslivet. For å nå kommunens klimamål må hele drammensamfunnet spille på lag og bidra til måloppnåelse.

Klimaregnskap

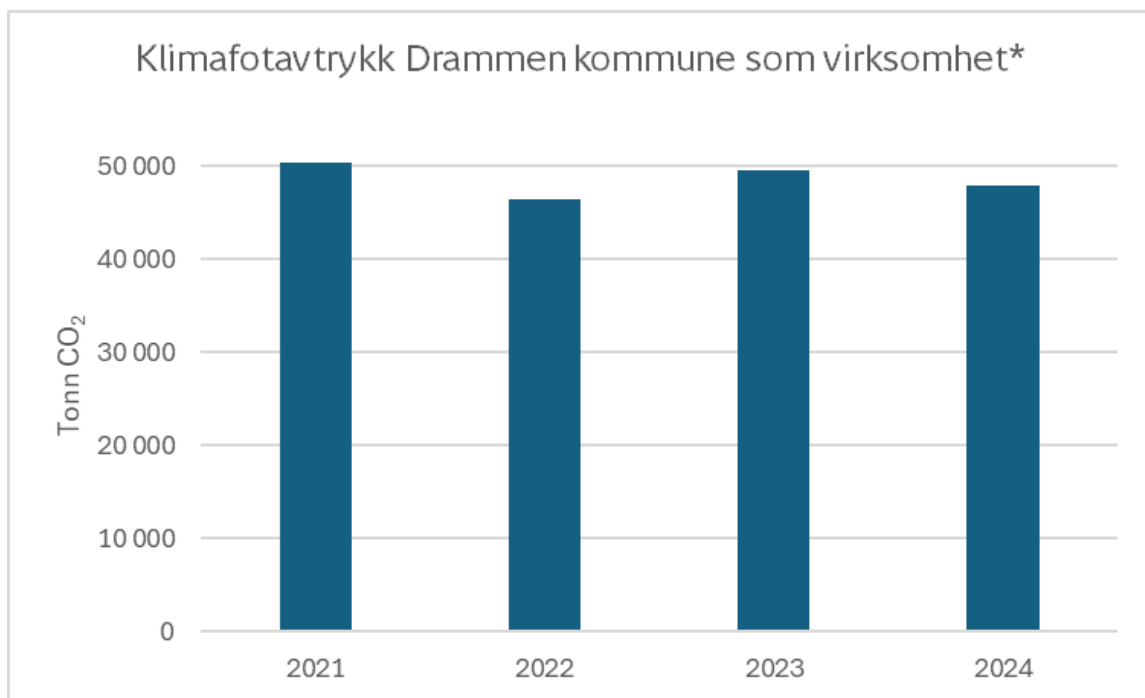
Klimaregnskap for direkte klimagassutslipp innenfor kommunens geografiske grense utarbeides årlig av Miljødirektoratet, og er et viktig kunnskapsgrunnlag til klimabudsjettene og viktig styringsverktøy for oppfølging av kommunens klimamål.

Figuren under viser klimagassutslipp fordelt per sektor innenfor Drammen kommunes grense i perioden 2009-2023, nyeste tall fra Miljødirektoratet. Utslippene innenfor Drammen kommunes grense er redusert med 24 prosent i perioden 2009-2023. Reduksjonen er størst fra oppvarming og veitrafikk. Nedgangen i utslipp fra veitrafikk skyldes særlig reduksjon i utslipp fra personbiler, grunnet innfasing av el-biler og økt bruk av ikke-fossilt drivstoff.

Kilde: Miljødirektoratet 2024

Kommunen tester nå et webbasert klimagassregnskap for kommunen sin egen virksomhet. Klimaregnskapet inneholder både direkte og indirekte klimagassutslipp og verktøyet viser en kommunens klimagassutslipp i perioden 2021-2024. Dette er et pilotprosjekt og klimagassregnskapet er pr nå basert på kostnader. Klimaregnskapet vil oppdateres med aktivitetsbaserte utslippsdata.

Figuren viser klimagassutslipp fra kommune egen virksomhet fra verktøyet Morescope

I prosjektet «Ny bybru» arbeides det løpende med klimagassregnskap og energirapportering. Eksempler på tiltak som er iverksatt for å redusere klimagassutslippene er økt bruk av lavtkarbonbetong, bruk av elektriske kraner, bruk av biodiesel, langvarig avvanning av våte elvededimenter for å redusere volumet som transporteres til deponi, samt at slumpbetong gjenbrukes for å lage "legoklosser" av betong. Det er benyttet programmet vegLCA for å budsjettere og beregne klimagassutslippene i prosjektet, og regnskapet for 2024 ferdigstilles i disse dager. Prosjektet jobber for å nå klimagassbudsjettet, og ligger godt an. Ved prosjektslutt utarbeides endelig klimaregnskap for prosjektet, samt evaluering av prosessen for å sikre læring, erfaringsoverføring og forbedring.

Ekstern finansiering av klimatiltak

NetZeroCity Drammen

Drammen deltar som pilotby i prosjektet NetZeroCities, finansiert gjennom EUs Horizon 2020 program for forskning og innovasjon (2021-2027), sammen med Universitetet i Sørøst-Norge, Næringsforeningen i Drammensregionen og lokalt næringsliv. Her gjennomføres innovative pilotprosjekter som skal bidra til at Drammen reduserer klimagassutslippene med 55 prosent innenfor kommunens grenser, og bli en sirkulær foregangskommune innen 2030. Pilotprosjektene som gjennomføres frem til midten av 2025 er innenfor temaene folkehelse og arealbruk, mobilitet, ressursbruk og fornybar energi. Grønn Vekst Drammen sine delprosjekter som er knyttet til sirkulering og gjenvinning av byggematerialer og anleggsmasser, og en økt satsing på solenergi er også en del av NetZeroCity Drammen.

Klimasats 2024

Kommunedirektøren har aktivt arbeidet med å identifisere relevante klimatiltak og prosjekter som vil kunne kvalifisere for ekstern finansiering, både internt i kommunen og i samarbeid med eksterne aktører. Drammen kommune fikk i 2024 tilsagn til 21 millioner kroner fra Miljødirektoratets klimasatsordning til klimatiltak innen blant annet sirkulær økonomi og klimavennlig vann og avløpsanlegg.

Holmen VVA er et prosjekt som omfatter etablering av ca. 4300 meter infrastruktur for vannforsyning og avløp til industriområdene på Holmen. I tillegg bygges to nye veier, for bedre adkomst til Drammen Havn sine to nye porter. Prosjektet startet i mai 2024 og skal være ferdig i juli 2025. Prosjektet har fått 6 millioner kroner i støtte fra Miljødirektoratet til klimatiltak, som inkluderer bruk av elektriske maskiner, herunder 3 elektriske lastebiler og 1 elektrisk hjulgraver, samt bruk av miljøvennlig asfalt som sparer 238 200 kg CO₂.

Fikseriet

For å øke graden av reparasjon og ombruk i drammenssamfunnet er det gjennom pilotprosjektet Fikseriet opprettet reparasjonsverksted på drammensbiblioteket hvor innbyggere kan låne symaskiner og annet sy-utstyr, samt delta på kurs og andre aktiviteter. Videre er det igangsatt arbeid med å bringe dette tilbudet til flere kommunedeler via Knutepunkt og andre møteplasser med oppstart i 2025. I tillegg til det fysiske tilbudet, driver prosjektet informasjons- og holdningsskapende arbeid gjennom en egen Instagram-konto. Prosjektet er finansiert gjennom EUs Horizon 2020 program frem til juni 2025. Fikseriet har fått innvilget ny støtte i perioden juni 2024- juni 2026 fra Miljødirektoratets klimasatsordning og Sparebankstiftelsen.

Styrke klimakompetanse i arealplanlegging

Drammen kommune har fått en million kroner i støtte til en toårig prosjektstilling som skal styrke klimakompetansen i arealplanleggingen. I 2024 er det bl.a utarbeidet veileder for energi-og klimavurderinger i plansaker. Det er gjennomført tidlig involvering med næringsliv og veilederen ble vedtatt i formannskapet 26.11.24 (sak 119/24).

Fra matsvinn til matvinn

Prosjektet fra matsvinn til matvinn ble startet opp i mars 2023. I prosjektet har Drammen kommune som mål å halvere matsvinnet ved kommunens 11 bo- og servicesentre og sykehjem, samt Drammen helsehus. Det er ansatt en prosjektleder i en toårig prosjektstilling med støtte fra Miljødirektoratets klimasatsordning. Prosjektet avsluttes våren 2025. I prosjektet er det samlet for alle institusjonene oppnådd en nesten 40 prosent reduksjon av matsvinn, basert på veiinger gjort ved hver avdeling ved prosjektets start og slutt. Ved oppstarten av prosjektet viste målinger at det ble kastet i gjennomsnitt 104 kg spiselig mat per år per beboer, mens det nå kastes 67 kg. Tiltak som er gjennomført er blant annet bedre kontroll på bestilling og oppbevaring av mat, og kompetanseheving av ansatte i form av et kurs i serveringskompetanse. Kommunestyret har vedtatt å opprette matverter som en fast ordning. Matvertene skal håndtere mattilberedning på mottakskjøkken ved institusjonene, noe som vil gi økt kvalitet og mindre matsvinn.

Finansielle handlingsregler

Kommunelovens § 14-2 stiller krav om at det skal utarbeides finansielle måltall for kommunens økonomiske utvikling. Finansielle handlingsregler for Drammen kommune er innarbeidet i pkt. 6 i vedtatt økonomireglementet, og omfatter både drifts-, investerings- og balanseregnskapet. Handlingsreglene viser følgende resultat for 2024:

- **Netto driftsresultat** viser underskudd på 4,2 millioner kroner. tilsvarende 0,04 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er svakt resultat som er langt unna målkravet om positivt netto driftsresultat på 1,75 prosent.
- **Disposisjonsfond**, inklusiv rentesikringsfond og eier-risikofond, er redusert med 130,1 millioner kroner og utgjør 475,6 millioner kroner per utgangen av 2024. Dette er om lag 65 millioner kroner over det vedtatte minstekravet. Per utgangen av 2024 utgjør disposisjonsfondet 5,0 prosent av brutto kommunekassens driftsinntekter.
- **Egenfinansiering av ikke-rentable investeringer** i kommunekassen og Drammen Eiendom KF er 130,7 millioner kroner, tilsvarende 17,3 prosent. Dette er noe høyere enn handlingsregelens minstekrav på 15 prosent.

Merknad

Som omtalt under «Feil i årsresultatet» i kapittel Økonomisk resultat er det oppdaget forhold som tilsier at kommunekassens resultat for 2024 skulle vært i størrelse 44 – 48 millioner kroner bedre enn regnskapet viser. Dette tilsvarer en resultatgrad på om lag 0,4 prosent, men er fortsatt langt under målkravet.

Driftsregnskapet

Økonomisk resultat

Drammen kommune gikk inn i 2024 med et utfordrende økonomisk bakteppe. Vedtatt handlings- og økonomiplan 2024-2027 viste at kommunen ville ha et stort behov for omstilling de nærmeste årene. I vedtatt budsjett for 2024 ble det lagt til grunn et ufordelt innsparingsbehov på 30 millioner kroner, stigende til 150 millioner kroner fra 2025.

Vedtatt budsjett for 2024 viste et netto driftsunderskudd på 33,4 millioner kroner. Driftsunderskuddet samt budsjettert overføring fra drifts- til investeringsbudsjettet på 124,5 millioner kroner ble vedtatt finansiert med bruk av disposisjonsfondet. Det budsjetterte resultatet ble ytterligere forverret gjennom året og viste i revidert årsbudsjett 110,3 millioner kroner i netto driftsunderskudd.

I 2. tertialrapport varslet kommunedirektøren at driftsresultatet i 2024 kunne bli historisk svakt med anslått underskudd i overkant av 200 millioner kroner. Bakgrunnen for dette var i stor grad en betydelig svikt i skatteinntektene samt behovet for styrking av flere programområder. Regnskapet endte med et negativt netto driftsresultat på 4,2 millioner kroner. Dette er 106,1 millioner kroner bedre enn revidert budsjett, og vesentlig bedre enn fryktet i 2. tertialrapport. Det må likevel erkjennes at dette er et svakt resultat langt unna målsettingen om netto driftsoverskudd på 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

Forbedringen i netto driftsresultat er i stor grad påvirket av ubrukte øremerkede tilskudd i programområdene på 84,6 millioner kroner. I henhold til forskrift om regnskaps mv. er disse midlene avsatt til bundet driftsfond i forbindelse med regnskapsavslutningen. Når driftsregnskapet fortsatt viser et mindreforbruk etter at budsjetterte årsoppgjørdisposisjoner og avsetning og bruk til/fra bundne fond (øremerkede midler) er ført, skal mindreforbruket avregnes mot redusert bruk av eller økt avsetning til disposisjonsfond. Som følge av forbedret resultat i 2024 er bruk av disposisjonsfond redusert med 24,6 millioner kroner i forhold til budsjett. Etter dette viser regnskapet en netto bruk av disposisjonsfond på 130,1 millioner kroner.

Forhold av betydning for kommunekassens driftsresultat i 2024 er nærmere omtalt nedenfor.

Reell nedgang i frie inntekter

Kommunens frie inntekter (skatt og rammetilskudd) økte i 2024 med 3,9 prosent. Kommunal deflator for 2024 ble ved fremleggelsen av statsbudsjett 2025 oppjustert til 4,4 prosent. Det innebærer at frie inntekter i 2024 er reelt redusert med 0,5 prosentpoeng. I forhold til revidert budsjett viser skatt og rammetilskudd en mindreinntekt på 19 millioner kroner etter en kraftig nedskrivning av skatteanslaget i budsjettjusteringssaken i desember.

Den svake utviklingen i frie inntekter skyldes betydelig svikt i skatteinntektene i 2024, tilsvarende en mindreinntekt på nesten 222 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett. Skattesvikten oppveies delvis av økt inntektsutjevning på 87 millioner kroner samt ekstra rammetilskudd fra staten på nesten 81 millioner kroner etter Stortingets nysaldering av statsbudsjett 2024. De frie inntektene er likevel 38 millioner lavere enn opprinnelig forutsatt.

Ekstraordinært utbytte

Det ble mottatt 361,9 millioner kroner i utbytte fra aksjeselskap i 2024. Dette er 170 millioner kroner mer enn forventet i opprinnelig budsjett. Merinntekten kommer som følge av ekstraordinære utbytter fra Å Energi AS og Vardar AS på til sammen 167,5 millioner kroner som ble utbetalt i desember. I forhold til revidert budsjett viser utbytte en merinntekt på 33,9 millioner kroner.

Høyere finansutgifter enn budsjettert

Kommunekassens finansposter ekskl. utbytte viser et netto merforbruk på 37,7 millioner kroner. Merutgiftene skyldes blant annet høyere renteutgifter til Husbanken (startlån), høyere interne renteutgifter (til Lånefondet) og lavere renteinntekter enn forutsatt. På den annen side viser Lånefondets regnskap for 2024 et driftsoverskudd på 57,5 millioner kroner, slik at finansområdet viser positivt resultat når dette ses i sammenheng med kommunekassens finansresultat.

Mindreforbruk i programområdene

Flere av programområdene har gjennom året varslet om utfordrende økonomi, og i 2. tertialrapport varslet kommunedirektøren et merforbruk på 86 millioner kroner. I budsjettjusteringssaken i desember ble programområdene som hadde varslet merforbruk tilført til sammen 101,6 millioner kroner. Programområdenes resultat før avsetninger mv. viser en mindreutgift på nesten 135 millioner kroner. Resultatforbedringen kan i stor grad henføres til ubrukte øremerkede tilskudd som er avsatt til bundet fond. Etter avsetninger og bruk av fond samt overføring til investeringsregnskapet har programområdene en mindreutgift på 62 millioner kroner.

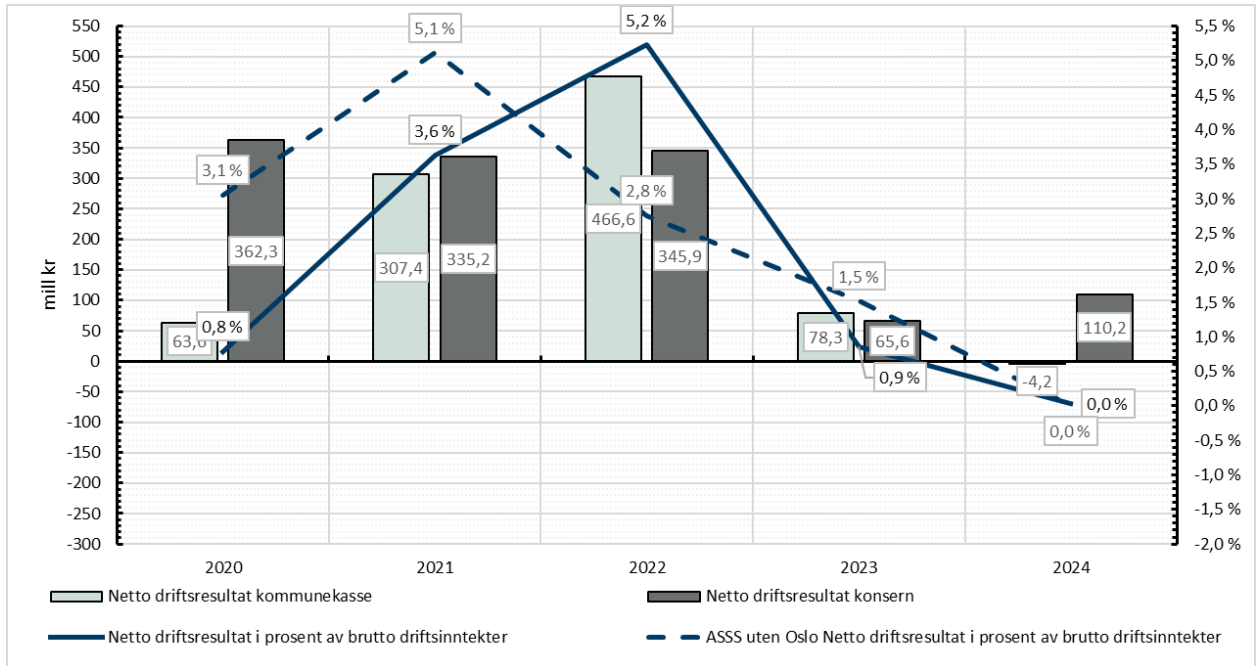
Øvrige forhold av betydning for årsresultatet

- Inntekter fra integreringstilskudd mv. ble 10,6 millioner kroner høyere enn budsjettert, som følge av noen flere bosatte og tilflytting fra andre kommuner.
- Sentrale utgifter eksklusiv avskrivninger viser et merforbruk på 18,5 millioner kroner. De største avvikene gjelder lønnsreserven som står til rest med 13,8 millioner kroner mens sentrale pensjonsutgifter viser et merforbruk på 27,7 millioner kroner.

Figuren nedenfor viser utviklingen i netto driftsresultat for Drammen kommunekasse og Drammen kommune konsern i perioden 2020-2024. I tillegg vises netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad) for Drammen og ASSS-kommunene uten Oslo i samme periode.

Som det fremgår av figuren, hadde ASSS-kommunene uten Oslo en resultatgrad på null prosent i 2024. Dette er tilsvarende Drammen kommunekasses resultat. Figuren viser også at resultatene i 2024 er klart svakere enn i 2023, og vesentlig svakere enn i årene 2021 og 2022 som var påvirket av svært store ekstraordinære skatteinntekter.

Resultatutvikling i perioden 2020-2024

Feil i årsresultatet

I kommunerevisjonens arbeid med årsregnskapet er det oppdaget at internrenten som kommunekassen betaler til lånefondet har vært 25,8 millioner kroner for høy. Dette skyldes en feil i beregningen av gjelden til lånefondet. Kommunekassens driftsresultat skulle derfor vært tilsvarende bedre, og lånefondets resultat svakere. Dette påvirker også størrelsen på disposisjonsfondet. Kommunedirektøren vil rette opp dette i 1. tertialrapport 2025, og foreslå å overføre midler fra lånefondet til kommunekassens disposisjonsfond.

Fra 2024 brukes en ny modell for beregning av refusjon for ressurskrevende tjenester. Overgangen til det nye systemet har ført til forsinkelser, og inntekten for 2024 er mer usikker enn vanlig. Det er satt av en forventet inntekt på 145 millioner kroner, som er 12,5 millioner kroner lavere enn tilskuddet for 2023. Det foreløpige kravet viser at refusjonsbeløpet kan være 18-22 millioner kroner for lavt, men dette er ennå ikke endelig avklart.

Disse to forholdene gir en samlet resultatforbedring på 44-48 millioner kroner for kommunekassen. Korrigeret for disse forholdene ville kommunekassens netto driftsresultat gått fra minus 4,2 millioner kroner til et positivt resultat i størrelse 40-44 millioner kroner. Dette ville også redusert bruken av disposisjonsfondet tilsvarende.

Økonomisk resultat i programområdene

Etter bruk av og avsetning til fond, samt overføringer til investeringsregnskapet, viste årsresultatet for programområdene et samlet mindreforbruk på 62,0 millioner kroner. Det er viktig å presisere at programområdene ble tilført 101,6 millioner kroner i budsjettjusteringssaken i desember. Uten dette ville resultatet for programområdene endt med et merforbruk.

Totaloversikt drift 2024 - fordelt på rammeområder

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Regnskap 2023	Budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Tjenesteområder					
Hovedutvalg for oppvekst og utdanning	2 592 220	2 764 696	2 755 429	9 267	0,3 %
Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg	1 562 161	1 614 534	1 608 983	5 551	0,3 %
Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet	314 746	348 179	347 648	532	0,2 %
Hovedutvalg for tekniske tjenester	-41 954	-19 003	-48 590	29 587	155,7 %
Formannskap	569 118	582 260	566 777	15 484	2,7 %
Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering	1 069 335	1 198 415	1 196 867	1 549	0,1 %
Totalsum	6 065 647	6 489 082	6 427 113	61 970	1,0 %

Mindreforbruket tilsvarer et avvik på 1,0 prosent. Programområdene knyttet til hovedutvalg for tekniske tjenester er de største bidragsyterne til det positive avviket, med et mindreforbruk på 29,6 millioner kroner, hvor det meste er knyttet til programområdet Vann, avløp og renovasjon på 22,6 millioner kroner. Resultatet for de to andre programområdene, Utbygging og samferdsel, samt Arealplan, klima og miljø, endte begge med et merforbruk på 3,5 millioner kroner.

Programområdene knyttet til formannskapet viser et samlet mindreforbruk på 15,5 millioner kroner, hvor programområdet Ledelse, styring og administrasjon har et mindreforbruk på 14,5 millioner kroner. Hovedutvalget for oppvekst og utdanning viste årsresultat for programområdene et samlet mindreforbruk på 9,3 millioner kroner. Det er derimot noe variasjon blant programområdene i dette utvalget. Resultatet for programområde Skole viser et mindreforbruk på 11,7 millioner kroner. Her kan det være forhold som tyder på at dette programområdet fikk overført noe mer enn nødvendig i budsjettjusteringssaken fremlagt i desember. Programområde Barnehage hadde et merforbruk på 4,5 millioner kroner, mens programområde Forebyggende tjenester endte på 2,0 millioner kroner i mindreforbruk.

Mindreforbruket på 5,5 millioner kroner knyttet til hovedutvalg er i sin helhet relatert til mindreforbruk hos programområde Helse. Resultater for hovedutvalget for arbeid, aktivitet og inkludering viste også et mindreforbruk på 1,5 millioner kroner. Her er det igjen noe variasjon blant de ulike programområdene. Programområde Mennesker med nedsatt funksjonsevne endte med et lite merforbruk på -1,0 millioner kroner, programområde Sosialtjeneste, etablering og bolig endte derimot med et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner, mens programområde Rus og psykisk helse hadde et lite mindreforbruk på 0,3 millioner kroner. Hovedutvalg for kultur, idrett og byliv endte på et lite mindreforbruk lik 0,5 millioner kroner, her har programområde Kultur, idrett og frivillighet et merforbruk på 0,3 millioner kroner, mens programområde Medvirkning og lokaldemokrati endte på 0,8 millioner kroner i merforbruk.

Sentrale inntekter

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Skatt på inntekt og formue	-3 798 000	-3 625 963	-3 576 352	-49 611	-1,4 %
Rammetilskudd	-3 323 413	-3 476 855	-3 507 462	30 607	0,9 %
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger	-28 929	-37 035	-38 438	1 403	3,8 %
Integreringstilskudd	-187 522	-218 390	-227 548	9 158	4,2 %
Rente og inv. kompensasjon fra staten	-29 120	-29 120	-30 817	1 697	5,8 %
Overføring fra kommunale foretak	-111 463	-111 913	-111 913	0	0,0 %
Vertskommunetilskudd	-3 400	-3 400	-3 812	412	12,1 %
Sum frie disponible inntekter	-7 481 847	-7 502 676	-7 496 342	-6 334	-0,1 %

Sentrale inntekter viser for 2024 en mindreinntekt på 6,3 millioner kroner i forhold til budsjett. Dette skyldes i hovedsak lavere frie inntekter enn forutsatt. Øvrige sentrale inntekter kompenserer noe for dette.

Skatt på inntekt og formue

For nesten hele kommune-Norge var skatteinntekter i 2024 en utfordring. Hovedårsaken til dette var at regjeringen bommet betydelig med sitt nasjonale anslag på skatt på inntekt og formue. I revidert nasjonalbudsjett for 2024 ble anslaget på 220,4 milliarder kroner opprettholdt, mens det endelige resultatet ble kun 213,3 milliarder kroner. Målt mot regnskap 2023 er det kun en vekst på 1,4 prosent, hvor det opprinnelige estimatet la til grunn en vekst på 4,7 prosent.

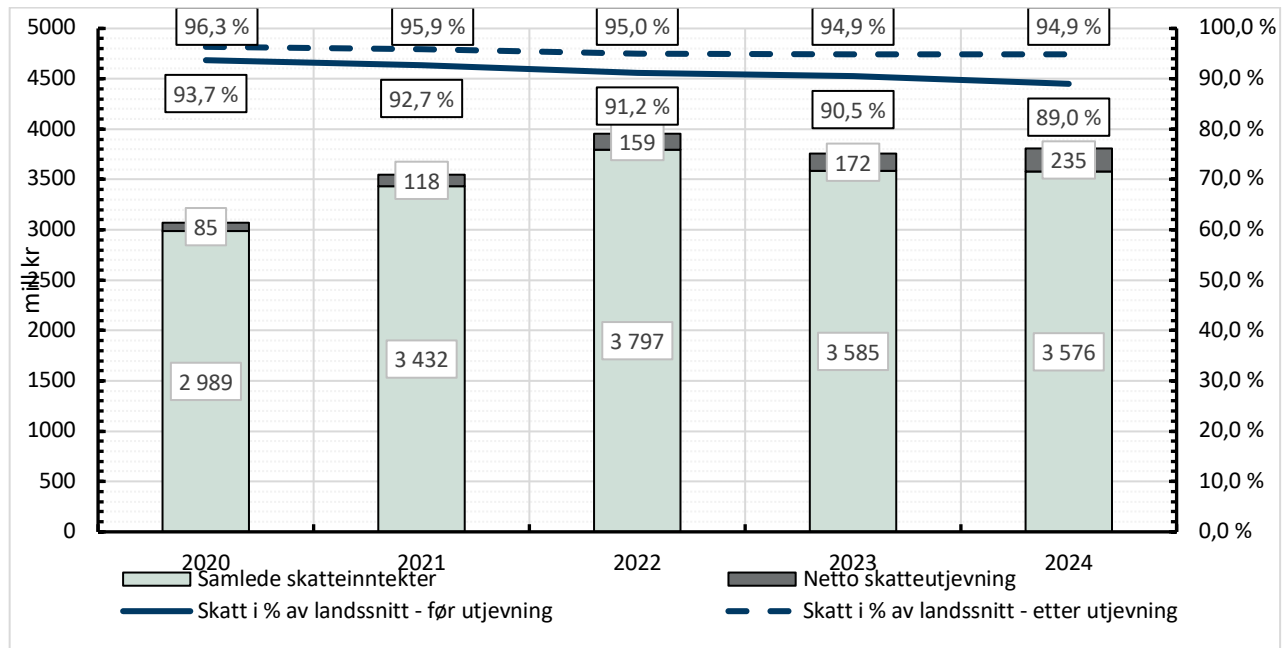
Resultatet for Drammen viser at, målt mot regnskap 2023, er skatteinntektene i 2024 redusert med 0,2 prosent. Til sammenligning, ble det i vedtatt handlings- og økonomiplan 2024-27, lagt til grunn en vekst på 5,9 prosent. På landsbasis var den budsjetterte skatteveksten 4,7 prosent, mens endelig resultat ble en vekst på 1,4 prosent. Den lave skatteveksten i Drammen, førte til at skatt per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet i 2024 kun er på 89,0 prosent. Dette er det klart laveste nivået siden oppstarten av ny kommune. Til sammenligning var skatt per innbygger på 93,7 prosent av landsgjennomsnittet i 2020. Det er anslått at nytt inntektssystem vil bedre dette noe, men det er allikevel en urovekkende trend. Ettersom Drammen kommune nå er på et såpass lavt nivå, innebærer dette at en ytterligere nedgang i stor grad vil kompenseres av inntektsutjevningen.

I budsjettjusteringssaken ble budsjettet for skatteinntekter nedjustert og rammetilskudd justert opp. Dette for å ta bedre høyde for den forventede nedgangen i skatteinntekter og da medfølgende økt inntektsutjevning, som kommer som en del av rammetilskuddet. I tillegg inkluderer dette ekstrabevilgningen fra regjeringen på 80,9 millioner kroner som kom sent på høsten 2024. Med denne bevilgningen var justert budsjett samlet for skatt og rammetilskudd 18,6 millioner lavere enn opprinnelig budsjett.

Mindreinntektene i forbindelse med skatt på 49,6 millioner kroner skyldes, at den faktiske skatten i november og desember ble svakere enn antatt i budsjettjusteringssaken. Per 2. tertial var Drammen kommunes skatteinntekter ca. 89,6 prosent av landsgjennomsnittet, hvilket var grunnlaget for den nevnte saken. Realiteten ble som nevnt tidligere 89,0 prosent. Etter inntektsutjevning endte skatt per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet i 2024 på 94,9 prosent. Til sammenligning var dette på 96,3 prosent i 2020.

Figuren nedenfor viser utviklingen i Drammen kommunes skatteinntekter og inntektsutjevning i perioden 2020-2024. Til tross for flere år med høye skatteinntekter viser figuren at skatteutviklingen i Drammen likevel har vært svakere enn landsgjennomsnittet. I perioden 2020 til 2024 er skatt per innbygger i Drammen redusert fra 93,7 til 89,0 prosent av landsgjennomsnittet. Samtidig viser figuren at Drammens inntekter fra skatteutjevningen har vært økende, og at dette har bidratt til å dempe den negative effekten av fallende skatteandel. Når det tas hensyn til inntektsutjevningen, har Drammen hatt inntekt per innbygger som i perioden 2020-2024 har falt fra 96,3 til 94,9 prosent av landsgjennomsnittet.

Drammen kommunes skatteinntekter og inntektsutjevning i perioden 2020-2024

Rammetilskudd

Som følge av at skatteinntektene i årets to siste måneder ble svakere enn antatt i budsjettjusteringssaken, økte også inntektsutjevningen. Denne kommer som en del av rammetilskuddet, og forklarer det positive avviket på 30,6 millioner kroner.

Satt opp mot justert budsjett for 2024, endte Drammen kommune opp med til sammen 19 millioner kroner i mindreinntekter, sett skatt og rammetilskudd under ett. Det er 37,6 millioner kroner lavere enn opprinnelig budsjett. Dette inkluderer også regjeringens ekstrabevilging på 80,9 millioner kroner. Uten den hadde resultatet vært betydelig forverret.

Øvrige sentrale inntekter

Integreringstilskudd mv.

Det er i 2024 mottatt 227,5 millioner kroner i integreringstilskudd. Dette er 9,1 millioner kroner mer enn budsjettet. Flere bosatte personer på familiegjenforening og etterslep i tilskudd for bosatte i 2023 har bidratt til at integreringstilskudd år 1 ble 5,9 millioner kroner høyere enn budsjettet. Merinntekten inkluderer også 1,1 millioner kroner i belønningstilskudd for bosatte flyktninger ut over opprinnelig anmodning i 2023.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger

Det er i 2024 mottatt 38,4 millioner kroner i tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. Dette er 1,4 millioner kroner mer enn budsjettet. Ved behandlingen av 1. tertialrapport ble tilskuddet oppjustert med 7,4 millioner kroner som følge av flere bosatte enslige mindreårige i 2023 enn forutsatt i budsjettet for 2024.

Vertskommunetilskudd

I forbindelse med den økte flyktningstrømmen etter utbruddet av krigen i Ukraina ble det etablert asylmottak i Blå Kors sine lokaler i Drammen. Kommunen har i 2024 mottatt 3,8 millioner kroner i

vertskommunetilskudd. Dette er 0,4 millioner kroner mer enn budsjettet. Asylmottaket ble avvirket fra september i fjor.

Rentekompensasjon fra Husbanken

Kompensasjonstilskudd fra Husbanken er inntektsført med 30,8 millioner kroner i 2024. Dette er 1,7 millioner kroner mer enn budsjettet, som følge av at kompensasjonsrenten ble om lag 0,4 prosentpoeng høyere enn forutsatt.

Sentrale utgifter

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Sentrale utgifter					
Lønnsreserve	145 345	13 835	0	13 835	100,0 %
Husleie og renhold	853 000	849 870	852 264	-2 394	-0,3 %
Gjeldsbrevkraft	-2 000	-2 000	-1 619	-381	-19,1 %
Diverse fellesutgifter (netto)	0	0	215	-215	0,0 %
Bygningsrelaterte utgifter	0	2 000	2 099	-99	-5,0 %
Ufordelt innsparingskrav	-30 000	0	0	0	100,0 %
Avskrivninger	330 000	330 000	341 433	-11 433	-3,5 %
Avsetninger flyktninger	112 200	1 379	0	1 379	100,0 %
Tilskudd Den norske kirke, kapitalkostnader og pensjon	3 327	3 327	6 641	-3 314	-99,6 %
Pensjon	156 438	168 238	195 555	-27 317	-16,2 %
Sum Sentrale utgifter	1 568 311	1 366 650	1 396 588	-29 939	2,2 %

Sentrale utgifter viser et merforbruk på 29,9 millioner kroner i 2024. Korrigert for avskrivninger (som nøytraliseres i driftsresultatet) viser sentrale utgifter et merforbruk på 18,5 millioner kroner.

Mindreforbruket kan først og fremst henføres til høyere pensjonsutgifter enn forutsatt, samtidig som ubenyttede midler i den sentrale lønnsreserven trekker i motsatt retning.

Pensjonskostnader

Kommunen betaler ordinær pensjonspremie til Drammen kommunale pensjonskasse (DKP), KLP (sykepleiere) og Statens pensjonskasse (lærere) gjennom året. I 2024 betalte kommunen 438,5 millioner kroner i ordinær pensjonspremie, inkludert arbeidsgiveravgift.

I tillegg er det betalt reguleringspremie, som beregnes på grunnlag av lønnsvekst og G-regulering, på 315,3 millioner kroner. Denne utgiften kan svinge mye fra år til år, og føres derfor på sentralt ansvar. I tillegg kommer ekstra premie på 42,3 millioner kroner til DKP som følge av endringer i NAVs levealderforutsetninger samt avregninger for de tre pensjonsordningene, slik at sentralt ansvar ble belastet med totalt 459,8 millioner kroner inkl. arbeidsgiveravgift. Dette er 55,3 millioner kroner mer enn budsjettet. Totalt betalte kommunekassen 898,3 millioner kroner i pensjonspremier inkludert arbeidsgiveravgift i 2024.

Reguleringspremie, premieavvik, amortisering av tidligere års premieavvik og bruk av premiefond føres alle på sentralt ansvar. Kommunen brukte i 273,2 millioner kroner fra DKPs og KLPs premiefond i 2024 for å delvis finansiere reguleringspremie mv. Dette reduserer framtidige amortiseringskostnader.

I år med høy premiebetaling blir det også høyt premieavvik, som føres som inntekt og reduserer pensjonskostnadene. For 2024 var premieavviket 213,9 millioner kroner, som er 28,3 millioner kroner

mer enn budsjettet. Dette dekker delvis høyere utgifter til reguleringspremie og avregninger, men ikke hele merforbruket. Premieavvikene skal dekkes inn over de neste 7 årene. I 2024 ble kommunen belastet med 193,2 millioner kroner i amortisering av tidligere års premieavvik, en økning på 9,9 prosent fra 2023. Akkumulert premieavvik for Drammen kommune per utgangen av 2024 utgjør etter dette 1 037 millioner kroner inklusiv arbeidsgiveravgift. Det er en reduksjon på 7 millioner kroner fra 2023.

Kommunens faktiske pensjonskostnad i 2024 var 634,1 millioner kroner, en økning på 9 prosent fra 2023, og betydelig høyere enn lønnsveksten.

Øvrige sentrale poster

- Lønnsreserven ble ved behandlingen av 1. tertialrapport oppjustert med 14 millioner kroner for å dekke inn økt anslag for lønnsvekst i 2024 fra 4,9 til 5,2 prosent. Etter at det er kompensert for virkningene av lønnsoppkjørene i 2024 samt ekstra arbeidsgiveravgift for inntekter over 850 000 kroner står lønnsreserven til rest med 13,8 millioner kroner.
- Tilskudd til Kirkelig fellesråd til dekning av henholdsvis renter og avdrag på lån det er stilt kommunal garanti for, samt 65 prosent av årlig reguleringspremie for pensjon ble på 6,6 millioner kroner i 2024. Dette er 3,3 millioner kroner mer enn budsjettet, og skyldes først og fremst høyere renteutgifter.
- Det ble budsjettet med en netto inntekt på 2 millioner kroner fra gjeldsbrevkraft. Som følge av lave kraftpriser i 2024 viser regnskapet en mindreinntekt på 0,4 millioner kroner etter skatt.
- Utgifter til husleie og renhold samt andre bygningsrelaterte utgifter ble nedjustert med 15 millioner kroner ved behandlingen av 2. tertialrapport. Regnskapet for 2024 viser etter dette et merforbruk på 2,5 millioner kroner.
- Det ble i budsjett 2024 avsatt totalt 126,4 millioner kroner på sentralt ansvar til dekning av utgifter som følger av økt bosetting av flyktninger i perioden 2022-2024. Beløpet tilsvarer beregnede merinntekter fra integreringstilskudd år 2-5 for ekstraordinær bosetting i 2022 og 2023 og integreringstilskudd år 1 for ekstraordinær bosetting i 2024. Avsatt beløp ble fordelt til aktuelle programområder. Etter avregning i forbindelse med årsavslutningen står nesten 1,4 millioner kroner til rest.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i tusen kroner	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	106 016	134 506	155 892	-21 386	-15,9 %
Konserninterne renteutgifter	210 100	210 100	218 625	-8 525	-4,1 %
Konserninterne avdrag	262 228	232 028	232 000	28	0,0 %
Renteinntekter	-161 406	-186 130	-177 851	-8 279	-4,4 %
Overføring fra lånefondet	-13 600	-51 900	-51 900	0	0,0 %
Overføring til lånefondet	0	4 534	4 534	0	0,0 %
Utbytte	-192 000	-328 021	-361 882	33 861	10,3 %
Sum Finansinntekter/-utgifter	211 338	15 117	19 418	-4 301	28,5 %

Tabellen ovenfor viser kommunekassens finansielle poster. Tallene gjelder hovedsakelig betjening av renter og avdrag på kommunekassens interne gjeld til lånefondet, finansutgifter og -inntekter knyttet til låneopptak i Husbanken for videreformidling av startlån. I tillegg gjelder tallene avkastning av plassert

overskuddslikviditet, renteinntekter på kommunens ordinære driftskonto og renteinntekter fra andre utlån, samt utbytte fra selskaper.

I 2024 var kommunekassens finansutgifter samlet sett 4,3 millioner kroner mer enn revidert budsjett. Finansposter hadde i opprinnelig budsjett en kostnad på 211,4 millioner kroner for 2024. Regnskapet viser en kostnad på 19,4 millioner kroner, noe som er vesentlig bedre enn opprinnelig budsjett. Økte renteutgifter på lån og reduserte renteinntekter har i hovedsak blitt motvirket av økte utbytter fra Å Energi og Vardar AS.

Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter

Finansutgiftene er i hovedsak knyttet til renter på Husbankens startlån og renter relatert til konsernkontoløsningen.

I 2024 var revidert budsjett på renteutgifter til startlån 134,5 millioner kroner og regnskapet endte ved årets slutt på 143,7 millioner kroner. Dette er 9,2 millioner kroner mer enn budsjettet. Avsatte og påløpte, men ikke forfalte renter ved årsslutt 2024 var på 32,6 millioner kroner. Fjorårets avsetning av påløpte, men ikke forfalte renter ved årsslutt var på 23,4 millioner kroner. Endring i avsetning mellom to år utgjør 9,2 millioner kroner og utgjør hele avviket. På grunn av mange sammenslåtte lån som har fått endret forfallstidspunktene fra tidligere år, er det en endring i periodisert kostnader mellom to årsavslutninger.

I forhold til konsernkontoløsningen, tas lån opp i lånefondet og kommunekassa tar opp lån i lånefondet for å finansiere årets investeringer ved årsslutt. Teknisk sett står pengene på lånefondets konto og lånefondet mottar renteinntekten på ubrukte lånemidler i løpet av året. På samme tid kan kommunekassa ha en underdekning (minus) på sine kontoer i løpet av året. Når bankkontiene avstemmes månedlig, så belastes det rentekostnader på kommunekassa sin side, tilsvarende det som er minus på konsernkontoløsningen. Totalt utgjorde rentekostnaden i kommunekassa 11,3 millioner kroner i 2024 og vil teoretisk sett oppveies av økte renteinntekter i lånefondet.

Konserninterne renteutgifter

Renter på konserninterne lån, er renter som kommunekassa betaler til lånefondet. Budsjett var 210,1 millioner kroner og regnskap viser en kostnad på 218,6 millioner kroner ved årets slutt. Tidligere år ble konserninterne renter beregnet tertialvis. Etter revisorkontroll av 2023- regnskapet, har man gått over til å beregne dette månedlig. For 2024 ga dette 8,5 millioner kroner mer i beregnede konserninterne renteutgifter enn budsjettet, grunnet endringer i beregningsmetode.

Konserninterne avdrag

For kommunekassen ble det nedbetalt avdrag i henhold til budsjettet med 232 millioner kroner.

I desember ble budsjett for avdrag i kommunekassen justert, i sak 198/24 i kommunestyret. Basert på oppdatert anslag for årets avskrivningskostnad i kommunekassen ble avdrag justert ned med 30,2 millioner kroner.

Minste tillatte avdrag beregnes ut fra den enkelte enhetens lånegjeld, totale avskrivninger og avskrivbare anleggsmidler for den juridiske enheten (kommunekassen og kommunale foretak). For 2024 er minimumsavdraget beregnet i regnskapsnote 10, slik at betalt avdrag er innenfor minimumsavdraget.

Renteinntekter

Renteinntekter er knyttet til mottatte renter på Husbankens startlån og renter på øvrige plasseringer.

Revidert budsjett på renteinntekt startlån var 117,9 millioner kroner og regnskapet endte på 119,5 millioner i inntekt. Dette er 1,6 millioner i inntekt mer enn budsjettet. I tillegg kommer ca. 1 millioner kroner inntektsført som renter på disse formidlingslånene. Dette er netto effekt av endret avsetning mellom to års avsetning av påløpte renter ved årsslutt og reversering av fjorårets avsetning. Dette ble ført etter Lindorfs anordningsrapport i 2023 og Intrums anordningsrapport i 2024. Samlet merinntekt for renteinntekt på startlån i 2024 blir da 2,6 millioner kroner.

For øvrige plasseringer, som i hovedsak er renteinntekter på innskudd i bank, var det noe lavere inntekt enn forventet. Det lå også inne en budsjettpost på 4,26 millioner kroner, som er inntekt fra pengemarkedsfond. Denne plasseringen ble avvirket og overført til driftskonto i 2023, så budsjettposten på inntekt skulle ikke vært videreført i 2024.

Overføringer til lånefond

Merforbruk i lånefondet for 2023 ble vedtatt inndeckt i forbindelse med 1. tertialrapport 2024, i henhold til Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv, § 9-5. Resultatet for lånefondet ved årsslutt 2023, etter overføring av 36,4 millioner kroner til kommunekassa og bruk av lånefondets disposisjonsfond på 2,7 millioner kroner, endte med ett merforbruk på 4.53 millioner kroner.

Overføringer fra lånefond

Budsjettet overføring til kommunekassa fra lånefondet med 51,9 millioner kroner er ført i regnskapet.

Lånefondets regnskap for 2024 blir nærmere omtalt i egen årsberetning.

Akkumulert, samlet oversikt over resultatet fra kommunekassa, lånefondet, Drammen Eiendom KF og Drammensbadet KF vil fremkomme i konsolidert regnskap.

Utbytte

Det var opprinnelig budsjettet med et forventet utbytte på 192 millioner kroner i 2024. I revidert budsjett til 2. tertialrapport var det kun mindre endringer. I sak 198/24 ble budsjett for utbytte justert opp i desember med 133,8 millioner kroner på grunn av ekstraordinært utbytte fra Å Energi AS, til 328 millioner kroner. Regnskapsført utbytte i driftsregnskapet for 2024 er etter dette på 361,9 millioner kroner, noe som er 33,9 millioner kroner høyere enn budsjettet. Merinntektene kommer fra ekstraordinært utbytte fra Vardar AS som ble mottatt i desember.

Mottatt utbytte 2023-2024

Tusen kroner	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Oppr. budsjett 2024	Revidert budsjett 2024	Avvik 2024
Å Energi AS fra 2023 (tidl. Glitre Energi AS)	213 758	278 181	140 600	277 821	360
Glitre Energinett Holding AS	0	0	0	0	0
Vardar AS	40 426	71 501	36 400	38 000	33 501
Lindum AS	0	0	5 000	0	0
Eidra AS	0	5 000	5 000	5 000	0
Drammen Kino AS	0	0	1 000	0	0
D-Park AS	6 000	4 000	4 000	4 000	0
Drammen Havn AS	0	3 200	0	3 200	0
Sum utbytte	260 183	361 882	192 000	328 021	33 861

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

<i>Beløp i tusen kroner</i>	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Bruk av disposisjonsfond	-157 949	-154 673	-130 106	-24 566	-15,9 %
Avsetning til disposisjonsfond	0	0	0	0	0,0 %
Overføringer til investeringsregnskapet	124 500	124 500	124 500	0	0,0 %
Bruk av bundne fond	0	-8 000	0	-8 000	-100,0 %
Avsetning til bundne fond	0	0	263	-263	0,0 %
Netto avsetninger	-33 449	-38 173	-5 344	-32 829	-86,0 %

Som nevnt tidligere har Drammen kommunekasse et netto driftsunderskudd på 4,2 millioner kroner i 2024. Tabellen ovenfor viser de regnskapsførte årsoppgjørdisposisjonene. Negativt driftsunderskudd innebærer budsjettrett overføring til investeringsregnskapet i sin helhet må dekkes av disposisjonsfond. Det har derfor vært behov for betydelig bruk av disposisjonsfondet i 2024, selv om resultatforbedringen har bidratt til å redusere bruken med 24,6 millioner kroner i forhold til budsjett.

Overføring fra drifts- til investeringsregnskapet

Kommunens finansielle handlingsregler legger til grunn en egenfinansiering på minimum 15 prosent av ikke-rentable investeringer korrigert for momskompensasjon og eventuelle tilskudd. For 2024 vedtok kommunestyret 124,5 millioner kroner i overføring fra drifts- til investeringsregnskapet. I tillegg har programområdene omdisponert 6,2 millioner kroner fra driftsutgifter til finansiering av anskaffelser i investeringsregnskapet. Samlet overføring til investeringsregnskapet ble etter dette på 130,7 millioner kroner.

Disposisjonsfond - bruk og avsetninger

Kommunestyrets vedtok i handlings- og økonomiplan 2024-2027 å bruke 157,9 millioner kroner fra disposisjonsfond i 2024. Dette inkluderer bruk av 2,5 millioner kroner fra Klimafond. I løpet av året har kommunestyret vedtatt justeringer som reduserer bruk av disposisjonsfond med 5,1 millioner kroner. Samtidig er det besluttet bruk av fond til faglig utvikling i skole/barnehage (fullmakt til kommunedirektøren) med 1,8 millioner kroner, slik at samlet budsjettrett bruk av disposisjonsfond var på 154,7 millioner kroner. I samsvar med regnskapsforskriftens bestemmelser ble som nevnt bruk av disposisjonsfond som følge av resultatforbedringen redusert med 24,6 millioner kroner ved årsavslutningen - til 130,1 millioner kroner.

Kommunekassen hadde per inngangen til 2024 disposisjonsfond på 605,7 millioner kroner. Per årets utgang er disposisjonsfondet etter dette redusert til 475,6 millioner kroner. Dette tilsvarer 5 prosent av kommunekassens brutto driftsinntekter og er 65,6 millioner kroner over handlingsreglenes krav til reserveavsetning.

Disposisjonsfond avsetning og bruk i 2024

Beløp i 1000 kroner	2024
Saldo disposisjonsfond per 1.1. *	605 694
Bruk av disposisjonsfond - R2024 og HØP 2025-2028	
Avsetning til disposisjonsfond - forslag HØP 2025-2028	
Bruk av disposisjonsfond vedtatt budsjett 2024	-155 449
Bruk av Klimafond vedtatt budsjett 2024	-2 500
1. tertial 2024: Bruk	-10 571
2. tertial 2024: Bruk	-1 700
KST-sak 198/24 Budsjettjustering 2024 avsetning	17 331
K.dir fullmakt Fond faglig utvikling skole/barnehage - bruk	-1 784
Årsoppgjør: forbedring årsresultat 2024 - redusert bruk	24 566
Saldo disposisjonsfond per 31.12 *	475 587
Generell reserve (tilsv. 3% av bto. driftsinntekter)	286 877
"Rentesikringsfond" (1% av brutto lånegjeld)	103 174
"Eier-risikofond"	20 000
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12	410 051
Avvik fra handlingsreglenes krav	65 536
<i>Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter</i>	<i>5,0 %</i>

*) Inkluderer spesifiserte fondsavsetninger som klimafond (2,5 millioner kroner), fond faglig utvikling i skole og barnehage (3,8 millioner kroner), tvangsmulkt fond byggesak (2,1 millioner kroner), fond planløft for byvekst (1,4 millioner kroner) m.fl.

Bundne driftsfond – bruk og avsetninger

Regnskapet viser netto bruk av bundne driftsfond med 4,8 millioner kroner, mens budsjettet viser netto bruk med 86,4 millioner kroner. Flere kommuner (også innenfor ASSS-samarbeidet) har de senere år vurdert at netto driftsresultat korrigeret for netto bundne fondsavsetninger kan være en bedre indikator når man skal belyse økonomisk handlingsrom, dvs. hvor stor andel av driftsinntektene kommunen fritt kan disponere til avsetninger og finansiering av investeringer. Korrigeret for netto avsetning til bundne driftsfond endres kommunekassens netto driftsresultat fra underskudd på 4,2 millioner kroner til overskudd på 0,5 millioner kroner.

Det er ført avsetninger til bundne fond med 84,9 millioner kroner. Avsetningene gjelder ubrukte øremerkede tilskudd og prosjektmidler mv. innenfor programområdene Siden beløpet som skal avsettes først blir kjent i forbindelse med årsavslutningen er ikke disse avsetningene budsjettetert. Avsatt beløp er 6,8 millioner kroner lavere enn i 2023.

Samtidig er det inntektsført 89,7 millioner kroner i bruk av bundne driftsfond, mens det ble budsjettetert med 86,4 millioner kroner. Dette gjelder i hovedsak tilbakeføring av ubrukte øremerkede midler som ble avsatt i regnskap 2023.

Investeringsregnskapet

Forslag til investeringsbudsjett bygger på innspill og føringer som er gitt fra kommunestyret gjennom behandling av sak 93/23, 14 juni 2023 om rammer for arbeid med handlings- og økonomiplan 2024-27. I den forbindelse ble det vedtatt:

- Innenfor rammen på 300 millioner kroner til større enkeltprosjekter har kommunestyret prioritert følgende større prosjekter:
 - Ny bybru
 - Investeringer i helse og omsorg, herunder boliger og sykehjem
 - Veivangen ungdomsskole
- Investeringsrammer til oppgradering og fornyelse videreføres med 400 millioner kroner per år. Det foretas en ny gjennomgang av fordeling av rammene.
- Rammen på 200 millioner kroner til prosjekter innen vann og avløp videreføres
- Økte investeringer utover fastsatte rammer søkes finansiert med andre midler enn lån, slik som salg av eiendeler, disposisjonsfond i Drammen Eiendom KF og ekstraordinære utbytter fra selskaper.
- Krokstad 2 skal legges til grunn i det videre arbeidet.

For å begrense lånegjelden, er det som en av de finansielle handlingsreglene fastsatt et krav til egenfinansiering på 15 prosent av ikke rentable investeringer. Egenfinansieringen skal beregnes av brutto investeringsutgifter, fratrasket merverdiavgift (som kompenseres) og tilskudd. For 2024 er det beregnet at egenfinansieringsgraden er på 17,3 %.

Investeringsutgifter 2024

Drammen kommunes investeringer gjennomføres i regi av kommunekassen og Drammen Eiendom KF. Som det fremgår av tabellen nedenfor ble det i løpet av fjoråret investert for i overkant av 1,4 milliarder kroner, fordelt med 1 263 millioner kroner i kommunekassen og 185 millioner kroner i Drammen Eiendom KF. Dette er 75 millioner kroner mindre enn budsjettet. Dette må ses i sammenheng med mindreforbruk på 226 millioner kroner i Drammen Eiendom KF, mens kommunekassen hadde et merforbruk på 151 millioner kroner. Sistnevnte skyldes i stor grad merforbruk i forbindelse med bygging av ny bybru med 82 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak at det er utført noe mer arbeid enn forutsatt i 2024. Prosjektet med bygging av ny bybru styrer fortsatt mot budsjett i tråd med beløpene som er satt av handlings- og økonomiplanen. Det understrekes at det fortsatt er en betydelig usikkerhet i forhold til gjenstående arbeid og slutttoppgjør med entreprenør.

Investeringsbudsjettet ble justert i 1. tertial med rebevilgning av ubrukte midler fra 2023 til igangsatte prosjekter. Videre ble investeringsbudsjettet revidert i 2. tertial. For nærmere omtale henvises det til tidligere publiserte rapporter herunder; Handlings og økonomiplan, 1. tertialrapport og 2. tertialrapport.

Som det framgår av tabellen nedenfor er investeringsregnskapet for 2024 avsluttet med udekket beløp på 12,4 millioner kroner. Beløpet gjelder i sin helhet underdekning i kommunekassens investeringsregnskap. Kommunedirektøren vil følge opp denne underdekningen i forbindelse med behandling av årsregnskapet for 2024. Det vises til nærmere omtale av kommunekassens investeringsregnskap i vedlagte årsberetning. De enkelte investeringsprosjekter er omtalt de enkelte hovedutvalg. Prosjekter i regi av Drammen Eiendom KF er nærmere omtalt i foretakets årsberetning som også følger vedlegg til denne årsmeldingen.

Investeringsreglement

Investeringsstiltak følger kommunens vedtatte økonomireglement, hvor det kommer frem at investeringer angis som brutto investeringer, inkludert merverdiavgift og ikke fratrasket eventuelle tilskudd og annen finansiering. Finansiering vil komme frem i egne tabeller under kapittelet om finansiering.

For enkelte programområder der dette er relevant er årets budsjett og bokførte investeringsmidler også presentert netto i egen tabell (se nærmere forklaring i kapittel om netto investeringsutgifter).

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Investeringer i varige driftsmidler	1 261 310	1 504 948	1 431 092	73 857	1 507 029	75 937	5,0 %
Tilskudd til andres investeringer	10 000	10 000	11 728	-1 728	10 000	-1 728	-17,3 %
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	22 500	22 500	34 749	-12 249	22 500	-12 249	-54,4 %
Utlån av egne midler	0	400	6 426	-6 026	6 826	400	5,9 %
Avdrag på lån	0	0	66 525	-66 525	0	-66 525	
Sum investeringsutgifter	1 293 810	1 537 848	1 550 519	-12 671	1 546 355	-4 164	-0,3 %
Kompensasjon for merverdiavgift	-178 990	-212 442	-246 621	34 179	-208 916	37 705	18,0 %
Tilskudd fra andre	-2 483	-99 651	-127 785	28 134	-97 740	30 045	30,7 %
Salg av varige driftsmidler	0	-2 700	-71 385	68 685	-2 700	68 685	2543,9 %
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	-303	303	0	303	
Utdeling fra selskaper	-26 000	0	0	0	0	0	
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 100	-1 100	-7 556	6 456	-7 760	-204	-2,6 %
Bruk av lån	-961 836	-1 153 551	-961 814	-191 737	-1 154 836	-193 021	-16,7 %
Sum investeringsinntekter	-1 170 410	-1 469 444	-1 415 464	-53 980	-1 471 951	-56 488	-3,8 %
Videreutlån	650 000	650 000	605 703	44 297	650 000	44 297	6,8 %
Bruk av lån til videreutlån	-650 000	-650 000	-605 703	-44 297	-650 000	-44 297	-6,8 %
Avdrag på lån til videreutlån	115 000	115 000	49 170	65 830	115 000	65 830	57,2 %
Mottatte avdrag på videreutlån	-115 000	-115 000	-195 701	80 701	-115 000	80 701	70,2 %
Netto utgifter videreutlån	0	0	-146 532	146 532	0	146 532	
Overføring fra drift	-124 501	-124 901	-130 733	5 832	-131 134	-401	-0,3 %
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	154 813	-154 813	0	-154 813	
Bruk av bundne investeringsfond	0	-20 252	-69 462	49 210	-20 252	49 210	243,0 %
Avsetninger til ubundet investeringsfond	1 100	1 100	0	1 100	7 760	7 760	100,0 %

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	-6 426	6 426	-6 426	0	0,0 %
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	75 648	75 648	0	75 648	0	0,0 %
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-123 401	-68 404	23 840	-92 245	-74 403	-98 244	-132,0 %
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	12 364	-12 364	0	-12 364	

Status investeringer (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Drammen kommune							
KK P01 Inventar og utstyr Skole	7 000	7 000	10 368	-3 368	9 577	-791	-8,3 %
KK P01 IKT Skole	15 000	15 000	14 983	17	15 000	17	0,1 %
KK P01 Ny lokalisering av tilbudet på Sagstedbrua	2 000	1 000	696	304	1 000	304	30,4 %
KK P01 Mobilhotell	0	3 000	1 782	1 218	3 000	1 218	40,6 %
KK P02 Inventar og utstyr Barnehage	3 800	3 800	4 286	-486	3 800	-486	-12,8 %
KK P03 Inventar og utstyr Forebyggende tjenester	1 000	1 000	2 629	-1 629	2 629	0	0,0 %
KK P04 Inventar og utstyr Helse	1 000	545	490	55	545	55	10,1 %
KK P05 Inventar og utstyr Mennesker med nedsatt funksjonsevne	2 000	1 771	3 000	-1 230	1 771	-1 230	-69,4 %
KK P06 Inventar og utstyr Hjemmetjenester og institusjon	12 000	8 750	8 902	-152	8 750	-152	-1,7 %
KK P06 Infrastruktur strøm og trådløst nettverk	8 000	8 000	1 384	6 616	8 000	6 616	82,7 %
KK P07 Inventar og utstyr Rus og psykisk helse	1 000	1 000	1 512	-512	1 000	-512	-51,2 %
KK P08 Inventar og utstyr Sosialtj, etabl. og bolig	1 000	1 000	1 360	-360	1 000	-360	-36,0 %
KK P09 Kjøleannlegg Vassenga	12 000	14 100	868	13 232	14 100	13 232	93,8 %
KK P09 "Rewilding" - etablering av biotoper i skog mv	0	795	101	694	795	694	87,2 %

2024

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
KK P09 Sikring av friluftsdammer	0	0	1 728	-1 728	15 000	13 272	88,5 %
KK P09 Maskiner, inventar og utstyr	8 800	8 800	10 141	-1 341	10 223	82	0,8 %
KK P09 Oppgradering arena, anlegg og natur	5 000	5 000	5 538	-538	5 000	-538	-10,8 %
KK P09 Kunstgress	10 000	10 000	10 621	-621	10 605	-16	-0,1 %
KK P09 Lokaler og arenaer til kultur og frivillighet	7 000	7 000	6 758	242	7 000	242	3,5 %
KK P11 Ny gang- og sykkelundergang Ryddinggangen	10 000	3 227	4 943	-1 715	3 227	-1 715	-53,1 %
KK P11 Anlegg for andre netto	20 000	20 000	47 119	-27 119	20 000	-27 119	-135,6 %
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	6 000	8 700	8 732	-32	8 700	-32	-0,4 %
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	10 000	10 000	8 578	1 422	9 400	822	8,7 %
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	20 000	20 000	24 836	-4 836	20 000	-4 836	-24,2 %
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	3 000	5 822	7 393	-1 571	5 822	-1 571	-27,0 %
KK P11 Vei	54 000	53 577	53 256	321	53 577	321	0,6 %
KK P11 Flomsikring	3 000	11 100	12 934	-1 834	11 100	-1 834	-16,5 %
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	20 000	90 857	81 614	9 243	85 257	3 643	4,3 %
KK P11 Oppgradering lekeplasser	6 000	6 000	7 501	-1 501	6 600	-901	-13,7 %
KK P11 Bybru	337 000	435 000	517 207	-82 206	435 000	-82 206	-18,9 %
KK P11 Universell utforming	2 000	2 000	1 935	65	2 000	65	3,2 %
KK P11 Sykkelplan	17 000	17 000	19 680	-2 680	18 250	-1 430	-7,8 %
KK P09 Sikring friluftsdammer	15 000	15 000	0	15 000	0	0	
KK P11 Oppgradering av parkeringsautomater	2 000	2 000	1 473	527	2 000	527	26,4 %
KK P11 Utbedring av støttemurer langs Drammenselva	10 000	9 086	10 060	-974	9 086	-974	-10,7 %
KK P12 Intercity/Flisebekken	0	0	-18 199	18 199	0	18 199	
KK P12 Vann/avløp	220 000	213 308	260 630	-47 322	213 506	-47 125	-22,1 %
KK P12 Nytt avløpsrenseanlegg (Nordbykollen) med inntakssledninger	17 360	20 000	15 714	4 286	20 000	4 286	21,4 %
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg - prosjektering	20 000	8 000	3 629	4 371	8 000	4 371	54,6 %
KK P13 Etterdrift avfallsdeponi Mile	800	1 411	341	1 070	1 411	1 070	75,8 %
KK P14 Digitalisering	27 100	32 807	27 883	4 924	32 807	4 924	15,0 %
KK P14 Prosjekt Omstilling IKT og digitaliseringsstrategi	26 000	26 000	55 095	-29 095	26 000	-29 095	-111,9 %
KK P18 Inventar og utstyr politisk styring	0	500	322	178	500	178	35,6 %

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Aksjer og eiendommer til Drammen Kommune Eiendomsutvikling as	0	0	5 450	-5 450	0	-5 450	
Sum Drammen kommunekasse	942 860	1 108 956	1 245 272	-136 316	1 111 037	-134 235	-12,1 %
Drammen Eiendom							
DEKF P01 Brandengen Skole - renovering bygg og støyskjerm	0	24 683	2 340	22 343	24 683	22 343	90,5 %
DEKF P01 Oppgradering bygningssmassen	12 400	12 400	15 426	-3 026	12 400	-3 026	-24,4 %
DEKF P01 Veiavangen skole	12 000	10 156	14 722	-4 566	10 156	-4 566	-45,0 %
DEKF P01 Etablering paviljonger Marienlyst	10 000	11 686	10 796	889	11 686	889	7,6 %
DEKF P01 Universell utforming skole og barnehage	1 000	1 000	268	732	1 000	732	73,2 %
DEKF P02 Oppgradering bygningssmassen	3 000	3 000	4 217	-1 217	3 000	-1 217	-40,6 %
DEKF P02 Utvide Berger barnehage	5 000	5 696	1 704	3 993	5 696	3 993	70,1 %
DEKF P02 Optimalisere av eksisterende areal i barnehager	4 000	5 078	3 737	1 340	5 078	1 340	26,4 %
DEKF P05 Oppgradering bygningssmassen	2 000	2 000	1 669	331	2 000	331	16,5 %
DEKF P05 Korsveien 68 - botilbud med base (HDO)	16 000	18 861	6 491	12 370	18 861	12 370	65,6 %
DEKF P05 Kjøp av baser (Boform 1 og 2) (HDO)	11 000	11 000	5 612	5 388	11 000	5 388	49,0 %
DEKF P05 Nye boenheter	47 000	47 000	0	47 000	47 000	47 000	100,0 %
DEKF P06 Oppgradering bygningssmassen	8 000	11 500	9 833	1 667	11 500	1 667	14,5 %
DEKF P06 Konnerud (HDO)	2 000	16 062	105	15 957	16 062	15 957	99,3 %
DEKF P06 Gulslogen omsorgsboliger (HDO)	77 000	79 869	31 683	48 186	79 869	48 186	60,3 %
DEKF P06 Helleristningen omsorgsboliger (HDO)	10 000	14 383	1 991	12 393	14 383	12 393	86,2 %
DEKF P06 Krokstad sykehjem (HDO)	14 000	17 204	4 249	12 955	17 204	12 955	75,3 %
DEKF P06 Krokstad sykehjem - infrastruktur	0	0	3 437	-3 437	0	-3 437	
DEKF P06 Solberglia sykehjem (HDO)	8 000	8 000	6 747	1 253	8 000	1 253	15,7 %
DEKF P07 Oppgradering bygningssmassen	2 000	3 843	6 477	-2 634	3 843	-2 634	-68,6 %
DEKF P07 Forsterkede boliger og baser (HDO) (Bl.a. Strandveien Mjøndalen)	16 000	16 000	2 303	13 697	16 000	13 697	85,6 %
DEKF P08 Kommunale boliger	12 650	12 650	10 333	2 317	12 650	2 317	18,3 %
DEKF P08 Oppgradering bygningssmassen	13 200	13 200	1 100	12 100	13 200	12 100	91,7 %

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
DEKF P09 Oppgradering bygningsmassen	8 000	8 000	8 474	-474	8 000	-474	-5,9 %
DEKF P09 Oppkjøp av friluft / naturområder	3 000	3 000	597	2 403	3 000	2 403	80,1 %
DEKF P14 Oppgradering bygningsmassen	2 500	2 500	88	2 412	2 500	2 412	96,5 %
DEKF P19 Diverse investeringer	5 000	5 000	1 500	3 500	5 000	3 500	70,0 %
DEKF P19 Ladeinfrastruktur	0	3 021	1 796	1 226	3 021	1 226	40,6 %
DEKF P19 Oppgradering bygningsmassen	12 500	12 500	14 160	-1 660	12 500	-1 660	-13,3 %
DEKF P19 Strategiske eiendomskjøp	0	10 700	12 763	-2 063	10 700	-2 063	-19,3 %
DEKF P19 Garantiforpliktelser	0	4 800	0	4 800	4 800	4 800	100,0 %
Sum Drammen Eiendom	317 250	394 792	184 620	210 172	394 792	210 172	53,2 %
Drammensbadet							
DBKF Drammensbadet, Inventar og utstyr	1 200	1 200	1 200	0	1 200	0	0,0 %
Sum Drammensbadet	1 200	1 200	1 200	0	1 200	0	0,0 %
Investeringer i varige driftsmidler	1 261 310	1 504 948	1 431 092	73 857	1 507 029	75 937	5,0 %

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
KK P09 Gravplasser	2 500	2 500	2 500	0	2 500	0	0,0 %
KK P09 Kirken	7 500	7 500	7 500	0	7 500	0	0,0 %
Justeringsavtaler vei	0	0	768	-768	0	-768	0,0 %
Justeringsavtaler VA	0	0	960	-960	0	-960	0,0 %
Tilskudd til andres investeringer	10 000	10 000	11 728	-1 728	10 000	-1 728	-17,3 %

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Finansiering – KK	22 500	22 500	0	22 500	0	0	0,0 %
Egenkapitalinnskudd KLP	0	0	2 889	-2 889	2 500	-389	-15,5 %
Egenkapitalinnskudd DKP	0	0	20 000	-20 000	20 000	0	0,0 %
Aksjeinnskudd Eidra as	0	0	11 860	-11 860	0	-11 860	0,0 %
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	22 500	22 500	34 749	-12 249	22 500	-12 249	-54,4 %

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Utlån Konnerud IL - forskuttering spillemidler	0	0	5 058	-5 058	5 058	0	0,0 %
Utlån Solberg Sportsklubb - forskuttering spillemidler	0	0	684	-684	684	0	0,0 %
Utlån Mjøndalen Idrettsforening - forskuttering spillemidler	0	0	684	-684	684	0	0,0 %
Utlån til WC Skisprint	0	400	0	400	400	400	100,0 %
Utlån av egne midler	0	400	6 426	-6 026	6 826	400	5,9 %
Sum del 1-4	1 293 810	1 537 848	1 483 994	53 854	1 546 355	62 361	4,0 %

Balanse (lån, fond mv.)

Balansen viser forholdet mellom kommunens bokførte eiendeler på den ene siden, og summen av gjeld og egenkapital på den andre siden per 31. desember hvert år. Balansen gir blant annet grunnlag for å vurdere utviklingen i kommunens likvide stilling og finansielle balanse. I det etterfølgende er enkelte forhold knyttet til Drammen kommunekasses balanse ved utgangen av 2024 nærmere omtalt.

Kommunekassens balanse fremgår av oversikt etter § 5-8 i vedlegg Årsregnskap 2024.

Likviditet

I gjeldende bankavtale med Sparebank 1 SR-Bank, nå SpareBank 1 Sørøst-Norge etter sammenslåing, har kommunen hatt en fast trekkrettighet på 400 millioner kroner i 2024 knyttet til kommunens ordinære konsernkonto-løsning. Kassekreditt knyttet til kommunens ordinære konsernkonto-løsning ble ikke benyttet i 2024.

Ved årsskiftet var saldoen på konsernkontoen 1 264 millioner kroner. Kommunens likviditet vurderes per 31.12.2024 å være god.

I tillegg kommer eventuell overskuddslikviditet inntestående på plasseringskonto hvor uttak må varsles 30 dager på forhånd. Dette er midler med noe høyere rente enn på konsernkontoen, og har i 2024 gitt avkastning som minst er på høyde med pengemarkedsfond med lav risiko. Det har i deler av året vært plassert overskuddslikviditet på plasseringskonto, men ved årets utgang var saldo null.

Utviklingen i lånegjelden

Ekstern finansiering av investeringer i kommunekassen og de kommunale foretakene, utover merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd, finansieres ved låneopptak i Drammen kommunes lånefond. Figuren nedenfor viser kommunens samlede lånegjeld til investeringsformål tatt opp gjennom lånefondet i 2024. Formidlingslån for videre utlån fra Husbanken (startlån) er ikke inkludert i denne gjelden, da disse ligger i kommunekassens balanse. Formidlingslånene utgjorde 3 522 millioner kroner ved årets slutt.

Lånefondets gjeld økte fra 9 564 millioner kroner ved inngangen av året til 10 317 millioner kroner ved utgangen av året. Lånefondets budsjetterte avdragsutgifter var 402,2 millioner kroner i 2024. Det ble nedbetalt avdrag i henhold til budsjettet.

Tabellen nedenfor viser hvordan lånefondets utlån fordeler seg på de ulike låntakerne ved utgangen av 2024. Samlet langsiktig utlån beløper seg til 9 998 millioner kroner.

Lånefondets samlede netto utlån per 31.12.2024, ref. note 9 til kommunekassens regnskap:

Kommunekassens gjeld til Lånefondet

Tusen kroner	31.12.2024	01.01.2024
Lån til VA investeringer	3 038 472	2 904 330
Lån til øvrige investeringer	2 039 202	1 571 293
Kommunekassens lån i Lånefondet	5 077 674	4 475 623

Lånefondets utlån

Tusen kroner	31.12.2024	01.01.2024
Utlån Drammen Eiendom KF	4 915 718	5 023 573
Utlån Drammensbadet KF	5 479	5 429
Utlån Drammen kommunekasse	5 077 674	4 475 623
Totale utlån fra lånefondet	9 998 871	9 504 625

Tabellene viser anvendelse av gjelden, altså hvordan Drammen kommunes lånegjeld fordeler seg mellom kommunekassens vann- og avløpsrelaterte gjeld, kommunekassens øvrige gjeld til investeringer, Drammen Eiendom KF og Drammensbadet KF. Drammen Eiendom KFs lånegjeld finansieres i stor grad av kommunekassen gjennom virksomhetenes husleier, mens lånegjelden knyttet til investeringer innenfor vann- og avløpsområdet finansieres gjennom VA-gebyrene.

Ved utgangen av 2024 var rentesikringsandelen 41 prosent, etter salg av rentesikringsavtalene, mot 57 prosent ved inngangen til året. Dette er godt innenfor finansreglementets krav, men noe under 50 prosent som er målet i en normalsituasjon. Dette oppfyller sikringskravet i kommunens gjelds- og finansreglement om at minst en tredjedel av lånegjelden skal være rentesikret.

Finansmarkedene i 2024 var preget av stabile renter. Finansmarkedene har fungert bra, og det har ikke vært utfordringer med å refinansiere lån. Nye låneopptak og refinansiering av eksisterende lånegjeld i lånefondet ble gjort til betingelser som stort sett samsvarer med renteforutsetningene i budsjettet. Drammen kommune har god spredning i låneforfallene, og kapitalrisikoen vurderes som lav.

For mer informasjon, se finansrapporten samt årsberetningen og regnskapet for lånefondet som forelegges kommunestyret som egne saker.

Fondsreserver

Tabellen nedenfor viser status for bykassens fonds reserver som per utgangen av 2024 utgjør totalt 987,8 millioner kroner. Fondsreservene er redusert med 39,1 millioner kroner i løpet av året. Disposisjonsfondet er redusert med 130,1 millioner kroner i 2024, mens bundne investeringsfond viser betydelig vekst.

Drammen kommunekasse – fondsreserver 2023-2024

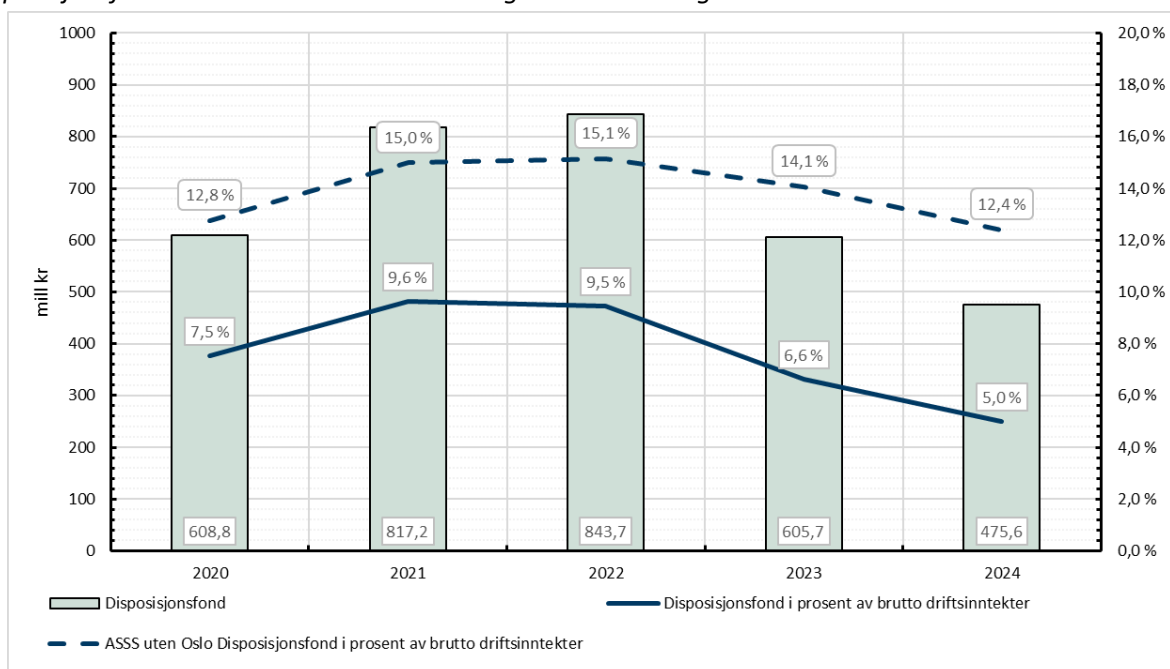
Tusen kroner	2023	2024	Endring 2023-2024
Disposisjonsfond (ubundet drift)	605 694	475 587	-130 106
Bundne driftsfond	120 910	116 286	-4 809
Ubundne investeringsfond	9 544	3 118	-6 426
Bundne investeringsfond	290 567	392 854	102 286
Sum fondsavsetninger	1 026 715	987 845	-39 056

Disposisjonsfondet

Som nærmere omtalt i kapitlet Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner ble kommunekassens disposisjonsfond redusert med 130,1 millioner kroner i 2024, som følge av at det ikke var driftsoverskudd til å finansiere de budsjetterte overføringene til investeringsregnskapet (egenfinansiering).

Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunekassens disposisjonsfond fra og med kommunesammenslåingen i 2020. Etter at fondet vokste i 2021 og 2022 er det bygget ned med 368 millioner kroner i 2023 og 2024. Saldo per utgangen av 2024 er 133 millioner kroner lavere enn i 2020.

Disposisjonsfond Drammen kommunekasse og ASSS – utvikling 2020-2024

Målt i forhold til brutto driftsinntekter er fondet i 2024 redusert fra 6,6 til 5,0 prosent. Til sammenlikning har ASSS-kommunene uten Oslo i gjennomsnitt disposisjonsfond på 12,4 prosent av brutto driftsinntekter per utgangen av 2024.

Bundne driftsfond

Bundne driftsfond er redusert med 4,8 millioner kroner. Fondsreserven består i stor grad av ubrukte øremerkede tilskudd i programområdene samt akkumulert årsresultat for ulike interkommunale samarbeid. Sistnevnte inkluderer 5,7 millioner kroner i akkumulert resultat for interkommunale samarbeid som er avviklet etter kommunesammenslåingen.

I tillegg er det satt av 12,2 millioner kroner som kommunen mottok fra IMDi til forlenget introduksjonsprogram og norskopplæring under koronapandemien. Kommunestyret vedtok ved behandlingen av 2. tertialrapport å disponere 8,0 millioner kroner fra disse avsetningene til finansiering av merutgifter til introduksjonsstønad i 2024. Ved en feil har denne bruken av fondet blitt regnskapsført, og saldo er derfor tilsvarende for stor. Feilen vil bli rettet opp i regnskap 2025.

Ubundne investeringsfond

Saldo for denne fonds-kategorien er redusert med 6,4 millioner kroner tilsvarende bruk av fond for forskuttering av spillemidler i 2024. På grunn av flere år med underdekning i kommunekassens investeringsregnskap har budsjettert avsetning av mottatte spillemidler blitt strøket i samsvar med kommunelovens regler. Til sammen er forutsatte avsetninger på 12,5 millioner kroner strøket i regnskapet for årene 2022-2024. Kommunestyrets vedtak om forskuttering innebærer at summen av utlån (forskuttede beløp) og fondsavsetning skal være på 22 millioner kroner. Forskuttet beløp er utgangen av 2024 på 11,7 millioner kroner. Spillemiddelfondet skulle derfor vært på 10,3 millioner kroner, men på grunn av styrkingene er avsetningen per utgangen av 2024 negativ med 2,2 millioner kroner. Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette i 1. tertialrapport 2025.

Bundne investeringsfond

Økningen på 102,3 millioner kroner i bundne investeringsfond er først og fremst at det i 2024 er avsatt inntekter fra ekstraordinære avdrag og innfridde startlån med 147,3 millioner kroner. Midlene er forutsatt benyttet til nye utlån. For øvrig består denne fonds-kategorien i stor av mottatte anleggsbidrag fra ulike aktører i forbindelse med utbyggingsavtaler mv.

Kommunens tjenesteområder

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

Tjenesteområdebeskrivelse

Drammen kommune har 32 skoler. Det er 21 barneskoler, ni ungdomsskoler, en kombinert barne- og ungdomsskole og en skole for elever på 1.- 10. trinn med nedsatt funksjonsevne. Det var registrert 11 474 elever i grunnskolen i Drammen høsten 2024. Programområdet skole dekker også opplæring på grunnskolens område for voksne, norskopplæring etter introduksjonsloven, grunnskoleopplæring og spesialundervisning for elever fra Drammen som bor i fosterhjem i andre kommuner samt skoleskyss.

Drammen kommune har 77 barnehager, 33 kommunale og 44 private. Det er per 15.12.2024 gitt plass til 4 748 barn i barnehagene i Drammen kommune. Programområdet dekker også spesialpedagogisk hjelp

og hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne for barn under opplæringspliktig alder, forvaltning av barnehagemyndighet for kommunale og private barnehager, tilskudd til private barnehager og saksbehandling av ulike moderasjonsordninger.

Programområdet forebyggende tjenester leverer tjenester som både skal virke helsefremmende og forebyggende, samt avdekke behov som sikrer at rett hjelp settes inn på riktig nivå til rett tid. Gjennom systematisk arbeid, tverrfaglig innsats og et bredt spekter av tiltak har tjenestene bidratt til at barn, unge og voksne ikke utvikler vansker som fører dem inn i et mer omfattende hjelpetilbud enn nødvendig.

Programområdet forebyggende tjenester omfatter:

- Barnevern – Familieavdeling – Ungdomsavdeling – Fosterhjemsavdeling – Mottak og barnevernsvakt – Undersøkelsesavdelinger – Tiltaksavdeling
- Helsefremmende tjenester 0-100 – Lavterskel helsetilbud barn og unge (skolehelsesykepleiere, helsestasjoner, jordmødre, fysio- og ergoterapeuter, helsestasjon for ungdom og uteteam) – Lavterskel familietjenester - familieteam – Lavterskel tjenester for voksne og seniorer (Friskliv, Rask psykisk helsehjelp og Forebyggende helseteam)
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste – Sakkyndighetsarbeid – Veiledning av skoler og barnehager
- Kommunens overordnede ansvar for gjennomføring av Folkehelseprogrammet og SLT-arbeidet

Utvikling og utfordringer

I oppveksttjenestene har 2024 vært et år med både utfordringer og nødvendige tiltak for å sikre gode tjenester til innbyggerne. Arbeidet med omstilling, effektivisering og tjenesteutvikling fortsetter for å møte fremtidens behov.

Antall barn i barnehagene går ned og det blir færre elever i grunnskolen - fortsatt behov for strukturelle endringer

Demografiske endringer, med færre små barn, skaper utfordringer for barnehageområdet. Det er forventet at nedgangen vil fortsette de kommende to årene for så å øke svakt igjen. De siste årene er det gjennomført nedleggelse av flere kommunale barnehageplasser for å tilpasse seg det endrede behovet. Tilstrømming av flyktninger de siste årene har derimot gitt økt barnetall i forhold til tidligere prognoser.

Antall barn i grunnskolealder i kommunen har gått ned over flere år, og det er ventet at denne utviklingen vil fortsette frem mot 2036. Skolene må derfor planlegge for reduserte rammer som følge av færre elever. I kommende HØP-periode utgjør dette et uttrekk på ca. 57 millioner kroner slik SSB-prognosene ser ut i dag. Færre elever gir en redusert kostnad knyttet til undervisning, men dette er ikke tilstrekkelig for å møte rammereduksjonen. Kommunedirektøren har pekt på nødvendigheten av å redusere strukturelle kostnader, primært byggregelaterte kostnader.

I 2024 ble skolestrukturen i kommunen utredet. Utredningen ble delt inn i to faser. Fase 1 utredet om noen grunnskoler kunne legges ned, og kommunedirektøren la frem flere alternativer for å kunne redusere antall grunnskoler i kommunen høsten 2024. Kommunestyret skal sluttbehandle utredning av fase 1 i første kvartal 2025. Fase 2 handler om å utjevne kapasitet mellom skoler ved å endre skolekretser. Arbeidet med fase 2 gjennomføres i 2025.

Flere barn i barnehagene har behov for ekstra oppfølging og flere elever har omfattende livsvarige hjelpebehov

De senere årene har behovet for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene økt. Antallet pedagogtimer, og i tillegg antallet timer til det enkelte barn har økt. Dette medfører økt behov for midler. Det arbeides kontinuerlig med å gi flere barn tilstrekkelig tilbud innenfor det ordinære tilbudet.

Samtidig har det vært en økning i antall elever som har behov for omfattende tilrettelegging. Fra skolestart høsten 2024 opplevde flere barneskoler en vesentlig økning i antall barn med omfattende hjelpebehov, og flere skoler etablerer nå egne baser for denne elevgruppen. Reduksjonen i rammene som følge av synkende elevtall gir redusert fleksibilitet og mulighet til å møte veksten i antall barn med omfattende behov for tilrettelegging. Det er i 2024 påbegynt en prosess for å se på helheten i tilbudet til denne elevgruppen og finansieringsmodellen knyttet til dette. Dette er et omfattende arbeid som vil inkludere alle programområdene i hovedutvalget.

Ikke-rettighetsbarn i barnehagene

Retten til barnehageplass er avhengig av når på året et barn er født. Det er barn som er født innen 30. november året før det søkes plass, og som søker plass til hovedopptakets søknadsfrist 1. mars, som har rett til plass. Søkere som er for unge omtales som ikke-rettighetsbarn. I barnehagene i Drammen blir det hvert år tatt inn barn i denne gruppen. Et barn som ikke har rett til plass, men som likevel tildeles en barnehageplass, utløser en kostnad for kommunen på rundt 280 000 kroner per år. Dette er midler som kommunen ikke får fra staten i rammeoverføringen. For Drammen kommune var kostnaden forbundet med ikke-rettighetsbarn på om lag 24 millioner kroner i 2024.

Utvikling og tilpasninger i forebyggende tjenester

I forebyggende tjenester har virksomheten **Helsefremmende tjenester 0–100 år** vært gjennom en større omorganisering som har krevd betydelig innsats. Omorganiseringen resulterte i en mer tjenestetilpasset avdelingsinndeling. Tjenesten har også vært påvirket av høyt sykefravær.

Virksomheten ble styrket i forbindelse med 1. tertial rapport for å dekke kostnader knyttet til økt bosetting av flyktninger. Styrkede midler har vært avgjørende for å møte helseutfordringer blant flyktninger, særlig de som ble bosatt i 2023.

Barnevernstjenesten har også i 2024 vært sterkt påvirket av Bufetats brudd på bistandsplikten, noe som har forsinket plasseringer og gjort det krevende å sikre omsorgsplasser i akutte situasjoner. Selv om flere barn nå har fått et forsvarlig tilbud, har behovet for fosterhjems plasseringer vært høyere enn forventet. I tillegg har økningen i bosatte enslige mindreårige flyktninger medført merkostnader, særlig knyttet til levekostnader og godtgjørelser til fosterhjem.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P01-P01 Skole	1 292 490	1 198 158	1 304 221	11 732	0,9 %
P02-P02 Barnehager	997 455	937 766	992 951	-4 504	-0,5 %
P03-P03 Forebyggende tjenester	465 484	456 297	467 523	2 040	0,4 %
Sum	2 755 429	2 592 220	2 764 696	9 267	0,3 %

Kommentar til status økonomi

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning har i 2024 hatt en samlet ramme på 2 765 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 9,3 millioner kroner, tilsvarende 0,3 prosent av rammen. Til sammen ble hovedutvalget styrket i forbindelse med oktoberrapporten med 48,2 millioner kroner. Hovedutvalget har også mottatt 21,2 millioner kroner til dekning av flyktningrelaterte merkostnader.

Programområdet Skole har i 2024 hatt en samlet ramme på 1 304 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 11,7 millioner kroner, tilsvarende 0,9 prosent av rammen. Programområdet ble i oktoberrapporteringen styrket med 13,2 millioner kroner. Programrådet mottok 12,1 millioner kroner i kompensasjon for flyktningrelaterte kostnader blant annet knyttet til velkomsttilbudet, særskilt norskopplæring i nærskolene og tolkekostnader. Voksenopplæringen har et mindreforbruk på 7,6 millioner kroner grunnet høyere tilskudd til norskopplæring enn forventet. Barne- og ungdomsskolene har vist stor budsjett disiplin og har begrenset både vikarbruk og kjøp av tiltak til enkeltelever. Flere skoler har omstilt seg fra store merforbruk. Samtidig har enkeltskoler fått store merkostnader til elever med omfattende og livsvarige hjelpebehov og det er påbegynt et arbeid med organiseringen av tilbudet til denne elevgruppen. Ordningen med 12 timers gratis SFO omfattet fra høsten også 3. trinn, og sammenliknet med høsten 2023 gikk 50 prosent flere 3.-klassinger i SFO høsten 2024. Økt inntekt til skolene har gitt rom for økt bemanning i SFO. Kostnadene til gjesteelever i andre kommuner, skyss og strøm har økt i 2024.

Programområdet Barnehage har i 2024 hatt en samlet ramme på 993 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 4,5 millioner kroner, tilsvarende 0,5 prosent av rammen. Merforbruket skyldes høyere kostnader innen spesialpedagogiske tjenester og drift av kommunale barnehager. I gjennomsnitt var det 84 ikke-rettighetsbarn i barnehagene per måned, noe som kostet 24 millioner kroner. Kostnadene til spesialpedagogiske tjenester økte med 13,5 prosent på grunn av høyere lønnsnivå som følge av flere høyere utdannede pedagoger. Kapasiteten i kommunale barnehager ble redusert på grunn av færre barn, og maksimalprisen for en barnehageplass ble redusert med 1 000 kroner per måned fra 1. august 2024. Det negative avviket skyldtes hovedsakelig ikke-rettighetsbarn, høyere kostnader innen spesialpedagogiske tjenester og drift av kommunale barnehager.

Programområdet Forebyggende tjenester har i 2024 hatt en samlet ramme på 468 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 2 millioner kroner, tilsvarende 0,4 prosent av budsjettammen. Mindreforbruket knyttet til høyt sykefravær i programområde forebyggende tjenester og forsinket plasseringer i barnevernet, noe som skapte krevende situasjoner for barn i akutte tilfeller. Flere barn fikk et forsvarlig tilbud i løpet av året, men situasjonen var alvorlig. Samtidig ble flere barn enn forventet plassert i fosterhjem.

PP-tjenesten har arbeidet målrettet med økonomisk bærekraft. En ny rutine har effektivisert utredningene av førskolebarn og elever, økt gjennomstrømningen og redusert saksbehandlingstiden uten at kvaliteten er svekket. Tjenesten har også vært styrket med midler til stillinger for sakkyndige vurderinger, finansiert innenfor programområdet.

Helseutfordringene økte blant flyktninger, spesielt de som ble bosatt i 2023, noe som medførte et høyere ressursbehov i helsefremmede tjenester 0-100. Helseutfordringene i denne gruppen var mer omfattende enn hos tidligere bosatte, og førte til økte behov for tjenester som familieteam, fysioterapi, ergoterapi, frisklivstilbud, helsestasjon og skolehelsetjeneste. For å imøtekomme disse utfordringene ble tjenesten styrket med 5,0 millioner kroner i første tertial.

Status investeringsprosjekter

Drammen Eiendom

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P01 Brandengen Skole - renovering bygg og støyskjerm	0	24 683	2 340	Ikke vurdert	22 343
DEKF P01 Etablering paviljonger Marienlyst	10 000	11 686	10 796	Iht. plan	889
DEKF P01 Oppgradering bygningsmassen	12 400	12 400	15 426	Ikke vurdert	-3 026
DEKF P01 Universell utforming skole og barnehage	1 000	1 000	268	Ikke vurdert	732
DEKF P01 Veiavangen skole	12 000	10 156	14 722	Ikke vurdert	-4 566
DEKF P02 Oppgradering bygningsmassen	3 000	3 000	4 217	Iht. plan	-1 217
DEKF P02 Optimalisere av eksisterende areal i barnehager	4 000	5 078	3 737	Ikke vurdert	1 340
DEKF P02 Utvide Berger barnehage	5 000	5 696	1 704	Ikke vurdert	3 993
Sum	47 400	73 699	53 211		20 488

Drammen kommunekasse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P01 IKT Skole	15 000	15 000	14 983	Iht. plan	17
KK P01 Inventar og utstyr Skole	7 000	9 577	10 368	Iht. plan	-791
KK P01 Mobilhotell	0	3 000	1 782	Iht. plan	1 218
KK P01 Ny lokalisering av tilbudet på Sagstedbrua	2 000	1 000	696	Forsinket	304
KK P02 Inventar og utstyr Barnehage	3 800	3 800	4 286	Iht. plan	-486
KK P03 Inventar og utstyr Forebyggende tjenester	1 000	2 629	2 629	Iht. plan	0
Sum	28 800	35 005	34 744		262

Sammendrag status investeringer

Drammen Eiendom (DEKF)

For prosjekter i regi av Drammen Eiendom Kommunale Foretak (DEKF) vises det til årsmelding 2024.

Drammen kommunekasse (KK)

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning har i 2024 hatt en samlet investeringsramme på 28,8 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,3 millioner kroner, tilsvarende 1,0 prosent av rammen.

Programområdet Skole har i 2024 hatt en samlet investeringsramme på 24,0 millioner kroner. 2 millioner kroner var bevilget til oppgradering og inventar til de nye lokalene for tilbudet på Sagstедbrua. Av disse er 1 million kroner flyttet til Drammen Eiendom KF for å dekke bygghrelaterte kostnader. Prosjektet har et mindreforbruk på 0,3 millioner kroner og innkjøp av inventar og utstyr fortsetter i 2025. Programområdet ble bevilget 3,0 millioner kroner til innkjøp av mobilhotell i skolene. Dette prosjektet videreføres i 2025. IKT-utstyr kjøpes inn i henhold til bærekraftig rulleringsplan.

I tillegg til bevilget ramme er det overført et nettobeløp på 2,6 millioner kroner fra drift til investering for å dekke driftsfinansierte investeringer. Inventar og utstyr viser et merforbruk på 0,8 millioner kroner. Dette skyldes manglende budsjettering av moms tilsvarende 0,6 millioner kroner ved budsjettering av overføring av midler fra driften. Dette er ført korrekt i regnskapet, slik at kommunen har mottatt momskompensasjon, og i realiteten har prosjektet et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner.

Programområdet Barnehage har i 2024 hatt en investeringsramme på 3,8 millioner kroner til inventar og utstyr, og har et merforbruk på 0,5 millioner kroner.

Programområdet Forebyggende tjenester har i 2024 hatt en investeringsramme på 1,0 million kroner. I tillegg overførte programområdet 1,629 millioner kroner fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. Til sammen har programområdet hatt en investeringsramme på 2,629 millioner kroner i 2024. Overføringen var nødvendig for å dekke kostnader knyttet til implementeringen av et nytt fagsystem for barnevernet og PP-tjenesten, samt for å dekke behovet for oppgradering av inventar og utstyr i løpet av året. Blant de gjennomførte investeringene var lydisolering og etablering av et nytt jordmorkontor på Konnerud Helsestasjon, anskaffelse av ultralydmaskiner, samt innkjøp av leker og elektronisk utstyr, som blant annet iPad-er og informasjonsskjermer. Disse investeringene har bidratt til å styrke tjenestenes kapasitet og effektivitet, samtidig som de har forbedret arbeidsforholdene og tilgjengeligheten av nødvendige verktøy.

Hovedutvalg for helse og omsorg

Tjenesteområdebeskrivelse

Hovedutvalget for helse og omsorg er delt inn i to programområder, og skal behandle saker relatert til primærhelsetjenesten, tjenester i hjemmet og institusjon.

Programområdet Helse har ansvar for primærhelsetjenester til alle kommunens innbyggere, inkludert legevakt, legetjenester, samfunnsmedisin, smittevern, miljørettet helsevern, fysioterapi og ergoterapitjenester.

Programområdet Hjemmetjenester og institusjon har ansvar for helse- og omsorgsinstitusjoner, hjemmetjenesteavdelinger, omsorgsboliger med heldøgns bemanning og dagsenter, samt aktivitetstilbudene og kafeene som driftes på omsorgssentrene. Under programområdet ligger også de døgnakutte tjenestene ved Drammen helsehus, Ernæring og kjøkkendrift, og Tjenestetildeling og koordinerende enhet (TOK). TOK jobber for flere programområder, men er organisert under programområdet Hjemmetjenester og institusjon.

Utvikling og utfordringer

Drammen legevakt og Medisinsk faglig virksomhet har hatt høyt sykefravær og fravær knyttet til barselpermisjoner. Dette har skapt utfordringer, spesielt når det gjelder rekruttering av helsepersonell og den økonomiske situasjonen.

I likhet med helse- og omsorgstjenestene generelt, står programområde 04 overfor et økende behov for tjenester. Dette utfordrer begrensede budsjettammer, samtidig som det er krevende å rekruttere nye medarbeidere. Økningen i antall eldre, og ønsket om at flere skal bo hjemme i stedet for på sykehjem, fører til økte krav til tjenester for hjemmeboende. Dette gjelder legetjenester, fysio- og ergoterapitjenester og behovet for ulike hjelpemidler. For å møte disse utfordringene må tjenestene tilpasses blant annet ved å drifte forsvarlig med relativt lavere bemanning, og ved å utnytte ansatte med ulik kompetanse på en effektiv måte. Tjenesten må ivareta brukernes løpende behov og samtidig ha fokus på forebygging.

Helhetlig virksomhetsplan

For å møte fremtidige utfordringer og forventninger, har programområde 06 utviklet en helhetlig virksomhetsplan, SKIFT (Skape Kompetanse Inkludering Fremtidsrettede Tjenester). Planen understreker behovet for et paradigmeskifte der kommunen endres fra kun å være tjenesteytende til å bli en samskapingskommune, hvor innbyggere og kommunen samarbeider om å skape bærekraftige løsninger. Lederskap og medarbeiderskap er sentrale for å oppnå dette, med fokus på fleksibilitet, kreativitet og kontinuerlig utvikling. Planen vil bli rullert jevnlig for å tilpasse seg nye nasjonale og lokale føringer.

Tjenestetildeling

En innbyggerorientert tilnærming medfører at tjenestetildelingen skal fokusere på innbyggernes behov og ressurser, involvere dem i beslutningsprosesser, og styrke deres egen mestring for å redusere behovet for tjenester.

Virksomheten tjenestetildeling og koordinerende enhet (TOK) spiller en nøkkelrolle i denne overgangen. De må balansere mellom rettigheter, behov og tilgjengelige ressurser, samt ha oversikt over samfunnets tilbud og tilpasse praksisen til endrede rammer og betingelser.

Tidligere har tjenestetildeling og koordinerende enhet vært delt inn i målgruppene somatisk, psykisk helse og rus, samt tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne. For å møte de nye utfordringene innen helse og velferd, har enheten i 2024 arbeidet med å tilpasse virksomheten slik at innbyggernes behov kan vurderes uavhengig av diagnose og kommunens organisering.

Fra 2025 er tjenestetildeling og koordinerende enhet organisert i tre avdelinger: Mottak, råd og fordeling; kartlegging, vurdering og utprøving og innstilling, tildeling og vedtak.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P04-P04 Helse	294 237	374 627	294 293	56	0,0 %
P06-P06 Hjemmetjenester og institusjon	1 314 746	1 187 534	1 320 242	5 495	0,4 %
Sum	1 608 983	1 562 161	1 614 534	5 551	0,3 %

Kommentar til status økonomi

Hovedutvalget har i 2024 hatt en samlet ramme på 1 615 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 5,6 millioner kroner, tilsvarende 0,3 % av rammen.

Programområdet Helse har i 2024 hatt en samlet ramme på 294,3 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,1 millioner kroner, tilsvarende 0,02 prosent av rammen.

Programområdet ble i 2024 tilført 7,2 millioner kroner knyttet til flyktnings situasjonen. Programområdet ble i 2. tertial styrket med 2,4 millioner kroner knyttet til varslet merforbruk 2024. I tillegg er programområdet kompensert for kostnader til koronavaksinasjon med 2,6 millioner kroner.

Programområdet Hjemmetjenester og institusjon har i 2024 hatt en samlet ramme på 1 320 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 5,5 millioner kroner, tilsvarende 0,4 prosent av rammen.

Programområdet fikk i 1. tertial 0,6 millioner kroner i engangsmidler for å kompensere for redusert tilskudd for særlig ressurskrevende brukere. Programområdet ble også styrket med 3,4 millioner kroner knyttet til flyktnings situasjonen.

Status investeringsprosjekter

Drammen Eiendom

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P06 Gulskogen omsorgsboliger (HDO)	77 000	79 869	31 683	Ikke vurdert	48 186
DEKF P06 Helleristningen omsorgsboliger (HDO)	10 000	14 383	1 991	Ikke vurdert	12 393
DEKF P06 Konnerud (HDO)	2 000	16 062	105	Ikke vurdert	15 957
DEKF P06 Krokstad sykehjem - infrastruktur	0	0	3 437	Ikke vurdert	-3 437
DEKF P06 Krokstad sykehjem (HDO)	14 000	17 204	4 249	Ikke vurdert	12 955
DEKF P06 Oppgradering bygningsmassen	8 000	11 500	9 833	Ikke vurdert	1 667
DEKF P06 Solberglia sykehjem (HDO)	8 000	8 000	6 747	Ikke vurdert	1 253
Sum	119 000	147 018	58 045		88 973

Drammen kommunekasse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P04 Inventar og utstyr Helse	1 000	545	490	Iht. plan	55
KK P06 Infrastruktur strøm og trådløst nettverk	8 000	8 000	1 384	Forsinket	6 616
KK P06 Inventar og utstyr Hjemmetjenester og institusjon	12 000	8 750	8 902	Iht. plan	-152
Sum	21 000	17 295	10 775		6 520

Sammendrag status investeringer

Drammen kommunekasse (KK)

Programområde 04 Helse har hatt en samlet investeringsramme på 0,55 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 0,49 millioner kroner. Prosjektene har fulgt oppsatt fremdriftsplan.

Programområde 06 Hjemmetjenester og institusjon har hatt investeringsmidler knyttet til inventar, utstyr og oppgradering av trådløst nettverk på til sammen 16,8 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 10,3 millioner kroner.

Det er i forbindelse med satsning på bruk av mestrings- og trygghetsskapende teknologi inn mot institusjoner og omsorgsboliger vært pekt på et stort etterslep av IKT. Behovet for å kunne utbedre eksisterende infrastruktur ved kommunens institusjoner og boliger er stort. For å kunne ta i bruk teknologi og digitale løsninger er tjenesten avhengige av god og velfungerende infrastruktur. Arbeidet med innføring av nye løsninger har ikke hatt planlagt fremdrift. Det skyldes bl.a. manglende mobildekning. Vi har valgt å avvente videre utbedring av mobildekningen i påvente av ny leverandør for å unngå feilinvesteringer. Vi har i dag fem institusjoner, der vi er avhengig av å utbedre dekning før ny teknologi kan tas i bruk. Ny avtale skal være på plass til 1. april i 2025. Et annet forhold er mangel på helhetlige og brukervennlige løsninger som er tilpasset de ansattes hverdag, og som skulle bidratt til en mer effektiv hverdag for helsearbeidere. Vår samarbeidspartner har dessverre ikke lyktes med å levere tilstrekkelig kvalitet på sine tjenester til institusjon.

Drammen Eiendom (DEKF)

For prosjekter i regi av Drammen Eiendom Kommunale Foretak (DEKF) vises det til årsmelding 2024

Andre forhold av økonomisk betydning

Nesten halvparten av budsjettet for programområde 04 Helse er nasjonalt fastsatte kostnader som kommunen ikke rår over eller har mulighet til å påvirke. Dette er blant annet basistilskudd til fastleger, kostnader til Norsk helsenett, drift av Nødnett og annet. Helsetjenester (KOSTRA-begrepet) i Drammen kommune fremstår mindre effektive enn tjenestene reelt er, ettersom nasjonale kostnadsnøkler som skal beregne behov ikke hensyntar levekår og folkehelse, og derfor forutsetter at innbyggerne i Drammen kommune har omtrent 7% *mindre* behov for helsetjenester enn innbyggerne i en gjennomsnittskommune.

Samlede overtidskostnader i programområde 06 ble i 2024 redusert med 8,7 millioner kroner sammenlignet med 2023. Samtidig er bruk av vikarbyrå avviklet. Dette skyldes tett oppfølging av lederne med fokus på budsjettdisiplin, og månedlige rapporter med styringsdata som årsverksforbruk, overtidsbruk, aktivitet, utvikling i fraværet, turnover, andel heltid og fagdekning.

Hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv

Tjenesteområdebeskrivelse

Programområdet kultur, idrett og frivillighet har ansvar for kulturskole, inkludert Attic dansestudio, åpne tilbud for barn og unge, knutepunkt Strømsø, arrangement og aktiv fritid, bibliotek og innbyggertorg, frivilligsentraler, idrett og friluftsliv samt kunst, kulturarv og kulturminnevern. Programområdet er tilrettelegger for og bidragsyter til Drammen Scener, Drammensbadet, museer, Den norske kirke, lokal kunst, kulturaktiviteter og arrangementer. Det ytes tilskudd til idrettsanlegg, kulturhus, scener, museum, teater og fritidstilbud til barn og unge. Området omfatter også skogsdrift i kommunal skog og tilrettelegging for allmennhetens friluftsliv.

Programområdet lokaldemokrati og medvirkning har hovedansvar for drift og videreutvikling av nærutvalgsordningen, opplæringsaktiviteter knyttet til innbyggerinvolvering og medvirkning, etablering og videreutvikling av lokaldemokratisk verktøykasse, samt å bidra for å etablere overordnet struktur og kultur i arbeidet med involvering og medvirkning.

Utvikling og utfordringer

Programområdet kultur, idrett og frivillighet har ansvar for å gi tilrettelagt fritidstilbud med assistanse til innbyggere med spesielle behov, etter vedtak fattet ved tjenestetildeling og koordinerende enhet. Det er gjort vedtak om betydelig flere timer enn programområdet har økonomiske ressurser til å levere. Dette er en lovpålagt tjeneste, og tilbudet kan ikke justeres ned på bakgrunn av manglende midler. Opprinnelig budsjett 2024 var 9,2 millioner kroner. Det ble bevilget ytterligere 3 millioner kroner i desember. Tilrettelagte fritidstilbud fikk ett merforbruk på 1 million kroner for året.

Økte energiutgifter påvirker programområdet i stor grad. Spesielt anlegg med aktivitet for vinterdrift er avhengig av mye energi. Ved første år i ny kommune brukte programområdet 6,8 millioner kroner, i 2024 ble det brukt 11,5 millioner kroner. Forbrukt antall Kw/h er redusert som følge av påbegynt oppgradering til led ved utskifting av lyskilder. Økning relateres til pris per kilowatt og fjernvarme som ikke er del av kommunens prisavtale.

Programområdet har etterslep på vedlikehold og utskifting av anlegg og maskinpark som brukes av kultur, idrett og frivillighet.

Det er igangsatt prosjekt for økt tilgang til kommunale bygg som er egnede lokaler for produksjon, øving, visning, aktivitet og møter innen kultur- og frivillighetssektor i Drammen kommune. For 2024 er det brukt midler på Harmonien og samfunnshuset i Mjøndalen.

Driftsutgiftene til programområdet lokaldemokrati og medvirkning har siden oppstart vært lavere enn tildelte rammer.

Erfaringen er at nærutvalgene utvikler seg ulikt, men i løpet av 2024 har det vært jobbet med felles deling og reflektering av erfaringer. Det er en utfordring at programrådets besparelser er inkludert som innsparingstiltak i sak om økonomisk bærekraft, samtidig som arbeidet med utviklingen av ordningen gir økt aktivitet og økte kostnader.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P09-P09 Kultur, idrett og frivillighet	344 762	310 809	344 463	-300	-0,1 %
P10-P10 Medvirkning og lokaldemokrati	2 885	3 936	3 716	831	22,4 %

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	347 648	314 746	348 179	532	0,2 %

Kommentar til status økonomi

Hovedutvalg har en revidert ramme på 348,2 millioner kroner. Det er brukt 347,6 millioner kroner og har ett resultat i samsvar med budsjett og ett avvik på kun 0,2%.

Programområdet kultur, idrett og frivillighet har en revidert ramme på 344,5 millioner kroner. Resultat er i samsvar med budsjett. Programområdet ble tildelt 3 millioner kroner ekstra som engangsbeløp, for å dekke varslet prognose vedrørende merforbruk i forbindelse med støttekontakt. Brutto er det brukt 418,3 millioner kroner, av dette er 42,2 millioner kroner finansiert av stat, fylket eller andre eksterne.

Programområdet medvirkning og lokaldemokrati har i 2024 hatt en samlet ramme på 3,7 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,8 millioner kroner, tilsvarende 22,4 prosent av budsjettrammen.

Mindreforbruket er knyttet til ubudsjetterte sykelønnsrefusjoner og lave kostnader til drift av nærutvalgene. Nærutvalgene har i tillegg ikke fordelt alle tilgjengelige tilskuddsmidler.

Programområdet har overført 0,2 millioner kroner til P09 Kultur, idrett og frivillighet for tjenester for tjenester utført av ansatte der.

Mindreforbruket på lønn skyldes ubudsjetterte sykelønnsrefusjoner. Det er i tillegg besparelser på arbeidsgiveravgift.

Mindreforbruket på driftsutgifter er en kombinasjon av reelle besparelser på driften av nærutvalgene. Dette er som forventet og innsparingsmuligheter her er spilt inn i sak om økonomisk bærekraft. Det som tidligere er omtalt som periodiseringsavvik på midlene som fordeles av nærutvalgene, viser seg å være reelle besparelser. Utvalgene har ikke fordelt ut alle tilgjengelige midler.

Status investeringsprosjekter

Drammen Eiendom

Beløp i 1000

Investeringsprosjekt	Årets budsjett			Status	Avvik i kr
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap		
DEKF P09 Oppgradering bygningsmassen	8 000	8 000	8 474	Ikke vurdert	-474
DEKF P09 Oppkjøp av friluft / naturområder	3 000	3 000	597	Ikke vurdert	2 403
Sum	11 000	11 000	9 071		1 929

Drammen kommunekasse*Beløp i 1000*

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P09 "Rewilding" - etablering av biotoper i skog mv	0	795	101	Iht. plan	694
KK P09 Gravplasser	2 500	2 500	2 500	Iht. plan	0
KK P09 Kirken	7 500	7 500	7 500	Iht. plan	0
KK P09 Kjøleannlegg Vassenga	12 000	14 100	868	Forsinket	13 232
KK P09 Kunstgress	10 000	10 605	10 621	Iht. plan	-16
KK P09 Lokaler og arenaer til kultur og frivillighet	7 000	7 000	6 758	Iht. plan	242
KK P09 Maskiner, inventar og utstyr	8 800	10 223	10 141	Forsinket	82
KK P09 Oppgradering arena, anlegg og natur	5 000	5 000	5 538	Forsinket	-538
KK P09 Sikring av friluftsdammer	0	15 000	1 728	Forsinket	13 272
Sum	52 800	72 723	45 756		26 967

Sammendrag status investeringer

Under hovedutvalget er det kun programområdet kultur, idrett og frivillighet som har midler til investering. Opprinnelig investeringsramme var på 57,8 millioner kroner i 2024 til kommunens egne investeringer og 10 millioner som er brukt av Den norske kirke. Det ble overført 13,8 millioner kroner fra 2023. Det er i benyttet 32,9 millioner kroner fra investeringsbudsjettet og det er finansiert 2,0 millioner kroner fra driftsbudsjettet.

Andre forhold av økonomisk betydning

Programområdet Kultur, idrett og frivillighet forskutterer spillemidler til idrettslag slik at de kan begynne en byggeprosess. Når det er utbetalt for mye spillemidler på forskudd blir kommune långiver på overskytende beløp som idrettslagene ofte ikke har mulighet til å innfri på kort sikt.

En stor del av kommunens driftskostnader for hovedutvalget er finansiert med eksterne midler. For 2024 hadde programområdet en opprinnelig ramme på 309,0 millioner kroner. Det ble ytt tjenester med ekstern finansiering for 42,2 millioner kroner der kommune bidrar med egenandel fra 0 til normalt 20%. En reduksjon i programområdets ramme vil kunne gi betydelig reduksjon i ekstern finansiering.

Hovedutvalg for tekniske tjenester

Tjenesteområdebeskrivelse

Programområdet Utbygging og samferdsel omfatter utbygging, forvaltning og drift av veier, gater, parker og plasser i Drammen kommune, samt myndighetsutøvelse innen disse fagområdene. Dette inkluderer byggherreansvaret for utbygging av kommunal infrastruktur, i tillegg til prosjektutvikling, forhandling og oppfølging av utbyggingsavtaler med eksterne utbyggere, i tilknytning til kommunal infrastruktur. Kommunal forvaltning, myndighetsutøvelse og håndheving av parkering ligger også til programområdet.

Programområdet Vann, avløp og renovasjon omfatter utbygging, vedlikehold og drift av kommunens vann- og avløpstjenester. Kommunal renovasjon omfattes også, men ivaretas av Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS (RfD). Begge disse områdene er viktige i kommunens beredskapsarbeid, både direkte gjennom tilgang på folk og maskiner, men også gjennom for eksempel bygging av flomsikringsanleggene i Mjøndalen.

Programområdet Arealplan, klima og miljø omfatter arealplanlegging, byggesaksbehandling, geodata/karttjenester, landbruks- og miljøforvaltning, forurensningstilsyn, bevillingssaker, klagesaksbehandling og koordinering av kommunens klimaarbeid. Ansvar for arealplan er delt mellom hovedutvalg for tekniske tjenester og formannskapet ved, at hovedutvalg for tekniske tjenester har ansvar for utvalgte reguleringsplansaker med tilhørende utbyggingsavtaler, samt enkelte dispensasjonssaker. Bevillingssaker og navnesaker er lagt til hovedutvalg for kultur, idrett, frivillighet og byliv.

Utvikling og utfordringer

Kommunen står overfor betydelige utfordringer knyttet til vedlikehold og utvikling av infrastrukturen. Arbeidet med å forlenge levetiden på eksisterende anlegg, tilpasse seg klimaendringer og redusere klimagassutslipp utgjør en stor del av kostnadene. De siste årenes prisvekst og økende renter har begrenset mulighetene for å opprettholde infrastrukturen innenfor budsjetttrammene. I 2024 har imidlertid prisveksten avtatt, og rentenivået har vært stabilt, noe som gir en noe mer forutsigbar økonomisk situasjon.

Mer ustabile værforhold, spesielt hyppigere episoder med styrtregn, stiller nye krav til infrastrukturen. Kraftig nedbør kan føre til økt slitasje på veinettet, utfordre kapasiteten i avløpssystemet og forårsake flom og skader på øvrig infrastruktur. Dette skaper et økende behov for mer robuste og lokalt tilpassede løsninger for håndtering av overvann.

Høye utgifter til vinterdrift, som brøyting og strøing, utgjør en stor økonomisk belastning. Samtidig kan endringer i inntektsgrunnlaget, for eksempel redusert betaling fra avgiftsparkering, påvirke kommunens økonomi. Den krevende nasjonale økonomiske situasjonen skaper ytterligere usikkerhet, særlig innenfor plan- og byggesaksbehandling. Ved lavkonjunktur bygges det færre boliger, noe som fører til redusert pågang av bygge- og delesøknader, færre oppmålingssaker og eierseksjoneringsaker. Dette kan gi lavere gebyrinntekter. Selv om en lavere byggeaktivitet kan føre til flere plansaker, vil dette ikke nødvendigvis kompensere for inntektsbortfallet knyttet til byggesøknader.

Tilgangen på kvalifisert arbeidskraft er en betydelig utfordring i flere sektorer, inkludert innen vann- og avløpstjenester, planlegging og byggesaksbehandling. Selv om behovet for fagpersoner foreløpig er dekket, kan vedvarende høy turnover skape utfordringer på sikt. Det blir derfor viktig å jobbe målrettet for å beholde den eksisterende kompetansen og samtidig utvikle mer effektive arbeidsmetoder for å møte fremtidige behov.

For å redusere menneskeskapte klimagassutslipp og sikre en attraktiv og bærekraftig utvikling, er det viktig å planlegge for en kompakt bystruktur. Ved å bygge innenfra og ut kan det tilrettelegges for lavere personbilbruk og økt bruk av grønn mobilitet. Kommunen alene kan ikke løse disse utfordringene, og et bredt samarbeid med samfunnet er nødvendig for å finne gode løsninger.

For å sikre en velfungerende kommune er det viktig med rask og effektiv saksbehandling for både innbyggere og næringsliv. Ved lavkonjunktur bygges det færre boliger, noe som reduserer saksinngangen og gebyrinntektene. Samtidig kan mer effektive prosesser bidra til lavere kostnader og økt inntekt, blant annet gjennom bedre overholdelse av tidsfrister og økt fakturering av saker til tiltakshavere.

Det er også viktig å legge til rette for god dialog med næringslivet. Gjennom faste møtepunkter kan kommunen bidra til forutsigbarhet og effektive planprosesser, samtidig som næringslivet får bedre innsikt i reguleringskrav og saksbehandlingsprosedyrer.

Disse utfordringene krever en helhetlig tilnærming og tett samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og samfunnet for å finne bærekraftige løsninger.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P11-P11 Utbygging og samferdsel	135 337	119 527	138 807	3 470	2,5 %
P12-P12 Vann, avløp og renovasjon	-235 972	-210 104	-213 335	22 637	10,6 %
P13-P13 Arealplan, klima og miljø	52 045	48 623	55 525	3 481	6,3 %
Sum	-48 590	-41 954	-19 003	29 587	155,7 %

Kommentar til status økonomi

Hovedutvalg for tekniske tjenester hadde i 2024 en total budsjettramme på -19 millioner kroner. Ved årets slutt viste regnskapet et mindreforbruk på 29,6 millioner kroner.

Programområdet Utbygging og samferdsel

Programområdet Utbygging og samferdsel hadde i 2024 en total budsjettramme på 138,8 millioner kroner. Ved årets slutt viste regnskapet et mindreforbruk på 3,5 millioner kroner, tilsvarende 2,5 prosent av budsjettrammen. Mindreforbruket skyldes tilførsel av engangsmidler på 12 millioner kroner til ekstraordinære brøytekostnader. Vinterdriften hadde et merforbruk på 11,5 millioner kroner sammenlignet med det opprinnelige budsjettet, hovedsakelig på grunn av høye utgifter i første halvår. I tillegg førte vedtaket om gratis leie for uteservering i vinterhalvåret til et inntektstap på 0,5 millioner kroner. En forholdsvis mild høst bidro til at programområdet samlet sett holdt seg innenfor den tildelte rammen.

I første tertial ble programområdet tilført 2 millioner kroner til ekstraordinære brøytekostnader. Etter månedsrapporteringen for oktober ble det tilført ytterligere 10 millioner kroner for samme formål.

Programområdet Vann, avløp, og renovasjon

Programområdet Vann, avløp, og renovasjon hadde i 2024 en total budsjettramme på -213,3 millioner kroner. Ved utgangen av året viser regnskapet et mindreforbruk på 22,6 millioner kroner, tilsvarende 10,6 prosent av budsjettrammen.

Lønnsutgiftene hadde et mindreforbruk på 5,8 millioner kroner. Dette skyldes vakante stillinger og høyere refusjoner for sykepenger og foreldrepermisjon enn forutsatt i budsjettet. Samtidig var det et merforbruk på overtidsutgifter, hovedsakelig på grunn av hyppige vannlekkasjer om våren og uforutsette driftshendelser utenfor normal arbeidstid. Disse hendelsene inkluderte styrtregn, sprengkulde, strømbrudd og springflo.

Driftsutgiftene var 2,5 millioner kroner lavere enn budsjettet. Den største innsparingen kom fra reduserte utgifter til kjemikalier ved renseanleggene, etter overgang til en ny leverandør. I tillegg ble noe vedlikeholdsarbeid utsatt, og det ble tatt færre vannprøver enn opprinnelig planlagt.

Inntektene ble 14,4 millioner kroner høyere enn budsjettet. Vann- og avløpabonntentene ble fakturert for omlag 12,2 millioner mer enn forventet, noe som kan tilskrives en liten økning i vannforbruket. Programområdet mottok også høyere inntekter enn budsjettet for mottak av avløpsvann, primært som følge av periodisering av inntekter fra 2023, som først ble bokført i 2024.

Avvik fra oktoberprognosen

I månedsrapporten for oktober ble det prognostisert et samlet mindreforbruk på 6 millioner kroner ved årets slutt. Lønnsutgiftene endte 5,8 millioner kroner lavere enn budsjettet. I oktoberprognosen var det forventet et mindreforbruk på 6 millioner kroner, mens øvrige driftsutgifter viste seg å bli 8,5 millioner kroner lavere enn antatt. Dette skyldtes hovedsakelig lavere kjemikaliekostnader etter bytte av leverandør samt redusert vedlikeholdsarbeid.

I oktoberprognosen ble det også lagt til en merinntekt på 6 millioner kroner. Vann- og avløpsgebyrer faktureres tre ganger i året, og ved utgangen av oktober var to terminer sendt ut. Regnskapet viste da en merinntekt på omtrent 6 millioner kroner. Basert på tidligere års regnskap ble det antatt at inntektene fra tredje termin ville være i tråd med budsjettet. Likevel viste faktureringen av siste termin at den totale merinntekten for 2024 endte på 14,4 millioner kroner.

Selvkostresultat

Selvkostresultatet for 2024 for vannforsyning er et underskudd på 10,3 millioner kroner. Ved årets start var det et oppsamlet underskudd fra tidligere år på 13,4 millioner kroner. Kalkulert rentekostnad var på 0,8 millioner kroner. Ved utgangen av året er det fremførbare underskuddet for vann på 24,5 millioner kroner.

Selvkostresultatet for 2024 for avløp er et underskudd på 13,7 millioner kroner. Ved inngangen av året var det et oppsamlet underskudd fra tidligere år på 50,6 millioner kroner. Med en kalkulert rentekostnad på 2,5 millioner kroner har underskuddet økt til 66,8 millioner kroner ved årets slutt.

Programområdet Arealplan, klima og miljø

Programområdet Arealplan, klima og miljø har i 2024 hatt en samlet ramme på 52 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 3,5 millioner kroner, tilsvarende 6,3 prosent av rammen.

Mindreforbruket skyldes at programområdet fikk tilført engangsmidler på 5 millioner kroner.

Programområdet har hatt lavere lønnsutgifter som følge av ubesatte stillinger og sykefravær som ikke har blitt dekket opp med vikariater. Flere av virksomhetene har hatt høyere sykelønnsrefusjon ved årsslutt enn budsjettet. Flere virksomheter har også mottatt høyere sykelønnsrefusjon enn budsjettet ved årsslutt. Driftsutgiftene har vært lavere enn forventet, spesielt innen konsulenttjenester. Samtidig var gebyrinntektene i virksomhet Byggesak betydelig lavere enn budsjettet.

Kombinasjonen av tilførte midler, lavere lønnskostnader og reduserte utgifter til konsulenttjenester har gjort at programområdet samlet sett har styrt mot et mindreforbruk ved årsslutt.

For å kompensere for reduserte gebyrinntekter i byggesaksbehandlingen ble programområdet tilført 5 millioner kroner.

Status investeringsprosjekter

Drammen kommunekasse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			Status	Avvik i kr
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap		
KK P11 Anlegg for andre netto	20 000	20 000	47 119	Iht. plan	-27 119
KK P11 Bybru	337 000	435 000	517 207	Iht. plan	-82 206
KK P11 Flomsikring	3 000	11 100	12 934	Iht. plan	-1 834
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	3 000	5 822	7 393	Iht. plan	-1 571
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	6 000	8 700	8 732	Iht. plan	-32
KK P11 Ny gang- og sykkelundergang	10 000	3 227	4 943	Iht. plan	-1 715
Ryddinggangen					
KK P11 Oppgradering av parkeringsautomater	2 000	2 000	1 473	Iht. plan	527
KK P11 Oppgradering lekeplasser	6 000	6 600	7 501	Iht. plan	-901
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	10 000	9 400	8 578	Iht. plan	822
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	20 000	85 257	82 382	Iht. plan	2 875
KK P11 Sykkelpå	17 000	18 250	19 680	Iht. plan	-1 430
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	20 000	20 000	24 836	Iht. plan	-4 836
KK P11 Universell utforming	2 000	2 000	1 935	Iht. plan	65
KK P11 Utbedring av støttemurer langs	10 000	9 086	10 060	Iht. plan	-974
Drammenselva					
KK P11 Vei	54 000	53 577	53 256	Iht. plan	321
KK P12 Intercity/Flisebekken	0	0	-18 199	Iht. plan	18 199
KK P12 Nytt avløpsrenseanlegg (Nordbykollen)	17 360	20 000	15 714	Iht. plan	4 286
med inntakssledninger					
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg -	20 000	8 000	3 629	Iht. plan	4 371
prosjektering					
KK P12 Vann/avløp	220 000	213 506	261 590	Iht. plan	-48 085
KK P13 Etterdrift avfallsdeponi Mile	800	1 411	341	Iht. plan	1 070
Sum	778 160	932 936	1 071 103		-138 167

Sammendrag status investeringer

Hovedutvalg for tekniske tjenester har hatt en samlet brutto investeringsramme på 932,9 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 1 071,1 millioner kroner. Prosjektene i følger i all hovedsak oppsatt fremdriftsplan.

Programområdet Utbygging og samferdsel

Programområdet Utbygging og samferdsel har hatt en samlet brutto investeringsramme på 690 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 808 millioner kroner. Begrepet brutto er beløp før inntekter er fratrasket. Status investeringer netto er dermed status etter at inntekter er trukket fra.

Året 2024 har vært preget av et høyt aktivitetsnivå med en prosjektportefølje på 15 enkeltprosjekter og ca. 100 forskjellige delprosjekter som pågår i ulike faser, med ny bybru som det desidert største.

Bybrua

Bybrua har hatt et netto merforbruk på 54 millioner kroner i 2024. Dette skyldes i hovedsak to forhold:

- Periodisering: Det er utført noe mer arbeid enn stipulert i 2024. Dette fører til at man har tatt igjen noe etterslep i arbeidet i 2024, og er i rute med fremdriften. Dessuten er prosjektrekskap i forhold til årsregnskap utfordrende å stipulere, og i år kom det inn større regninger fra entreprenør rett før årsskiftet.
- Merverdiavgift fra den delen av bybrua Bane NOR bygger og som kommunen skal overta. Det har i lengre tid vært uavklart hvor mva. belastes for denne delen. Det er i 2024 avklart at det er mest hensiktsmessig at Drammen kommune betaler mva. for at beløpet med sikkerhet blir refundert. Dette betyr en økt midlertidig utgift for kommunen, men dette beløpet vil refunderes fra staten, og ikke utgjøre et behov for ekstra permanent låneopptak.

Det fremgår av ovennevnte punkter at prosjektet fortsatt styrer mot budsjett avsatt i HØP, men det påpekes at det fortsatt er en betydelig usikkerhet i forhold til gjenstående arbeid og sluttoppgjør med entreprenør. Det vil rapporteres ved hvert tertial om økonomistatus for prosjektet.

Samarbeid med andre

Fremdriften i prosjektene styres i hovedsak av private utviklere. Det forhandles og inngås i gjennomsnitt mellom 10 og 20 utbyggingsavtaler med private utbyggere i året, og mange er til enhver tid under oppfølging. I enkelte avtaler er det nødvendig at kommunen bidrar med midler for å etablere gode løsninger for offentlig infrastruktur.

De største avtalene under utførelse er nytt sykehus i Drammen og Intercity utbyggingen. Det er også flere store plan- og utviklingsarbeider som er under arbeid, eksempler på dette er det gamle sykehusområdet – Bragernes Vest - og oppfølging av områdestrategi for utvikling av Strømsø.

På Sundland er det flere avtaler med private utbyggere og Bane NOR som følges opp, utbygging på Konnerud og Holmen er godt i gang.

Kostnadene vises brutto, uten tilskudd fra andre. Merforbruket skyldes forsinkelse i faktureringen til nytt sykehus Drammen.

Programområdet Vann, avløp, og renovasjon

Programområdet Vann, avløp, og renovasjon har hatt en samlet brutto investeringsramme på 241,5 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 262,7 millioner kroner. Prosjektene i følger i all hovedsak oppsatt fremdriftsplan. Begrepet brutto er beløp før inntekter er fratrasket. Status investeringer netto er dermed status etter at inntekter er trukket fra.

Merforbruket skyldes i hovedsak avvik i fremdrift/periodisering, men også at kostnader i enkelte prosjekter har vært større enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett. Merforbruket vil bli tatt hensyn til ved igangsetting av nye prosjekter.

Noen av de større prosjektene som er ferdigstilt i løpet av året, er nye vannledninger i Rosenkrantzgata, Strømperenovering 2023, samt separering av Sundlandveien og Carl Stenseths vei.

Flisebekken

Flisebekken er et samarbeidsprosjekt med Bane NOR. I budsjetteringen har ikke forholdet til merverdiavgift vært avklart. Prosjektet har derfor ved årsavslutningen et mindreforbruk som skyldes tilbakeføring av mva til kommunen.

Nytt transportsystem og nytt regionalt renseanlegg

Prosjektene knyttet til nytt transportsystem og nytt regionalt renseanlegg er i tidligfase. Mindreforbruket skyldes periodisering, det vil si at prosjektene har en litt annen fremdrift enn det som ble lagt til grunn i budsjetteringen uten at det påvirker de store milepælene i prosjektene.

Arealplan, klima og miljø

Programområdet Arealplan, klima og miljø har hatt en samlet investeringsramme på 1,4 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 0,3 millioner kroner.

Prosjekt etterdrift avfallsdeponi Mile fikk forsinket oppstart forhold til opprinnelig plan.

Formannskap

Tjenesteområdebeskrivelse

Formannskapet er kommunens økonomiutvalg, fast planutvalg etter plan- og bygningsloven, har løpende oppfølging av kommunens eierpolitikk og forvaltning av kommunens eierposisjoner. Formannskapet har tilsvarende ansvar for oppfølging av regionale spørsmål og saker som krever samordnet behandling av flere organer.

Programområdet Ledelse, styring og administrasjon omfatter Drammen kommune som administrativ organisasjon og styringssystemene som benyttes for kunne levere de tjenester som er vedtatt. Dette inkluderer både overordnet ledelse av kommunen og sentrale stabsmiljøer som yter støtte og tjenester til hele kommuneorganisasjonen. Programområdet består i hovedsak av sentral ledelse og støttetjenester, som er en naturlig og helt nødvendig forutsetning for kommunens tjenesteproduksjon.

Programområdet Samfunnssikkerhet omfatter tilskudd til Drammensregionens Brannvesen (DRBV) IKS, Sør-Øst 110 IKS sentral i Buskerud og Vestfold (Viken), samt tilskudd til Sivilforsvaret og interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA). Programområdet er ansvarlig for etablering og drift av kommunens beredskapsorganisasjon og vil bistå med samordningsoppgaver.

Programområdet næringsutvikling ivaretar kommunens viktige rolle som vertskap og tilrettelegger for vekst, utvikling og omstilling i det lokale og regionale næringslivet. Ansvarer innebærer blant annet å legge til rette for gode rammebetingelser, støtte og veiledning for eksisterende næringsliv, virksomheter som ønsker å etablere seg i kommunen, og gründere og nystartede virksomheter.

Programområdet Arbeid og inkludering har ingen budsjettmidler. Aktiviteter knyttet til arbeid om inkludering er ivarettatt i andre hovedutvalg og programområder.

Programområdet Politisk styring omfatter all politisk virksomhet og politisk sekretariat.

Utvikling og utfordringer

De økonomiske hovedutfordringene innenfor formannskapet har vært rammereduksjoner på administrative tjenester. Dette har hatt konsekvenser for programområdene Ledelse, styring og administrasjon og Politisk styring.

Virksomhetene i kommunen har fremdeles et stort behov for administrativ støtte. Det er også utstrakt bruk av sentrale fellestjenester og sentralt finansierte fellessystemer. Samtidig reduseres de økonomiske rammene som finansierer dette. Innsparinger på husleie, IKT-lisenser og reiseutgifter har ikke vært tilstrekkelig til å oppnå ønsket resultat, og det har vært nødvendig å holde stillinger vakante for å møte innsparingskrav. Ansettelsesstoppen har ført til at stadig flere oppgaver er fordelt på stadig færre personer. Dette kombinert med utfordringer i å rekruttere god kompetanse i de stillingene som blir godkjent, har gitt et økt press på ansatte.

Politisk sekretariat har måtte holde stilling vakant og redusert noen planlagte aktiviteter for å kunne bidra til finansiering av nye godtgjøringsforskrift for politikere.

Organiseringen av kommunen med sentralisering av merkantile og administrative funksjoner gjør resten av kommunen avhengig av det som produseres sentralt. Konsekvensene av innsparingene er at organisasjonen får en mer begrenset bistand enn den hjelpen de etterspør.

Andre utfordringsområder har vært omleggingen av kommunens IKT-drift til ekstern leverandør og økt fokus på kommunens beredskapsarbeid som følge av den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden.

Overføring av drift av kommunens IKT systemer til ekstern leverandør har møtt utfordringer ved tolking av inngått avtale. For at kommunen ikke skulle komme i en situasjon med brudd på reglene for offentlige, anskaffelser valgte kommunen å si opp avtalen med ekstern leverandør i desember.

Økonomisk utgjør tilskudd til Brannvesen og Sivilforsvaret den største delen av rammen i samfunnssikkerhet. I tillegg inngår IUA (Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) i programområdet. Her er det signalisert behov for økt ramme fra 2025. Statsforvalteren har gjennomført tilsyn med kommunens beredskapsarbeid, og det ble ikke funnet avvik. Det har imidlertid vært flere mindre hendelser med mobilnett, nødnummer og strømbrudd, samt en masseskadeøvelse på Fjellheim skole. Tilfluktsrom har fått økt fokus og Sivilforsvaret hadde tilsyn med et av de offentlige tilfluktsrommene i kommunen. Tilsynet viste at det er behov for en oppgradering av noen driftsfunksjoner i tilfluktsrommet som f.eks ventilasjon, lys, nødlis, pakninger og luker. Det er dialog

med Sivilforsvaret om lukking av avvikene. Private tilfluktsrom som kommunen er ansvarlig for, inngår i hovedsak i vedlikeholdsplanen for bygget og vil holde tilsvarende standard som det kommunale bygget det er lokalisert i.

Avvik i arkiv avdekket i slutten av 2023 ble lukket og avsluttet i 2024. Byarkivet tok i bruk digitale løsninger og teknologi på nye måter for å lukke avvikene så raskt.

Prosjektet «Drammen til sky»

I en verden hvor et trusselbilde er i stadig endring har omlegging av driften av kommunens IKT-systemer og infrastruktur vært nødvendig. Fra 2024 har driften av kommunens systemer blitt håndtert av eksterne leverandører.

Hovedleveransene til prosjektet «Drammen til sky» har i 2024 vært:

- Bygge den nye IKT plattformen i Microsoft Azure plattformen slik at det legges tilrette for en raskere digital utvikling av tjenester i samsvar med kommunens digitaliseringsstrategi.
- Alle kommunens PC er overført til Intune plattformen for å sikre en mer driftsmessig effektivisering og få kontroll på alle enhetene. Dette er i henhold til Nasjonale sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper.
- Alle fagsystemer som var på kommunes lokale datarom (ca. 60 fagsystemer) er migrert til Microsoft Azure plattformen.
- Etablert et sikkerhetsoperativt senter, mot digitale trusler. Kommunen legger Nasjonale sikkerhetsmyndighets (NSM) grunnprinsipper for informasjonssikkerhet til grunn.

Programområdet ble midlertidig styrket i forbindelse med prosjektet, og disse midlene er brukt som planlagt.

Prosjektet ble avsluttet som planlagt, januar 2025.

Driftsomleggingen har gått bra, men det har oppstått uenighet om fakturering i forhold til kontrakt, hvilket har gitt økte ressursbehov på kontraktsoppfølging.

Drammens-modell for seriøst arbeidsliv

Drammens-modellen for seriøst arbeidsliv ble vedtatt av kommunestyret i 2023. Modellen skulle i enda større grad enn Norges-modellen forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Som ledd i oppfølgingsarbeidet skulle det rekrutteres en ressurs som skulle øke kompetansen og kontrollaktiviteten på området. Underveis i arbeidet med sak om økonomisk bærekraft ble dette tiltaket imidlertid vurdert som ett av flere mulige innsparingsområder. Rekrutteringsarbeidet ble derfor satt på vent i påvente av behandling av saken.

Som følge av at det ikke er innvilget ytterligere ressurser, følger kommunen opp kontrollaktivitet, utarbeider rutiner og styrker kompetansen i den grad det er rom for dette innenfor de eksisterende rammer.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P14-P14 Ledelse, styring og administrasjon	404 106	413 590	418 641	14 535	3,5 %
P15-P15 Samfunnssikkerhet	101 870	99 696	102 382	512	0,5 %
P16-P16 Næringsutvikling	15 376	15 316	15 443	66	0,4 %
P18-P18 Politisk styring	45 416	43 017	45 795	379	0,8 %
P19-P19 Sentrale poster	9	-2 500	0	-9	0,0 %
Sum	566 777	569 118	582 260	15 484	2,7 %

Kommentar til status økonomi

Formannskapet har ansvar for programområdene 14 til 19. P19 Sentrale poster omtales under innledende kapittel om økonomi.

Formannskapets programområder har et samlet mindreforbruk på 15,5 millioner kroner ved årsslutt. Mindreforbruket stammer hovedsakelig fra programområdet Ledelse, styring og administrasjon, men alle programområdene endte med mindreforbruk.

Det er i løpet av året gjort to budsjettjusteringer innenfor formannskapets programområder. Disse er 2,7 millioner kroner til økte eiertilskudd Drammensregionens brannvesen og 2,5 millioner kroner til delfinansiering av økte godtgjøringer folkevalgte.

P14 Ledelse, styring og administrasjon

Programområdet har i 2024 hatt en samlet budsjetttramme på 418,6 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 14,5 millioner kroner, tilsvarende 3,5 prosent av budsjetttrammen.

Mer/mindreforbruket er knyttet til lønnsbesparelser og refusjoner, samt merinntekter fra salg, tilskudd og refusjoner.

Lønnsbesparelsene er knyttet til vakanser etter gjennomføring av ansettelsesstopp og forskuttering av kjente innsparingstiltak med virkning fra 2025. Syke- og fødselsrefusjonene er betydelig høyre enn budsjettet. Fraværet har vært en blanding av planlagte fravær i forbindelse med operasjoner, behandling og graviditeter, samt flere akutte langtidssykemeldinger.

Avviket på tilskudd skyldes ubudsjetterte tilskudd og for mye avsatte midler i 2023. Refusjonene skyldes flere innkrevinger og purringer enn forventet.

I tillegg til tilskuddet fra KS, til prosjekt mangfold i ledelse i desember, er forbedringen i programområdet resultat i forhold til tidligere rapporteringer knyttet til situasjonen rundt utsetning av IKT-drift til ekstern leverandør. Uenighet rundt tolkning av driftsavtalen har ført til at siste planlagte migreringsbølge av systemer er utsatt. Det har også blitt en endring i valg av strategi knyttet til systemer

levert av Tieto Every. I tillegg har det vist seg også at overføring av kompetansemidler til andre programområder var lavere enn forventet.

Programområdets ramme ble i desember redusert med 2,5 millioner kroner. Reduksjonen er knyttet til politisk vedtak i opprinnelig budsjett om å redusere konsulentbruk på P19 Sentrale poster. Da de sentrale postene ikke har slike driftselementer har kommunedirektøren valgt å gjennomføre en teknisk justering med overføring av tiltaket til dette programområdet.

P15 Samfunnssikkerhet

Programområdet har i 2024 hatt en samlet ramme på 102,4 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,5 millioner kroner, tilsvarende 0,5 prosent av rammen.

Mindreforbruket er knyttet til opplæring og øvelser.

Programområdet ble i 1. tertial styrket med 2,7 millioner kroner til økt eiertilskudd til Drammensregionens brannvesen.

P16 Næringsutvikling

Programområdet har i 2024 hatt en samlet ramme på 15,4 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,1 millioner kroner, tilsvarende 0,4 prosent av rammen.

Programområdet ansees å være i balanse.

Det er ikke gjort budsjettendringer i løpet av året utover tekniske justeringer.

P18 Politisk styring

Programområdet har i 2024 hatt en samlet ramme på 45,8 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,4 millioner kroner, tilsvarende 0,8 prosent av rammen.

Mindreforbruket er knyttet til innsparinger på driftskostnader som innleie for redusert bemanning i politisk sekretariat. Det er også gjort besparelser i opplæring av folkevalgte, velferdstiltak, utstyr og overnatting. Innsparingene er gjort som tiltak for å skape inndekning av merkostnader knyttet til ny godtgjøringforskrift som ble vedtatt uten full kompensasjon.

Programområdet ble i 1. tertial styrket med 2,5 millioner kroner som delvis kompensasjon for økte godtgjørelser.

Status investeringsprosjekter

Drammen Eiendom

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P14 Oppgradering bygningsmassen	2 500	2 500	88	Ikke vurdert	2 412
DEKF P19 Diverse investeringer	5 000	5 000	1 500	Ikke vurdert	3 500
DEKF P19 Garantiforpliktelser	0	4 800	0	Ikke vurdert	4 800
DEKF P19 Ladeinfrastruktur	0	3 021	1 796	Ikke vurdert	1 226
DEKF P19 Oppgradering bygningsmassen	12 500	12 500	14 160	Ikke vurdert	-1 660
DEKF P19 Strategiske eiendomskjøp	0	10 700	12 763	Ikke vurdert	-2 063
Sum	20 000	38 521	30 307		8 215

Drammen kommunekasse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
Egenkapitalinnskudd DKP	0	20 000	20 000	Ikke vurdert	0
Egenkapitalinnskudd KLP	0	2 500	2 889	Ikke vurdert	-389
KK P14 Digitalisering	27 100	32 807	27 883	Forsinket	4 924
KK P14 Prosjekt Omstilling IKT og digitaliseringsstrategi	26 000	26 000	55 095	Forsinket	-29 095
KK P18 Inventar og utstyr politisk styring	0	500	322	Forsinket	178
Utlån Mjøndalen Idrettsforening - forskuttering spillemidler	0	684	684	Ikke vurdert	0
Utlån Solberg Sportsklubb - forskuttering spillemidler	0	684	684	Ikke vurdert	0
Utlån til WC Skisprint	0	400	0	Ikke vurdert	400
Sum	53 100	83 575	107 556		-23 981

Drammensbadet

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DBKF Drammensbadet, Inventar og utstyr	1 200	1 200	1 200	Ikke vurdert	0
Sum	1 200	1 200	1 200		0

Sum øvrige prosjekter*Beløp i 1000*

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
Sum øvrige prosjekter	0	5 058	22 368		-17 310
Sum	0	5 058	22 368		-17 310

Sammendrag status investeringer

P14 Ledelse, administrasjon og styring

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 58,8 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 83,0 millioner kroner.

Prosjektene følger oppsatt fremdriftsplan, men som følge av terminering av avtalen med valgt driftsleverandør er det behov for noe prosjektaktivitet også i 2025.

Prosjektutgiftene på 83,0 millioner kroner inkluderer bokføring av omtvistede utgifter fakturert av Sopra Steria. Bokføringen er gjort for å sikre både anordnings- og forsiktighetsprinsippet etter God kommunal regnskapsskikk. Anordningsprinsippet innebærer at utgiftene regnskapsføres den perioden de er påløpt. Dette gjøres for å sikre et riktig bilde av kommunens økonomiske situasjon. Forsiktighetsprinsippet betyr at kommunen skal være forsiktig med å ta med inntekter og verdier som ikke er sikre, og at man skal ta høyde for mulige tap og kostnader. Dette gjøres for at regnskapet ikke gir et for optimistisk bilde av kommunens økonomi.

Avtalen med leverandør er terminert og fakturaer som kommunen mener er feil er ikke utbetalt til leverandør. Det er ved rapporteringstidspunktet innledet forhandlinger med leverandør, og de faktiske prosjektutgiftene forventes å være betydelig lavere enn bokført beløp.

Prosjekt Digitalisering ble i 1. tertial tilført 5,7 millioner kroner av ubrukte midler fra 2023.

P18 Politisk styring

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 0,5 millioner kroner i 2024 etter tildeling i 1. tertial. Det er i alt benyttet 0,3 millioner kroner.

Prosjektet er ikke ferdigstilt, og ubenyttede midler foreslås overført til 2025 for utbedring av teleslyngeanlegg.

Andre forhold av økonomisk betydning

Programområdene under formannskapet har ved utgangen av 2024 et mindreforbruk på 15,5 millioner kroner.

Programområdene har ansettelsestopp og dermed er flere stillinger ikke besatt i løpet av året. Stram styring har muliggjort besparelser innenfor administrative funksjoner.

Hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering

Tjenesteområdebeskrivelse

Hovedutvalget for arbeid, aktivitet og inkludering er delt inn i tre programområder relatert til mennesker med nedsatt funksjonsevne, rus og psykisk helse, sosialtjenesten, etablering og bolig.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne sitt ansvarsområde dekker alle aldersgrupper. Tjenestene gis til brukere som bor i eget hjem/bolig med behov for heldøgns bemanning, som ambulante tjenester, avlastingstjenester og dag- og aktivitetstilbud.

Psykisk helse, rus og avhengighet omfatter alle med rusproblemer og/eller psykiske lidelser og utfordringer. De får råd og veiledning, helsetjenester, oppfølging i bolig og øvrige tjenestetilbud som de har behov for.

Sosialtjeneste, etablering og bolig omfatter sosiale tjenester i Nav, samt råd og veiledning til vanskeligstilte på boligmarkedet, bosetting, etablering og kvalifisering av voksne flyktninger og deres barn, samt akutt bistand og råd, veiledning og oppfølging til innbyggere som har blitt utsatt for vold og/eller overgrep i nære relasjoner.

Utvikling og utfordringer

Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Det har vært et fortsatt økende behov for tjenester i 2024. Veksten er hovedsakelig knyttet til at brukere får økte og endrede behov for tjenester når de flytter til egen bolig, fra fylte 18 år og oppover. Dette innebærer betydelig økte kostnader. Det har i tillegg vært nødvendig å kjøpe avlastningstilbud og tjenestetilbud fra private leverandører, fordi kapasiteten i kommunen ikke har vært tilstrekkelig til å levere disse tjenestene i egen regi.

Økonomisk sosialhjelp

I programområde 8 Sosialtjeneste, etablering og bolig har NAV gjennom hele 2024 hatt en økning i antall mottakere av sosialhjelp, særlig i målgruppen flyktninger, primært fra Ukraina. Det er mer krevende enn ventet å få denne målgruppen i jobb, og bildet er sammensatt. Økningen i utbetaling av sosialhjelp til flyktninger var på 42,5 prosent sammenliknet med året før.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2024	Oppr. bud. 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
P05-P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	518 195	469 130	517 292	-902	-0,2 %
P07-P07 Rus og psykisk helse	175 952	163 550	176 236	284	0,2 %
P08-P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	502 720	436 675	504 887	2 167	0,4 %
Sum	1 196 867	1 069 355	1 198 415	1 549	0,1 %

Kommentar til status økonomi

Hovedutvalget har i 2024 hatt en samlet ramme på 1 198 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 1,5 millioner kroner, tilsvarende 0,1 prosent av rammen.

Programområdet Mennesker med nedsatt funksjonsevne har i 2024 hatt en samlet ramme på 517,3 millioner kroner. Etter tilførsel av 30 millioner kroner i budsjettjusteringssaken i desember viste regnskapet ved utgangen av året et merforbruk på 0,9 millioner kroner, tilsvarende 0,2 prosent av

rammen. Merforbruket er knyttet til private kjøp og transport av tjenestemottakere.

Programområdet Rus og psykisk helse har i 2024 hatt en samlet ramme på 176,2 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,3 millioner kroner, tilsvarende 0,2 prosent av rammen. Mindreforbruket er knyttet til noe høyere inntekter enn budsjettet.

Programområdet Sosialtjeneste, etablering og bolig har i 2024 hatt en samlet ramme på 504,9 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner, tilsvarende 0,4 prosent av rammen. Mindreforbruket skyldes først og fremst noe lavere lønnskostnader enn budsjettet som følge av vakanser, samt høyere refusjoner enn budsjettet på grunn av sykefravær og permisjoner.

Budsjettjusteringer i løpet av året:

Programområdet Mennesker med nedsatt funksjonsevne fikk i 1. tertial 10,66 millioner kroner i engangsmidler for å kompensere for redusert tilskudd for særlig ressurskrevende brukere. I 2. tertial-behandlingen ble programområdet styrket med 30,0 millioner kroner knyttet til varslet merforbruk i 2024.

Programområdet Rus og psykisk helse ble i 1. tertial trukket 2,3 millioner kroner knyttet til omfordeling av tilskudd for særlig ressurskrevende brukere. Programområdet ble styrket med 0,3 millioner kroner knyttet til flyktningssituasjonen.

Programområdet Sosialtjeneste, etablering og bolig ble i 2. tertial styrket med 13,0 millioner kroner knyttet til varslet merforbruk i 2024. Programområdet ble styrket med 99,3 millioner kroner knyttet til flyktningssituasjonen.

Status investeringsprosjekter

Drammen Eiendom

Beløp i 1000

Investeringsprosjekt	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P05 Kjøp av baser (Boform 1 og 2) (HDO)	11 000	11 000	5 612	Ikke vurdert	5 388
DEKF P05 Korsveien 68 - botilbud med base (HDO)	16 000	18 861	6 491	Iht. plan	12 370
DEKF P05 Nye boenheter	47 000	47 000	0	Ikke vurdert	47 000
DEKF P05 Oppgradering bygningsmassen	2 000	2 000	1 669	Iht. plan	331
DEKF P07 Forsterkede boliger og baser (HDO) (Bl.a. Strandveien Mjøndalen)	16 000	16 000	2 303	Ikke vurdert	13 697
DEKF P07 Oppgradering bygningsmassen	2 000	3 843	6 477	Forsinket	-2 634
DEKF P08 Kommunale boliger	12 650	12 650	10 333	Iht. plan	2 317
DEKF P08 Oppgradering bygningsmassen	13 200	13 200	1 100	Iht. plan	12 100
Sum	119 850	124 554	33 986		90 568

Drammen kommunekasse

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P05 Inventar og utstyr Mennesker med nedsatt funksjonsevne	2 000	1 771	3 000	Iht. plan	-1 230
KK P07 Inventar og utstyr Rus og psykisk helse	1 000	1 000	1 512	Iht. plan	-512
KK P08 Inventar og utstyr Sosialtj, etabl. og bolig	1 000	1 000	1 360	Iht. plan	-360
Sum	4 000	3 771	5 872		-2 101

Sammendrag status investeringer

Investeringer – kommunekassen

Hovedutvalget for arbeid, aktivitet og inkludering har i 2024 hatt en samlet investeringsramme på 3,77 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 2,1 millioner kroner, tilsvarende 0,6 prosent av rammen.

Programområdet Mennesker med nedsatt funksjonsevne har hatt en samlet investeringsramme på 1,77 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 3,0 millioner kroner. Merforbruket på 1,23 millioner kroner er knyttet til økte kostnader til vedlikehold og ombygging av bofellesskap. Programområdet ble trukket 0,23 millioner kroner i investeringsbudsjett som tilsvarer merforbruket i 2023.

Programområdet Rus og psykisk helse har hatt en samlet investeringsramme på 1,0 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 1,5 millioner kroner. Merforbruket på 0,5 millioner kroner er knyttet til investering i arbeidstøy, varmepumper og nytt kamerasystem i Øvre Strandgate.

Programområdet Sosialtjeneste, etablering og bolig har hatt en samlet investeringsramme på 1,0 millioner kroner i 2024. Det er i alt benyttet 1,36 millioner kroner. Merforbruket på 0,36 millioner kroner er knyttet til flyttekostnadene for NAV som ble noe høyere enn forventet.

Investeringer – Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF hadde i 2024 en total investeringsramme på 124,6 millioner kroner på hovedutvalget. Det er i alt benyttet 34,0 millioner kroner. For nærmere omtale av investeringsprosjektene vises det til årsmelding fra Drammen Eiendom KF.

Utvikling av kommunen som organisasjon og arbeidsplass

Ny arbeidsgiverpolitikk

Kommunens arbeidsgiverpolitikk "Vi i Drammen" ble oppdatert og vedtatt i 2024. For å kunne utvikle og beholde kompetente medarbeidere, satser kommunen på ledelse, kompetanse og innovasjon, med aktiviteter på tvers av organisasjonen.

Kompetanse: Drammen kommune sikrer riktig og nok kompetanse, nå og i fremtiden

Drammen kommune jobber kontinuerlig med kompetanseplanlegging og -utvikling på alle nivåer i organisasjonen. Dette skjer i tett dialog med eksisterende kompetanseaktiviteter i tjenesteområdene, som kompetanseløftet innenfor oppvekst, og innsats rettet mot riktig bruk av kompetanse innenfor hjemmetjeneste og institusjon. Arbeid med delmålene i arbeidspolitikken er i gang, eksempelvis strategisk kompetanseutvikling og deling av kompetanse mellom ulike programområder.

Ledelse: Drammen kommunes ledere har handlingsrom og gir tillit

I 2024 gjennomførte kommunedirektøren en undersøkelse av avdelingslederrollen. Rapporten konkluderte med at det er ubalanse mellom lederens opplevde press og den mottatte støtten og tilbakemeldingene. Rapporten har medført ulike tiltak som koordinering av all lederopplæring, blant annet gjennom personalfaglig akademi.

Lederutvikling, nødvendig omstilling og administrasjonens samspill med innbyggere har vært tema på fellessamlinger. Det er i 2024 gjennomført et ledertalentprogram for å styrke ansatte i lederrollen.

Innovasjon: Drammen kommune er innovative og endringsdyktige

Kommunens innovasjonsstrategi ble ferdigstilt i 2024. Gjennom strategien skal det igangsettes et systematisk arbeid for å finne løsninger på komplekse utfordringer og samtidig frigjøre ressurser. Innovasjonsarbeidet må ha en tett kobling til driftsoppgavene vi utfører og følges opp med en god implementering og læring i organisasjonen. Å jobbe med innovasjoner er en risiko som krever rom for å prøve ut og feile. Dette er en forutsetning for å finne nye innovative løsninger på komplekse problemer.

I løpet av 2024 er det etablert et innovasjonsmiljø på tvers av organisasjonen, som skal styrke omstillingsarbeidet i kommunen fremover. Et mindre innovasjonsteam fra barnehage, pedagogisk-psykologisk tjeneste og stabsmiljøet er i gang med en utdanning i innovasjon, og skal utarbeide forslag til ny modell for vedtakspraksis i barnehage.

Flere unge i arbeid

66 lærlinger har bestått fagprøver i 2024. Mange fra kullet i 2024 har ønsket jobb innen helse og har nå fått stilling i Drammen kommune. Kommunen har økt tilbudet til lærlinger med to nye læreløp innenfor fagretningene aktivtør og it-drift, og har til sammen åtte ulike lærefag i dag. Avdeling for yrkesfag jobber kontinuerlig med å etablere tilbud innenfor nye fagretninger kommunen har behov for, og å nå målet om to lærlinger per 1000 innbyggere. Med utgangspunkt i dagens innbyggertall vil det si 210 lærlinger. Ved utgangen av 2024 hadde kommunen 158 lærlinger totalt.

Tilbud til ufaglærte innen helse

Avdeling for yrkesfag bistår tjenestene innen helse med veiledning, søknadsprosess og samarbeid via Fønix kompetanse, for at ufaglært helsepersonell i kommunen kan få fagbrev på jobb eller bli praksiskandidat for å bli faglært helsepersonell. Totalt har 217 deltakere gjennomført kompetanseheving. Om lag 70 medarbeidere innen helse har deltatt i ordningen i 2024.

Språkstøtte til minoritetsspråklige lærlinger

Det har vært en utfordring at mange søkere ikke oppfyller lærebedriftenes krav til språkferdigheter. Ved hjelp av prosjektmidler fra Buskerud fylkeskommune, etablerte kommunen norskopplæring innen helsefag i 2023, og utvidet ordningen til å inkludere barne- og ungdomsarbeiderfag i 2024. Totalt 11 lærlinger som ikke oppfyller språkkravet, får nå norskopplæring samtidig med at de tar fagbrev, og avdelingen forventer å øke antallet ved neste inntak.

Full opplæring i bedrift (FOB)

FOB-prosjektet er et initiativ, i samarbeid med Buskerud fylkeskommune, for å motvirke ungt utenforskap. Ungdom får et opplæringstilbud gjennom arbeid i en bedrift som et alternativ til videregående opplæring. Åtte ungdommer, knyttet til utfordringsbildet på Strømsø, er involvert i en søknadsprosess med prosjektgruppen, og to er allerede rekruttert og i gang som deltakere i ordningen.

Digitalisering

Mange av tjenesteområdene i kommunen har i løpet av 2024 tatt i bruk digitale løsninger for å forbedre tjenestene. Ved riktig bruk vil digitalisering være et viktig verktøy i tjeneste – og samfunnsutviklingen. Et eksempel på dette er prosjektet «fjernavlesning vannmålere» hvor data samles på en dataplattform og får en strategisk verdi for gjenbruk i andre tjenesteområder. Et annet eksempel er datadeling mellom fagsystemet for elektronisk pasientjournal og stabsenheten «Økonomi, styring og organisering».

I prosjektet «Bedre digitalt samspill» bidrar prosjektet til å heve kommunens digitale kompetanse slik at en kan benytte flere digitale arbeidsformer.

Kommunen arbeider også med å heve kompetansen og forstå hvordan kunstig intelligens (KI) kan benyttes for å utvikle de kommunale tjenestene. Kommunen har utarbeide kjøreregler for bruk av KI, og gjennomført en pilotering av «Copilot» (Microsoft 365 sin KI) med en gruppe ansatte. 2025 vil være året hvor kommunen, i kontrollerte former, vil ta i bruk KI i større grad. KI brukes innenfor flere tjenesteområder i dag, og det er vesentlig å være opptatt av både risiko og muligheter i tiden framover.

Investeringer i teknologi og utvikling av nye løsninger er mer enn én kommune kan håndtere alene. Derfor er Drammen kommune en aktiv deltaker i det regionale digitaliseringsnettverket «DigiViken». Nettverket bidrar til både erfaringsdeling og felles satsing på innhold og løsninger som kommer innbyggerne i kommunene til gode.

Et angrep på kommunens datasystemer har stor betydning for utføring av tjenester til innbyggerne. Den digitale sikkerheten utfordres av at vi kobler sammen systemer for å øke funksjonaliteten og bygger et bedre datagrunnlag for beslutninger. Vi bruker mobile enheter mer, og til flere formål enn før. Samtidig er stadig mer informasjon å finne i datasystemene. Kommunen har i 2024 gjennomført flere tiltak for å håndtere sårbarheter og ivareta informasjonssikkerhet. Mest sentralt er prosjektet «Drammen til sky» med flyttingen av alle fagsystemer ut av det lokale datarommet til «skyen». God opplæring og kulturbygging innenfor området personvern og informasjonssikkerhet har også vært et viktig tiltak.

Drammen byarkiv har de seneste årene utforsket mulighetene som ligger i å ta i bruk ny teknologi. Gjennom automatisering og bruk av kunstig intelligens, har byarkivet klart å jobbe smartere, samt styrket datakvaliteten i egne informasjonssystemer. Dette gjør virksomheten i stand til å jobbe videre med smarte tekniske løsninger til det beste for både interne og eksterne brukere av våre tjenester.

Byarkivet jobber kontinuerlig for at fremtidige løsninger skal legge til rette for en åpen og gjennomsliktig forvaltning, samt formidling av kulturhistorisk arkivmateriale.

Personvern og informasjonssikkerhet

Personvern handler om retten til et privatliv og kontroll over egne personopplysninger. Rettsreglene på dette området bygger på Den europeiske menneskerettskonvensjonen. I en tid hvor europeiske verdier og rettsregler er under press, er det viktig å understreke at personvern og personopplysningssikkerhet er en av premissleverandørene til et velfungerende demokrati.

Samfunnets økende digitalisering, og særlig ved bruk av kunstig intelligens, gir både gevinster og nye risikoer. Digitale innbrudd kan forårsake alvorlige skader på kommunal tjenesteyting, lede til driftsavbrudd, tap av kritisk informasjon og økonomiske tap. Våre innbyggere kan bli påført store konsekvenser bl.a. identitetstyveri, økonomisk utpressing og påvirkning gjennom ulike digitale flater. Det er essensielt å forstå og håndtere disse digitale risikoene for å ivareta informasjonssikkerheten og personvernet på en god måte.

Vi som kommune må navigere gjennom et komplekst landskap av nye teknologier, økende cybertrusler og skiftende lovgivningskrav initiert fra EU. Trenden har vært at politikere og toppledere i liten grad har engasjere seg. Dette gjelder både nasjonalt og lokalt. Vi ser at personvernet så langt har tapt i konkurransen mot digitaliseringen.

For å styrke kompetansen blant de folkevalgte, har de fått e-læring (NanoLearning) via e-post gjennom hele 2024. Dessverre er svarprosenten svært lav. Imidlertid fungerer ordningen bra for de ansatte, men det er noe innbyrdes sprik som må forbedres. Videre er det gjennomført opplæring ute i flere avdelinger. I tillegg har virksomhetsleder for IKT informert formannskapet, kontrollutvalget og ledergruppen om prosjektet Drammen til Sky.

Drammen kommune har gjort betydelige fremskritt siden 2020, men det er fortsatt områder som kan forbedres og utvikles videre. Fremover vil det arbeides med å styrke tjenestestruktturen, forbedre prosesser knyttet til styringsaktiviteter og det vil bli fokusert på orden i eget hus.

Innledningsvis ble det vist til at personvern og informasjonssikkerhet er en premissleverandør for et velfungerende demokrati. Utvilsomhet er disse under et økende press pga. sikkerhetssituasjonen i verden og «våpenkappløpet» innenfor kunstig intelligens (KI).

Effekten av KI blir betydelig når den kombineres med sosiale medier. Algoritmene i disse løsningene er utformet for å appellere til grunnleggende følelser som glede, frykt, hat og grådighet, for å holde brukerne engasjert og distraheret. Særlig de unge henter sin informasjon fra digitale flater, og kan lett få et feilaktig bilde av verden. Når kommunen benytter slike verktøy, medfører dette et juridiske og moralske ansvar, særlig overfor barn og ungdom.

Helt til slutt vil det vises til at sentralmyndigheter antar at Russland og Kina vil intensivere sine digitale påvirkningsoperasjoner knyttet til årets valg. Det er derfor viktig at toppledere og politikere demonstrerer godt lederskap ved å engasjere seg, bl.a. med risikoforståelse, policyutvikling og evt. ressurstildeling for å bevare demokratiet.

Internkontroll

Internkontroll er Drammen kommunes egenkontroll. Kommunen skal ha «internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges», jf. kommunelovens § 25-1. Internkontrollen skal være «systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold».

Drammen kommunes digitale verktøy for internkontroll og kvalitetsarbeid, EQS, er sentralt i arbeid med internkontroll. Alle kommunens virksomheter benytter dette verktøyet til å dokumentere rutiner, registrere avvik og gjennomføre risikoanalyser. Dette gir ledere sammensatte, gode og oppdaterte styringsdata for å sikre kontroll.

Felles mål for satsninger innen internkontroll i 2024, har vært å styrke ledere i lederrollen uten å tillegge ledere uforholdsmessig arbeidsbelastning. Det har dermed vært arbeidet med rutiner og strukturer som gir oversikt og tydelig informasjon for ledere. Dette oppleves som et riktig og viktig fokus, og er en satsning som fortsetter i 2025.

Risikovurderinger

Kommunedirektøren bestemmer satsningsområder for risikovurderinger. Satsningsområder er de områder hvor alle ledere skal vurdere tjenestens risiko. I 2024 var kommunedirektørens satsningsområde tjenesteproduksjon/daglig drift.

Kommunedirektøren ser at det å velge ut felles satsningsområder for risikovurderinger, gir økt fokus og sikrer gjennomføring på sentrale områder.

Avvikshåndtering

Antall registrerte avvik og uønskede hendelser øker jevnt fra år til år. I 2020 ble det meldt 8 600 avvik og i 2024 er det registret 12500.

Kommunedirektøren konstaterer at ledere har fokus på arbeid med avvik og uønskede hendelser i kommunen. Arbeid med avvik og uønskede hendelser er et sentralt område innen internkontroll og kvalitetsarbeid. Det er viktig å holde trykket oppe og å arbeide videre med temaet, selv om det arbeides godt med dette i dag. I 2024 har det vært fokusert på å arbeide med kultur for å melde avvik og å følge opp disse. Dette arbeidet vil fortsette i 2025.

Tilsyn og revisjoner

Drammen kommune opplevde å ha et høyt tilsyn- og revisjonstrykk i 2024.

I 2024 ble det gjennomført 20 tilsyn (fra statlig tilsynsmyndighet) og 5 revisjoner (initiert av kontrollutvalget) med Drammen kommune. I tabellen nedenfor fremkommer resultat og status for tilsynene og revisjonene.

I tillegg til listen over tilsyn fra statlig tilsynsmyndighet og revisjoner fra kommunerevisjonen, gjennomføres tilsyn fra andre tilsynsmyndigheter, som branntilsyn og tilsyn hvor kommunen selv er tilsynsmyndighet, eksempelvis tilsyn med miljørettet helsevern og barnehagetilsyn.

Det høye tilsyn- og revisjonstrykket har ført til at kommunedirektøren ser behov for å redusere egne kontrollaktiviteter. I stedet for å iverksette internrevisjoner eller andre lignende kontroller, vil kommunedirektøren fokusere på å følge opp eksterne tilsyn og kontroller tettere og mer helhetlig i 2025.

Instans	Tema/ tittel	Sted/dato	Resultat	Oppfølging	Status
Statsforvalteren	Tilsyn med lærernormen Drammen kommune Børresen ungdomsskole	02.02.2024.	Gitt pålegg	Avvik rettet	Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med lærernormen Drammen kommune Killingrud ungdomsskole	02.02.2024.	Gitt pålegg	Avvik rettet	Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med lærernormen Drammen kommune Galterud ungdomsskole	02.02.2024.	Ingen avvik		Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med lærernormen Drammen kommune Åskollen skole	02.02.2024.	Ingen avvik		Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med lærernormen Drammen kommune Stenseth skole	02.02.2024.	Ingen avvik		Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med saksbehandlingstiden i PPT Brandengen Skole, Marienlyst Ungdomsskole, Veiavangen ungdomsskole	01.02.2024.	Gitt pålegg	Nytt verktøy innført og ny rutine utarbeidet	Avsluttet

Statsforvalteren	Helse- og omsorgstjenesteloven kap 9 Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor personer med utviklingshemming	24.04.2024.	Ingen avvik		Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn med kommunens systematiske folkehelsearbeid med å fremme god psykisk helse hos barn og unge - dokumenttilsyn	01.03.2024 – 31.03.2024.	Ingen videre opp-følgning		Avsluttet
Statsforvalteren	Landsomfattende tilsyn med bruk av elektronisk medisinerings-dispensere hos hjemmeboende eldre	11.11.2024 – 15.11.2024.	Ingen avvik		Avsluttet
Statsforvalteren	Tilsyn kommunal beredskapsplikt og helseberedskap	11.09.2024	Ingen avvik		Avsluttet
Sivilforsvaret	Offentlig tilfluktsrom	21.10.2024	Gitt pålegg		Under oppfølging
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Kobbervik gård barnehage	14.02.2024.	Gitt pålegg	Oppdatert ROS, planer/rutiner og opplæring	Avsluttet
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Hjemmetjenesten Underlia	23.01.2024	Gitt pålegg	Gjennomført ROS-vurderinger og gitt opplæring	Avsluttet
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Bekkevollen Barne- og avlastningsbolig	24.09.2024.	Gitt pålegg		Under oppfølging
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	25.10.2023.	Gitt pålegg	Gjennomført ROS-vurderinger	13.05.24 Avsluttet

	Hamborgstrøm bo- og servicesenter			og gitt opplæring	
Arbeidstilsynet	Forebygge andre helseplager -- generelt, stedlig tilsyn Svensedammen ungdomsskole	04.06.2024.	Gitt pålegg		Under oppfølging
Arbeidstilsynet	Forebygge ulykker - systematisk sikkerhetsstrying Krokstad skole	19.04.2024	Gitt pålegg	Gjennomført ROS-vurderinger og gitt opplæring	Avsluttet
Arbeidstilsynet	Forebygge ulykker - systematisk sikkerhetsstrying Krokstad sfo	19.04.2024	Gitt pålegg	Gjennomført ROS-vurderinger og gitt opplæring	Avsluttet
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Bråta helse- og aktivitetssenter	10.09.2024	Gitt pålegg		Under oppfølging
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn Saniteten bo- og servicesenter	04.12.24	Ikke mottatt rapport		
Viken kommunerevisjon IKS	Forebyggende tiltak for eldre	30.06.2023 - 24.04.2024	Gitt anbefalinger		Under oppfølging
Viken kommunerevisjon IKS	Hjemmeboende personer med demens	01.12.2022- 06.03.2024	Gitt anbefalinger		Under oppfølging
Viken kommunerevisjon IKS	Økonomistyring	24.04.2024 - 01.12.2024	Gitt anbefalinger		Under oppfølging
Viken kommunerevisjon IKS	Økonomisk sosialhjelp	24.04.2024 - 30.09.2024	Gitt anbefalinger		Under oppfølging
Viken kommunerevisjon IKS	Spesialpedagogisk hjelp og overgangen mellom barnehage/ skole	06.03.2024 - 01.12.2024	Gitt anbefalinger		Under oppfølging

Medarbeidere

Omorganiseringer vil kunne påvirke tallene i tabellene under, der enkelte områder får en nedgang og andre en oppgang. Det er derfor viktig å være oppmerksom på at statistikken ikke er statisk.

Tall på årsverk baserer seg på oppdaterte data på rapporteringstidspunktet, og endringer i historiske tall skyldes kvalitetsforbedringer i registreringer og beregninger. Dette bidrar til mer presise og pålitelige tall over tid, men innebærer også at tidligere rapporterte tall kan avvike fra senere versjoner.

Årsverk

Årsverk: Viser den faste stillingsprosenten til ansatte. Oppdragstakere, timelønnede og andre ansettelsestyper/stillingskoder er ikke med i beregningen.

Ved utgangen av 2024 hadde Drammen kommune 5 539 faste årsverk, fordelt på 6 292 fast ansatte.

Tabellen nedenfor viser årsverk og antall ansatte per programområde per desember 2023 og 2024.

	2023		2024		Prosentvis endring	
Programområde	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk	Antall Ansatte
P01 Skole	1 530	1 611	1 505	1 581	-1,7	-1,9
P02 Barnehage	647	674	655	679	1,3	0,7
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	333	351	347	365	4,2	4,0
P04 Helse	251	292	160	181	-36,1	-38,0
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	455	630	463	620	1,9	-1,6
P06 Hjemmetjenester og institusjon	1 200	1 539	1 284	1 655	7,0	7,5
P07 Rus og psykisk helse	175	202	197	224	12,3	10,9
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	209	216	160	162	-23,7	-25,0
P09 Kultur, fritid og idrett	149	207	202	262	35,3	26,6
P11 Utbygging og samferdsel	130	132	127	130	-2,4	-1,5
P12 Vann, avløp og renovasjon	83	85	86	88	4,1	3,5
P13 Arealplan, klima og miljø	95	95	88	88	-7,4	-7,4
P14-P19 Sentrale enheter	268	273	266	270	-1,1	-1,1
Totalsum	5 525	6 294	5 539	6 292	0,2	-0,03

Kommentar: Tabellen viser en økning på 0,2 prosent årsverk i 2024 sammenlignet med 2023. Den største prosentvise økningen i antall årsverk var i programområdet P09 Kultur, fritid og idrett. Den største nedgangen i antall årsverk ser vi i programområdene P04 Helse og P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig.

Det har blitt foretatt større omorganiseringer (flytting av ansatte mellom programområder). Knutepunkt Strømsø er blant annet blitt flyttet til P09 Kultur, Fritid og idrett i løpet av 2024.

I 2024 var det 486 midlertidige årsverk i kommunen i tillegg til faste ansatte. Det har vært en nedgang på 13,83 prosent på årsverk på midlertidige ansatte i 2024 i forhold til 2023.

Det har vært ansettelsesstopp i kommunen i store deler av 2024. Kommunalsjefene og kommunedirektør har derfor vært tettere på i ansettelsesprosessene ute i avdelinger og virksomheter dette året.

Heltid

Heltidssatsningen i kommunen gikk over i drift og har blitt fulgt opp av ledere i faglinjen i 2024. Følgeforskningsprosjektet "Helt fram" som kommunen har deltatt på gjennom satsningen, ble avsluttet i desember 2023. Rapporten "Helt fram, på vei mot heltidskultur" ble ferdigstilt i februar 2024.

Både andel heltid og gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt i 2024.

P06 Hjemmetjenester og institusjon etablerte i 2023 et ressurscenter med faste vikarer, de fleste ansatt i 100 prosent stilling, som nå dekker vikarbehov i programområdets avdelinger.

Tabellen viser oversikt over andel heltid og gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Drammen kommune per desember 2023 og 2024.

År	Andel heltidsstillinger	Gjennomsnitt stillingsprosent
2023	71,73	84,15
2024	72,31	84,41

Kommentar: Både andel heltid og gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt noe fra 2023 til 2024.

Den største endringen i andel heltid er i P04 Helse, P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig og P09 Kultur, fritid og idrett. I P09 Kultur, fritid og idrett er det også en markant endring i gjennomsnittlig stillingsstørrelse. Disse endringene kan skyldes omorganiseringer i områdene, hvor enkelte virksomheter har flyttet programområde i 2024.

Sykefravær og nærværarbeid

Tabellen nedenfor viser sykefraværprosent fordelt per programområde for 2023 og 2024, samt måltall for 2024.

Programområde	Totalt sykefravær 2023	Totalt sykefravær 2024	Mål 2024
P01 Skole	8,60	8,20	7,50
P02 Barnehage	12,20	12,00	10,50
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	11,00	11,20	9,50
P04 Helse	11,60	9,50	9,30
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	12,00	12,00	10,10
P06 Hjemmetjenester og institusjon	12,60	12,50	10,10
P07 Rus og psykisk helse	8,90	9,60	7,90
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	10,30	10,90	8,80
P09 Kultur, fritid og idrett	7,80	7,70	6,30
P11 Utbygging og samferdsel	8,70	7,40	8,10
P12 Vann, avløp og renovasjon	7,30	6,90	6,80
P13 Arealplan, klima og miljø	7,90	9,40	6,60
P14-P19 Sentrale enheter	6,70	6,50	4,60
Totalsum	10,30	10,10	8,60

Kommentar: Drammen kommune hadde et samlet sykefravær i 2024 på 10,1 prosent. I 2024 har kommunen hatt betydelig fokus på å øke nærværet og det har vært igangsatt satsninger og tiltak for å redusere sykefraværet i alle programområder.

Sykefravær har vært et sentralt tema i styringsdialogen, og alle ledere har rapportert på sykefravær og HMS til hvert tertial og til årsmeldingen. I tillegg har Politisk samarbeidsutvalg (PSU) fått saker til

orientering i sine møter, og Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har behandlet sykefraværsutviklingen i sine møter.

Sykefraværet i Drammen kommune har bremsset opp og holdt seg stabilt gjennom 2024. På nasjonalt nivå er sykefraværet fortsatt økende. De fleste tjenestoområdene viser en svak nedgang, med unntak av en liten økning i Forebyggende tjenester, Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne, Rus og psykisk helse, Sosialtjeneste, etablering og bolig og Arealplan, klima og miljø.

Noen tiltak og satsninger som ble gjennomført i 2024:

- Sykefraværsrutinen ble revidert og visualisert for å gi bedre støtte til ledere, og maler for oppfølging er oppdaterte og gjort tilgjengelige.
- Det er utarbeidet maler og verktøy for forebyggende arbeidsmiljøarbeid, nærvær og sykefraværsoppfølging til bruk i HMS-utvalg og HMS-grupper.
- Det er utviklet et overordnet årshjul for HMS-utvalgene og HMS-gruppene for å sikre en systematisk og helhetlig tilnærming til HMS-arbeidet gjennom året.
- Det ble gitt undervisning i rutiner og regelverk til personalgrupper.
- Det har vært egne satsninger i barnehager og i hjemmetjenester og institusjon, siden disse fagområdene har hatt egen IA- avtale med dedikert satsning fra NAV Arbeidslivssenter.
- I tjenestoområder med høyt fravær har det blitt satt inn målrettet innsats, med Arbeidslivssenter, bedriftshelsetjeneste og personalavdelingen som viktige bidragsyttere.
- Ekspertbistand, et tiltak som forvaltes av NAV Arbeidslivssenter, har vært benyttet mer enn tidligere og har bidratt til å avklare komplekse enkeltsaker raskere. Tiltaket har vært finansiert av NAV Arbeidslivssenter og ble brukt i 52 saker i 2024, mot 20 saker det foregående året. I hver av disse sakene har kommunen fått tilskudd på 24 000 kr for å benytte ekstern aktør for å avklare enkeltsaker raskere.
- Det er utviklet en sjekkliste over risikofaktorer i arbeidsmiljøet ved omstilling og omorganisering for å sikre tidlig identifisering og håndtering av utfordringer.

På nasjonalt nivå var muskel- og skjelettlidelser, utmattethet og slitenhet, samt psykiske lidelser de hyppigst brukte diagnosene på sykemeldingene i 2024. HMS grupper har fått opplæring i å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser i 2024 og arbeidet vil fortsette i 2025.

Opplæring av verneombudene har vært sentralt i 2024, og hovedverneombudet har hatt hovedansvaret for dette. I disse nettverksmøtene har det forebyggende arbeidet stått sentralt. Kompetanse i HMS grupper om å jobbe med avvik, oppfølging og ROS analyser har hatt stort fokus. Verneombudene har prioritert opplæringen i 2024, og det oppleves å ha god effekt i det lokale arbeidsmiljøarbeidet.

Forebyggende arbeid med vold og trusler har vært et viktig tema i 2024. Kommunedirektøren har behandlet temaet i digitale møter og ledersamlinger, samt på kommunedirektørens årlige samling med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud.

Som en del av handlingsplanen "Forebygging av vold, trusler om vold og trakassering mot ansatte" (2022-2025), har kompetanseheving blant ansatte blitt prioritert. Siden oppstart har over 2000 ansatte gjennomført vergekurs på ulike nivåer. Kommunen har nå 180 ressurspersoner fordelt på 12 programområder og to kommunale foretak. I 2024 ble ytterligere 150 ansatte kurset, og 120 ressurspersoner deltok på samlinger hvor målet var å dele erfaringer og vedlikeholde ervervet kompetanse. Opplæringstilbudet videreføres i 2025, og opplæringen vil handle om håndtering av trusler og vold, fysisk og psykisk, som kommunens ansatte kan bli utsatt for.

Kommunedirektøren vil følge opp at ledere gjennomfører medarbeidersamtaler i 2025. Det er fortsatt behov for å forenkle og videreutvikle HMS-arbeidet, samt ha fortsatt fokus på kompetansehevende tiltak i arbeidsmiljøene fremover.

Overtid

Tabellen nedenfor viser bruk av overtid totalt. Både overtid som er utbetalt via lønn og overtid som er tatt ut som avspasering. I tabellen for årsmeldingen 2024 vises antall overtidstimer som er utbetalt og tatt til avspasering, sammen. Samme metode brukes for 2023 og 2024-tall. Årsevalueringen 2023 inkluderte ikke overtidstimer tatt til avspasering.

Tabellen nedenfor viser total arbeidsbelastning for både faste og midlertidig ansatte i 2023 og 2024.

	2023		2024	
Programområde	Overtidstimer til utbetaling	Overtidstimer til avspasering	Overtidstimer til utbetaling	Overtidstimer til avspasering
P01 Skole	10 554	1 320	10 283	1 652
P02 Barnehage	2 932	8 073	2 496	8 409
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	3 008	162	2 843	122
P04 Helse	14 490	1 176	5 744	308
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	22 333	1 244	16 243	1 093
P06 Hjemmetjenester og institusjon	52 852	4 159	38 719	3 285
P07 Rus og psykisk helse	1 571	117	1 799	138
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	1 143	140	1 991	72
P09 Kultur, fritid og idrett	3 534	509	3 297	488
P11 Utbygging og samferdsel	3 709	638	2 525	504
P12 Vann, avløp og renovasjon	7 448	257	6 963	420
P13 Arealplan, klima og miljø	129	117	178	39
P14-P19 Sentrale enheter	6 506	516	2 151	201
Totalsum	130 209	18 429	95 233	16 728

Kommentar: Det vises til årsmelding for 2023, der det ble påpekt at det for 2024 vil være et søkelys på å redusere overtidsbruk i Drammen kommune. Antall overtidstimer har blitt redusert fra 2023 til 2024.

Særlig overtidstimer til utbetaling har gått ned. Dette utgjør ca 35 000 færre timer. Programområdene P04 Helse, P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne og P06 Hjemmetjenester og institusjon har hatt størst reduksjon i antall overtidstimer.

Brudd på arbeidsmiljøloven

Ansatte som jobber mer enn det arbeidsmiljøloven har satt som øvre rammer for arbeidstid per dag, og per uke, vil utløse brudd på arbeidsmiljøloven. De som jobber mye, vil også ha for lite hviletid per dag, og per uke, og overtidarbeid medfører derfor flere typer brudd per oppstått tilfelle. Den ordinære arbeidstiden skal ikke overstige 9 timer i løpet av 24 timer, og 40 timer i løpet av 7 dager. Arbeid utover det vil utløse brudd på arbeidstidsbestemmelsene. Det er mulig å gjøre avtaler med hovedtillitsvalgte om dispensasjon fra bestemmelsene i arbeidsmiljølovens kapittel 10 om kortere hviletid, og det kan også avtales utvidede grenser for arbeidstid, på individ- eller gruppenivå.

Tabellen nedenfor viser registrerte AML-brudd, samt typer AML-brudd i periode 2022 - 2024.

Bruddtype	2022	2023	2024
AML timer per 4 uker	277	501	254
AML timer per uke	1 053	1 591	874
AML timer per år	234	372	44
Arbeidsfri før vakt	864	959	834
Planlagt tid per uke	159	175	207
Samlet tid per dag	1 699	2 515	2 013
Samlet tid per uke	103	95	15
Søndager på rad	2 617	2 626	2 358
Søndager på rad (snitt)	1 045	1 406	1 276
Ukentlig arbeidsfri	3 308	3 205	2 202
Totalsum	11 359	13 445	10 077

Kommentar: Det er registrert flest brudd på Arbeidsmiljøloven på samlet tid per dag, søndager på rad og ukentlig arbeidsfri. Avtaler om utvidet søndagsarbeid gjøres med den enkelte ansatte. Ledere må jobbe systematisk med å lage avtaler med enkeltansatte der det i perioder er ønske om og behov for å jobbe flere søndager på rad.

Tabellen under viser fordeling av AML-brudd på programområdene i samme periode. P01 Skole og P02 Barnehage benytter ikke digitalt tidsregistreringssystem og har derfor ikke tilgjengelig datagrunnlag, men med overtidbruk, vil AML- brudd forekomme også i disse programområdene.

Programområde	2022	2023	2024
P01 Skole	1	2	2
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	238	206	303
P04 Helse	1 472	1 872	802
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	1 633	1 990	1 502
P06 Hjemmetjenester og institusjon	6 901	7 727	6 963
P07 Rus og psykisk helse	163	151	175
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	114	68	146
P09 Kultur, fritid og idrett	236	340	26
P11 Utbygging og samferdsel	104	103	96
P12 Vann, avløp og renovasjon	392	686	44
P13 Arealplan, klima og miljø	2	6	0
P14 Ledelse, styring og administrasjon	100	132	18
P18 Politisk styring	3	162	0
Totalt	11 359	13 445	10 077

Turnover

Drammen kommune hadde en turnover på 12,07 prosent i 2024. Dette er en nedgang sammenlignet med 2023, da turnover var på 12,8 prosent.

Tabellen nedenfor viser turnover i prosent og antall per programområde.

	2023		2024	
Programområde	Turnover i prosent	Turnover i antall	Turnover i prosent	Turnover i antall
P01 Skole	9,55	145	9,52	144
P02 Barnehage	11,6	71	9,89	63
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	7,34	24	8,36	29
P04 Helse	16,83	45	15,48	26
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	14,89	90	16,25	99
P06 Hjemmetjenester og institusjon	16,92	248	15,63	243
P07 Rus og psykisk helse	14,97	29	13,66	29
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	13,81	29	15,54	24
P09 Kultur, fritid og idrett	13,29	26	7,55	19
P11 Utbygging og samferdsel	11,21	14	12,48	16
P12 Vann, avløp og renovasjon	6,3	5	9,5	8
P13 Arealplan, klima og miljø	18,8	17	14,29	13
P14-P19 Sentrale enheter	6,77	18	4,5	12
Totalsum	12,8	761	12,07	725

Kommentar: Ifølge KS sine statistikker, er turnover i kommunesektoren på 10,4 prosent. Drammen kommune har derfor en høyere turnover enn kommunesektoren som helhet.

Grunnet større omorganiseringer i kommunen, er det vanskelig å skulle trekke ut enkelte områder som skiller seg ut med en markant endring i turnover. Et eksempel på dette er P07 Rus og psykisk helse, som har en nedgang i turnoverprosenten fra 2023, men likt antall personer som har sluttet. Det samme kan vi se i P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig, som har en økning i turnoverprosent, men nedgang i antall ansatte som har sluttet.

Rekruttering

I 2024 ble det ansatt 269 fast ansatte. Dette er en nedgang på 94, sammenlignet med 2023. Det ble opprettet 266 digitale introduksjonsprogrammer i 2024. 104 av disse var opprettet for nyansatte i faste stillinger. Resultatene fra introduksjonsprogrammet viser at mange midlertidige ansatte får mulighet til å benytte seg av digitalt introduksjonsprogram. Deltagelsen av faste ansatte bør imidlertid øke, da det er ønske om at alle nye fast ansatte får introduksjon og opplæring i prøvetiden.

Tabellen viser nyansettelser på fast arbeidsvilkår per måned.

Periode	2021	2022	2023	2024
januar	22	42	45	33
februar	19	20	28	21
mars	15	32	25	19
april	24	13	25	16
mai	22	13	22	16
juni	23	20	26	21
juli	5	3	9	17
august	79	57	95	70
september	26	35	36	23
oktober	25	23	20	15
november	14	5	17	11
desember	13	11	15	7
Totalt	287	274	363	269

Eierstyring

I 2024 har arbeidet med eierstyring fortsatt vært rettet inn mot å strukturere eieroppfølgingen i nye Drammen kommune etter kommunesammenslåingen. Kommunens eierpolitikk ble revidert og vedtatt av kommunestyret for perioden 2024 – 2028. Det har vært gjennomført eierstrategisk arbeid for flere selskaper, hvor de mest omfattende har omhandlet Vardar AS, Drammen Scener AS, Eidra AS, Solberg Sport- og kultursenter AS, Eiker Vekst AS, Enter Kompetanse AS, Drammensregionens brannvesen IKS og etablering av selskap for nytt avløpsrenseanlegg. Flere prosesser vil videreføres i 2025.

I 2024 mottok Drammen kommunekasse 474,4 millioner kroner i aksjeutbytte og eieruttak. Av dette utgjorde utbytte fra aksjeselskap mv. 362,4 millioner kroner og eieruttak fra Drammen Eiendom KF

111,9 millioner kroner. Av mottatt utbytte kommer 349,7 millioner kroner fra kommunes eierskap i kraftbransjen, fordelt med 278,2 millioner kroner fra Å Energi AS og 71,5 millioner kroner fra Vardar AS.

Drammen Eiendom KF hadde i 2024 et positivt netto driftsresultat på 10,8 millioner kroner, mens Drammensbadet KF hadde et underskudd på 7,9 millioner kroner.

Drammen kommune forvalter betydelige verdier som eier i mer enn 30 ulike virksomheter fordelt på aksjeselskaper, kommunale foretak, interkommunale selskap og interkommunalt samarbeid.

Drammen kommunes eierpolitikk for 2024 - 2028

I tråd med kommunelovens bestemmelser ble kommunens eierpolitikk revidert og vedtatt av kommunestyret for perioden 2024 – 2028. Drammen kommunes eierpolitikk er et redskap for kommunestyret for utøvelse av målrettet, forutsigbar og langsiktig eierstyring i Drammen kommune. Drammen kommunes eierpolitikk gjelder for alle kommunens eierposisjoner, uavhengig om det er kommunale foretak eller selskaper som Drammen kommune eier alene eller sammen med andre. Gjennom eierpolitikken etablerer kommunestyret overordnede prinsipper for kommunens forvaltning av sine eierposisjoner, samt setter forventninger til selskapene.

Eierstrategisk arbeid

Eierpolitikken forutsetter etablering av selskapsvise eierstrategier som grunnlag for aktiv eieroppfølging. Eierstrategiene angir målet med eierskapet, definerer styringsdialog og eiers forventninger til selskapet hva gjelder kvalitet, effektivitet, finansielle føringer og rapportering.

Etter forankring i HØP 2024–2027 er det i 2024 videreført og iverksatt eierstrategiske prosesser for flere selskap:

- **Vardar AS** – arbeid med ny eierstrategi og revidert aksjonæravtale startet opp i 2023.
- **Drammen Scener AS** – arbeidet med ny eierstrategi startet opp i 2024.
- **Eidra AS** – videreføring av selskapet avklart i 2024.
- **Solberg Sport- og kultursenter AS** – arbeid med å avklare videre organisering.
- **Eiker Vekst AS** – arbeidet med ny eierstrategi startet opp i 2024.
- **Enter Kompetanse AS** – arbeidet med videre organisering startet opp i 2024.
- **Drammensregionens brannvesen IKS** – arbeidet med ny finansieringsmodell og revidert selskapsavtale startet opp i 2024.
- **D-park AS** – vurdering av rammevilkår for selskapet påbegynt i 2024.
- **Etablering av interkommunalt selskap for nytt avløpsrenseanlegg** – arbeidet påbegynt i 2024.

Eierskapskontroll

På oppdrag fra kontrollutvalget gjennomførte Viken Kommunerevisjon IKS i 2023 eierskapskontroll med problemstillinger som omhandlet arbeidsmarkedsbedriftene. Sak ble behandlet i kontrollutvalgets møte 19.12.2023 og i kommunestyret 19.03.2024.

Kommunedirektøren har fulgt opp kommunestyrets vedtak på følgende måte:

1. Vedtektsfeste innkallingsfrist til generalforsamlingen

Kommunestyret besluttet 24.05.22 i sak 56/22 at innkallingsfrister skal følge lovens krav, og at økte tidsfrister vurderes løpende. Kommunedirektøren vil med det som bakgrunn, endre innkallingsfrist i vedtektene dersom lovens krav viser seg utilstrekkelig.

2. Utarbeide instruks for valgkomite

Kommunedirektøren har påbegynt arbeidet med instruks for valgkomite. Dette arbeidet vil fortsette gjennom 2025.

3. Gjennomføre eiermøter ved behov

Kommunedirektøren har to former for eiermøter: 1. Administrative og 2. Politiske. Begge disse eiermøteformene har et fast årlig oppsett. Samtidig gjennomføres ytterligere eiermøter dersom det vurderes som et behov.

4. Vurdere valg av ulike styremedlemmer i mor- og datterselskaper

Forventninger om at et konsern skal ha ulik styresammensetning mellom mor- og datterselskaper vil bli vurdert individuelt gjennom selskapsvis eierstrategier.

5. Oppfordre selskap til å utarbeide egevaluering, årshjul og etiske retningslinjer

Drammen kommunes eierpolitikk 2024-2028 har forventninger til styrets egevaluering, årshjul og etiske retningslinjer. Kommunedirektøren følger opp forventninger gjennom administrative eiermøter og selskapets årsmelding.

Eiermøtedager

Drammen kommunes eierpolitikk legger opp til at det gjennomføres eiermøter i formannskapet. I 2024 ble det gjennomført eiermøtedager 16.04.24 og 08.10.24:

- 16.04.24. Eiermøter med Byen Vår Drammen AS, Drammen Eiendom KF, Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS og Drammen Scener AS.
- 08.10.24. Eiermøter med Drammen Havn AS, Drammensregionens brannvesen IKS, Drammensbadet KF, Drammen kommunale pensjonskasse.

Generalforsamlinger og representantskapsmøter

Drammen kommune har i 2024 forberedt og gjennomført sin deltakelse i ulike representantskapsmøter (IKS) og generalforsamlinger (AS). Det er i den sammenheng blant annet gjennomført styrevalg. Styrevalg til kommunale foretak (KF) ble våren 2024 gjennomført av kommunestyret.

Salg/avvikling av selskaper

Kommunestyret vedtok 24.09.24 ifm. behandling av sak om økonomisk bærekraft å gi kommunedirektøren i oppdrag å vurdere selskapsporteføljen og se om det er selskaper som kan vurderes solgt. Arbeidet ble påbegynt i 2024.

Eidra AS

Kommunedirektøren utredet i 2024 salg av Eidra AS. Dette med bakgrunn i kommunestyrevedtak 11.12.23 ifm. behandling av handlings- og økonomiplan 2024 – 2027. Kommunestyret vedtok 24.09.24 at Eidra AS videreføres som eiendomsselskap heleid av Drammen kommune.

Kommunale foretak

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF (DEKF) har ansvar for forvaltning, drift, renhold, verdibevarende vedlikehold og utvikling av kommunens egne eiendommer, samt å sørge for å leie inn bygg. DEKF utvikler og leder prosjekter, og har rollen som byggherre i alle nye byggeprosjekter av formålsbygg.

Bygningsmassen består av formålsbygg, det vil si skoler, barnehager, helsehus, kultur- og idrettsbygg, administrasjonsbygg, samt kommunale utleieboliger på til sammen 575 523 kvadratmeter. Drammen Eiendom leier bygg på til sammen 105 562 kvadratmeter.

Økonomisk resultat

Driftsregnskap for 2024 viser et positivt netto driftsresultat på 10,8 millioner kroner som er avsatt og overført til disposisjonsfond. Mindreforbruket knyttes blant annet til høyere inntekter fra utleieboliger enn budsjettert, vakanse i stillinger og lavere innleiekostnader som følge av lavere antall leiligheter til flyktninger enn budsjettert.

Investeringsregnskapet

Brutto investeringsutgifter er på totalt 184,6 millioner kroner. Dette utgjør 225,7 millioner kroner i mindreforbruk i forhold til revidert budsjett. Generelt gjelder dette investeringsprosjekter som ikke har hatt den fremdriften som var lagt til grunn ved fastsettelsen av budsjettet. Dette gjelder blant annet:

- Brandengen skole (22,3 millioner kroner)
 - midler øremerket rehabiliteringsarbeider på eksisterende skolebygg benyttes på et senere tidspunkt.
 - restmidler vil være nødvendig i garantiperioden frem til august 2028 og vil bli flyttet til eget garantiprojekt.
- Kjøp av 10 nye boenheter P04 (45,4 millioner kroner)
 - Periodiseringsavvik, planer for 2025 om konkurranseutsetting for kjøp av boenheter og planlegging av modulbygg på egne tomter
- Gulskogen BSS (48,2 millioner kroner)
 - Forventet ferdigstillelse i T1 2025, noe periodiseringsavvik

For nærmere omtale av Drammen Eiendoms økonomiske resultat og investeringsregnskap vises til foretakets årsmelding og årsregnskap som vil bli forelagt kommunestyret ved behandling av årsregnskapet for 2024.

Regnskap og årsrapport for 2024 fra Drammen Eiendom KF følger vedlagt.

Drammensbadet KF

Etter vedtak i kommunestyret høsten 2022 er Eknes svømmehall og Svelvik svømmehall overført til Drammensbadet KF. Drammensbadet KF har de senere år hatt en krevende økonomi. Årsresultatet for Drammensbadet på Marienlyst for 2024 viser et underskudd på 7 914 658 kroner. Av det samlede underskuddet stod Eknes svømmehall for 1 123 271, mens Svelvik svømmehall stod for 123 442 kroner. Det samlede underskuddet føres mot egenkapital.

Drammensbadet KF hadde per 31.12.23 en negativ egenkapital på om lag 12,1 millioner kroner. Kommunedirektøren har i den løpende rapporteringen varslet at negativ egenkapital må dekkes inn i henhold til gjeldende regelverk, jfr. kommuneloven §14-12. Om lag 2,3 millioner kroner av den negative egenkapitalen på 12,1 millioner kroner gjaldt regnskapet for 2022 og ble dekket inn gjennom overføring fra kommunekassen til foretaket ifm. 1. tertialrapport 2024. Kommunedirektøren varslet i handlings- og økonomiplan 2025 - 2028 at resterende beløp på om lag 9,8 millioner kroner må dekkes inn tilsvarende i 2025, dersom ikke foretaket selv har dekket dette i regnskapet for 2024. Årsresultatet for 2024 viser at foretaket selv ikke hadde økonomi til å dekke inn dette. Kommunedirektøren vil legge til rette for inndekningen i 1. tertial 2025. Årsunderskuddet for 2024 på om lag 7,9 millioner kroner må dekkes inn av foretaket i 2025, eventuelt må kommunekassen dekke dette i 2026. Kommunedirektøren vil følge utviklingen i foretakets økonomi og komme nærmere tilbake til dette når foretakets årsregnskap for 2025 foreligger.

Foretaket forklarer at underskuddet i 2024 i hovedsak skyldes lavere besøkstall enn budsjettet. Årsrapporten viser til at 2024 var det første året med full drift i anlegget siden 2019 og at det var usikkerhet knyttet til de budsjetterte besøkstallene. Antall besøkende totalt ble 319 260, hvorav Drammensbadet 286 265 og Eknes Svømmehall 32 995. Dette er om lag 10 000 færre besøkende enn i 2023. I årsrapporten står det at styret og administrasjonen har stort fokus på markedsarbeidet, og jobber nå blant annet med målrettede kampanjer og økt synlighet for å få flere besøkende i anlegget. I tillegg forklarer foretaket det negative resultatet med høye strøm- og energipriser, hyppigere og uforutsette vedlikeholdskostnader/reparasjoner samt vesentlig høyere pensjonskostnader enn budsjettet. Drammensbadet har klart å redusere kostnader med ca. 3 millioner kroner lokalt på Drammensbadet i forhold til budsjett, hovedsakelig på lønn. I årsrapporten vises det til at foretaket ikke har blitt kompensert økonomisk for overtagelsen av Eknes og Svelvik svømmehall og har en pågående dialog med Drammen kommune vedrørende dette.

Kommunedirektøren ser med bekymring på økonomien ved Drammensbadet KF. Det er viktig at økonomien og øvrige rammer for driften av foretaket gjennomgås og analyseres nøye med sikte på å sikre økonomisk balanse.

Regnskap og årsrapport for 2024 fra Drammensbadet KF følger vedlagt.

Vedlegg

Vedlegg Drammen kommunekasse

Vedlegg 1 Drammen kommunekasse - årsregnskap 2024 PDF

Vedlegg 2 Status økonomiplantiltak PDF

Vedlegg 3 Status kommunestyrets verbalvedtak i 2024 (fra økonomiplanen, 1. og 2. tertialrapport) PDF

Vedlegg 4 Status tiltak og prioriteringer fra HØP 2024-2027 PDF

Vedlegg 5 Status klimatiltak PDF

Vedlegg 6 Mål og satsningsområder

Øvrige vedlegg

Vedlegg 7 Drammen Eiendom KF - årsberetning og årsregnskap 2024 PDF

Vedlegg 8 Drammensbadet KF - årsberetning og årsregnskap 2024 PDF

Vedlegg 9 Årsberetning lånefondet 2024

Vedlegg 10 Eiermelding RfD 2024